

Ludność na rynku pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

– wersja uaktualniona

Population in the labour market according to the results of the National Census of Population and Housing 2021

– updated version

Ludność na rynku pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 – wersja uaktualniona

Population in the labour market according to the results of the National Census of Population and Housing 2021 – updated version

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

Ludność na rynku pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 – wersja uaktualniona

National Population and Housing Census 2021

Population in the labour market according to the results of the National Census of Population and Housing 2021 – updated version

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy
Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department

pod kierunkiem

supervised by

dr Piotr Łysoń

Zespół autorski

Editorial team

Agata Cendrowska, Paweł Dukata, Andrzej Kaprzyk, Ewa Mierzejewska-Urbaneł, Iwona Pasierowska, Renata Strużyńska, Ewa Tuszyńska, Mirosław Zalech

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Anna Drewnik, Beata Lipińska

ISBN 978-83-67087-99-5

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

stat.gov.pl

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Przedmowa

Przekazuję Państwu uaktualnione opracowanie przedstawiające wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021), który został przeprowadzony na terenie Polski w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. według stanu na dzień 31 marca 2021 r.

Publikacja „Ludność na rynku pracy w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 – wersja uaktualniona” jest wynikiem wykorzystania nowych rozwiązań analitycznych, które pozwoliły na poprawę jakości danych, dzięki roszacowaniu informacji o poziomie wykształcenia dla osób o pierwotnie nieustalonym poziomie wykształcenia. Zaprezentowane zostały dane dotyczące aktywności ekonomicznej osób wg poziomu wykształcenia dla znacznie szerszej zbiorowości.

Wznowione wydanie wychodzi naprzeciw potrzebom odbiorców uzyskania jak najbardziej precyzyjnego obrazu rynku pracy na podstawie NSP 2021 i zmian jakie nastąpiły na rynku pracy.

Szeroki zakres informacji pozyskanej w spisie może stanowić podstawę do przeprowadzenia pogłębionych analiz i dokonania bilansu zmian, które zaszły w latach 2011–2021.

Prezentowana publikacja jest opracowaniem tematycznym, poświęconym charakterystyce aktywności ekonomicznej ludności. Opracowanie zawiera szczegółową analizę poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat lub więcej: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Każda z tych zbiorowości została opisana w odniesieniu do ich zróżnicowania pod względem cech społeczno-demograficznych.

Publikacja zawiera uwagi ogólne, część analityczną (wzbogaconą prezentacją graficzną w postaci map i wykresów) oraz część tabelaryczną. W części analitycznej zawarte są porównania różnych aspektów aktywności ekonomicznej ludności pomiędzy rokiem 2021 a 2011.

Szersze informacje dotyczące metodologii i organizacji spisu zostały przedstawione w wydanej w styczniu 2022 r. publikacji: „Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Metodologia i organizacja badania”.

Wszystkie publikacje z wynikami spisu ludności i mieszkań są dostępne w wersji książkowej, a także w Internecie na stronie GUS: <https://spis.gov.pl>.

Tą drogą składam serdeczne podziękowanie Wszystkim, którzy przyczynili się do przygotowania i przeprowadzenia Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w wyjątkowych okolicznościach związanych z wystąpieniem pandemii wywołanej wirusem SARS-CoV-2 oraz opracowania jego wyników.

Jednocześnie wyrażam nadzieję, że prezentowane wyniki spisu będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców danych statystycznych: władz rządowych i samorządowych, środowisk naukowych i analityków.

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

Warszawa, luty 2024 r.

Preface

I would like to present you an updated study showing the results of the 2021 National Population and Housing Census (NSP 2021), which was carried out in Poland from April 1 to September 30, 2021, as of the state on March 31, 2021.

The publication "Population in the labour market according to the results of the National Census of Population and Housing 2021 – updated version" is the result of the use of new analytical solutions. These methods allowed to improve the quality of data by estimating information on the level of education for persons with an initially undetermined level of education. Data on the economic activity of persons according to the level of education was presented for a much wider population.

The reissue of the publication meets the needs of recipients to obtain the most accurate picture of the labour market on the basis of the NSP 2021 and the changes that took place on the labour market.

A wide range of information obtained therefrom may be the basis for in-depth analyses and carrying out of balance of changes that took place in 2011–2021.

The presented publication is a thematic study devoted to the characteristics of economic activity of the population. The study contains detailed characteristics for individual categories of the population aged 15 years or over, i.e. employed, unemployed and economically inactive. Each of these population groups has been described in relation to their diversity in terms of socio-demographic features.

The publication contains general comments, an analytical part (enriched with a graphic presentation in the form of maps and graphs) and a tabular part. The analytical part incorporates comparisons of various aspects of economic activity of the population between 2021 and 2011.

More information on the methodology and organization of the Census was presented in the publication published in January 2022: "National Population and Housing Census 2021. Research methodology and organization".

All publications with the results of the Population and Housing Census are available in a book version, as well as on the Internet on the website of the Statistics Poland: <https://spis.gov.pl>.

I would like to express my sincere gratitude to all those who contributed to the preparation, conduct of the National Census of Population and Housing 2021 in exceptional circumstances related to the outbreak of the SARS-CoV-2 virus pandemic as well as elaboration of its results.

At the same time, I hope that the presented census results will be useful for a wide range of recipients of statistical data, i.e. government and local government authorities, scientific communities and analysts.

President Statistics Poland
Census General Commissioner

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	7
List of tables	7
Spis wykresów	9
List of charts	9
Spis map	11
List of maps	11
Spis tablic w Aneksie tabelarycznym – Tablice dostępne w formacie plików MS Excel	12
List of tables in Annex – Tables available in MS Excel file format	12
Objaśnienia znaków umownych	14
Symbols	14
Ważniejsze skróty	14
Main abbreviations	14
Synteza	15
Executive summary	17
1. Aktywność ekonomiczna ludności	15
1. Economic activity of population	17
2. Pracujący	15
2. Employed persons	17
3. Bezrobotni	16
3. Unemployed persons	18
4. Bierni zawodowo	16
4. Economically inactive persons	18
Część I. Analiza wyników	19
Part I. Analysis of results	19
1. Aktywność ekonomiczna ludności	19
1. Economic activity of population	19
1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności Polski	19
1.1. Economic activity of the polish population	19
1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, wieku i płci	22
1.2. Economic activity of the population by place of residence, age and sex	22
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	28
1.3. Economic activity of population by level of education, sex and place of residence	28
1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według wieku i poziomu wykształcenia	32
1.4. Economic activity of the population by age and level of education	32
1.5. Aktywność ekonomiczna ludności według województw	33
1.5. Economic activity of the population by voivodships	33
2. Pracujący	39
2. Employed persons	39
2.1. Pracujący według płci, wieku i miejsca zamieszkania	39
2.1. Employed persons by sex, age and place of residence	39

2.2. Pracujący według wieku i poziomu wykształcenia	43
2.2. Employed persons by age and level of education	43
2.3. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	45
2.3. Employed persons by place of residence, sex and level of education	45
2.4. Pracujący według województw	47
2.4. Employed persons by voivodships	47
2.5. Pracujący według statusu zatrudnienia	49
2.5. Employed persons by employment status	49
3. Bezrobotni	53
3. Unemployed persons	53
3.1. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania	53
3.1. Unemployed persons by sex and place of residence	53
3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	54
3.2. Unemployed persons by economic age group, sex and place of residence	54
3.3. Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania	56
3.3. Unemployed persons by age, sex and place of residence	56
3.4. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania	56
3.4. Unemployment rate by age, sex and place of residence	56
3.5. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	59
3.5. Structure unemployed persons by educational level, sex and place of residence	59
3.6. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	61
3.6. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence	61
4. Bierni zawodowo	64
4. Economically inactive persons	64
4.1. Bierni zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania	64
4.1. Economically inactive persons by age, sex and place of residence	64
4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia	68
4.2. Economically inactive persons by education level	68
4.3. Bierni zawodowo według województw	71
4.3. Economically inactive persons by voivodships	71
4.4. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej	77
4.4. Economically inactive persons by reasons for inactivity	77
Część II. Uwagi metodologiczne	80
Part II. Methodological notes	89
1. Cel badania aktywności ekonomicznej ludności w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021	80
1. The purpose of the survey of the economic activity of the population as part of the National Population and Housing Census 2021	89
2. Podstawy prawne oraz zalecenia międzynarodowe	80
2. Legal basis and international recommendations	89
3. Zakres i procedura badań	82
3. Scope and survey procedure	91
4. Przetwarzanie danych	83
4. Data processing	92
5. Podstawowe pojęcia i definicje	84
5. Basic concepts and definitions	93
6. Wykorzystanie wyników NSP 2021 w zakresie aktywności ekonomicznej	87
6. Use of the NSP 2021 results in the scope of economic activity	96

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.	Ludność aktywna ekonomicznie w roku 2011 i 2021	20
Table 1.	Economic activity of the population in 2011 and 2021	20
Tablica 2.	Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania	22
Table 2.	Activity rate by sex and place of residence	22
Tablica 3.	Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i płci	23
Table 3.	Activity rate by age and sex	23
Tablica 4.	Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i miejsca zamieszkania	24
Table 4.	Activity rate by age and place of residence	24
Tablica 5.	Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci	26
Table 5.	Activity rate by economic age groups and sex	26
Tablica 6.	Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania	28
Table 6.	Activity rate by economic age groups and place of residence	28
Tablica 7.	Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia	30
Table 7.	Activity rate by sex and level of education	30
Tablica 8.	Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia	32
Table 8.	Activity rate by place of residence and level of education	32
Tablica 9.	Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i poziomu wykształcenia	33
Table 9.	Activity rate by age and level of education	33
Tablica 10.	Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i województw	37
Table 10.	Activity rate by economic age groups and voivodships	37
Tablica 11.	Współczynnik aktywności zawodowej według wykształcenia i województw	38
Table 11.	Activity rate by level of education and voivodships	38
Tablica 12.	Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania	40
Table 12.	Employment rate by sex and place of residence	40
Tablica 13.	Wskaźnik zatrudnienia według wieku, miejsca zamieszkania i płci	41
Table 13.	Employment rate by age, place of residence and sex	41
Tablica 14.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według płci i ekonomicznych grup wieku	41
Table 14.	Structure of employed persons aged 15 years or over by sex and economic age group	41
Tablica 15.	Wskaźnik zatrudnienia według płci i ekonomicznych grup wieku	42
Table 15.	Employment rate by sex and economic age groups	42
Tablica 16.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku	42
Table 16.	Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence and economic age groups	42
Tablica 17.	Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku	43
Table 17.	Employment rate by place of residence and economic age groups	43
Tablica 18.	Wskaźnik zatrudnienia według wykształcenia i wieku	45
Table 18.	Employment rate by level of education and age	45
Tablica 19.	Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	47
Table 19.	Employment rate by place of residence, sex and level of education	47
Tablica 20.	Pracujący i wskaźnik zatrudnienia według województw	48
Table 20.	Employed persons and employment rate by voivodships	48

Tablica 21.	Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania	50
Table 21.	Employed persons by employment status, sex and place of residence.....	50
Tablica 22.	Pracujący według statusu zatrudnienia i wieku	51
Table 22.	Employed persons by employment status and age	51
Tablica 23.	Pracujący według statusu zatrudnienia i poziomu wykształcenia	52
Table 23.	Employed persons by employment status and level of education	52
Tablica 24.	Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.	53
Table 24.	Unemployed persons by sex and place of residence in 2011 and 2021	53
Tablica 25.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.	55
Table 25.	Number unemployed persons and unemployment rate by economic age groups, sex and place of residence in 2011 and 2021	55
Tablica 26.	Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania	56
Table 26.	Unemployed persons by age, sex and place of residence	56
Tablica 27.	Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania	57
Table 27.	Unemployment rate by age, sex and place of residence	57
Tablica 28.	Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według województw	58
Table 28.	Number unemployed persons and unemployment rate by voivodships	58
Tablica 29.	Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	61
Table 29.	Unemployment rate by educational level, sex and place of residence	61
Tablica 30.	Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania	62
Table 30.	Unemployed persons by the time of job seeking by sex and place of residence	62
Tablica 31.	Bezrobotni długotrwale według okresu poszukiwania pracy i wieku	62
Table 31.	Long-term unemployment the time of job seeking and age	62
Tablica 32.	Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia	63
Table 32.	Unemployed persons by the time of job seeking by place of residence	63
Tablica 33.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania	65
Table 33.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age, sex and place of residence	65
Tablica 34.	Odsetek biernych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania	66
Table 34.	Percentage of economically inactive persons by age, sex and place of residence	66
Tablica 35.	Odsetek biernych zawodowo według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	68
Table 35.	Percentage of economically inactive persons by economic age groups, sex and place of residence	68
Tablica 36.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia	70
Table 36.	Structure of inactive persons aged 15 years or over by age and education level	70
Tablica 37.	Struktura pionowa biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia	70
Table 37.	Vertical structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age and education level	70
Tablica 38.	Odsetek biernych zawodowo według wieku i poziomu wykształcenia	71
Table 38.	Percentage of economically inactive persons by age and education level	71
Tablica 39.	Bierni zawodowo według województw w 2011 i 2021 r.	72
Table 39.	Economically inactive persons by voivodships in 2011 and 2021	72
Tablica 40.	Odsetek biernych zawodowo według ekonomicznych grup wieku i województw	75
Table 40.	Percentage of economically inactive persons by economic age groups and voivodships	75

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci w 2021 r.	20
Chart 1.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex in 2021	20
Wykres 2.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.	21
Chart 2.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence in 2021	21
Wykres 3.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i płci	23
Chart 3.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and sex	23
Wykres 4.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i wieku	25
Chart 4.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and age	25
Wykres 5.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i wieku	27
Chart 5.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and age	27
Wykres 6.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i płci	29
Chart 6.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and sex	29
Wykres 7.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania	31
Chart 7.	Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and by place of residence	31
Wykres 8.	Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według płci w województwach między rokiem 2011 i 2021	35
Chart 8.	Differences in the activity rate by sex in voivodships between 2011 and 2021	35
Wykres 9.	Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania w województwach między rokiem 2011 a 2021	36
Chart 9.	Differences in the activity rate by place of residence in voivodships between 2011 and 2021	36
Wykres 10.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2011 i 2021 r.	39
Chart 10.	Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence and sex in 2011 and 2021	39
Wykres 11.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według wieku, miejsca zamieszkania i płci	40
Chart 11.	Structure of employed persons aged 15 years or over by age, place of residence and sex	40
Wykres 12.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia	44
Chart 12.	Structure of employed persons aged 15 years or over by age and level of education ...	44

Wykres 13.	Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	46
Chart 13.	Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and level of education	46
Wykres 14.	Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci	54
Chart 14.	Structure of unemployed persons by economic age groups and sex	54
Wykres 15.	Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania ...	54
Chart 15.	Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence	54
Wykres 16.	Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	60
Chart 16.	Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence	60
Wykres 17.	Odsetek biernych zawodowo według płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.	64
Chart 17.	Percentage of economically inactive persons by sex and place of residence in 2011 and 2021	64
Wykres 18.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	67
Chart 18.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by economic age groups, sex and place of residence	67
Wykres 19.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według płci, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania	69
Chart 19.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by sex, education level and place of residence	69
Wykres 20.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i województw	76
Chart 20.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by education level and voivodships	76
Wykres 21.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania	77
Chart 21.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by the reasons for economic inactivity, sex and place of residence	77
Wykres 22.	Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności i ekonomicznych grup wieku	79
Chart 22.	Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by the reasons for economic inactivity and economic age groups	79

Spis map

List of maps

Mapa 1.	Struktura aktywności ekonomicznej ludności i współczynnik aktywności zawodowej ..	34
Map 1.	Structure of economic activity of the population and activity rate	34
Mapa 2.	Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania	49
Map 2.	Employment rate by sex and place of residence	49
Mapa 3.	Stopa bezrobocia według płci i miejsca zamieszkania	59
Map 3.	Unemployment rate by sex and place of residence	59
Mapa 4.	Odsetek biernych zawodowo według płci i miejsca zamieszkania	74
Map 4.	Percentage of economically inactive persons by sex and place of residence	74

Spis tablic w Aneksie tabelarycznym (w elektronicznej wersji publikacji)

Tablice dostępne w formacie plików MS Excel

List of tables in Annex (available in electronic version of the elaboration)

Tables available in MS Excel file format

Tablice wynikowe według województw

List of result tables by voivodships

- Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 1. Economic activity of the population aged 15 years or over by sex, place of residence and voivodships
- Tablica 2. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 2. Employed persons by employment status, sex, place of residence and voivodships
- Tablica 3. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 3. Unemployed persons by the time of job seeking, sex, place of residence and voivodships
- Tablica 4. Bierni zawodowo według przyczyn bierności, płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 4. Economically inactive persons by the reasons for inactivity, sex, place of residence and voivodships
- Tablica 5. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 5. Economic activity of the population aged 15 years or over by age groups, sex, place of residence and voivodships
- Tablica 6. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci, miejsca zamieszkania i województw
Table 6. Economic activity of the population aged 15 years or over by level of education, sex, place of residence and voivodships

Tablice wynikowe

List of result tables

- Tablica 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 1. Economic activity of the population aged 15 years or over by age groups, sex and place of residence
- Tablica 2. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
Table 2. Economic activity of the population aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence
- Tablica 3. Pracujący według poziomu wykształcenia, wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 3. Employed persons by level of education, age, sex and place of residence

- Tablica 4. Pracujący według statusu zatrudnienia w głównym miejscu pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 4. Employed persons by employment status at the main place of work, age, sex and place of residence
- Tablica 5. Pracujący według statusu zatrudnienia w głównym miejscu pracy, poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania**
Table 5. Employed persons by employment status at the main place of work, level of education, sex and place of residence
- Tablica 6. Bezrobotni według poziomu wykształcenia, wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 6. Unemployed persons by level of education, age, sex and place of residence
- Tablica 7. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 7. Unemployed persons by the time of job seeking, age, sex and place of residence
- Tablica 8. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania**
Table 8. Unemployed persons by the time of job seeking, level of education, sex and place of residence
- Tablica 9. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia, wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 9. Economically inactive persons by level of education, age, sex and place of residence
- Tablica 10. Bierni zawodowo według przyczyn bierności, wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 10. Economically inactive persons by the reasons of inactivity, age, sex and place of residence
- Tablica 11. Bierni zawodowo według przyczyn bierności, poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania**
Table 11. Economically inactive persons by the reasons of inactivity, level of education, age and place of residence

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza zupełny brak informacji lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Complete name
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
ok.	około approximately
r.	rok year
tys.	tysiąc thousand
p.proc.	punkt procentowy percentage point

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Stan aktywności ekonomicznej według spisu z 2021 r. oraz porównanie z wynikami z 2011 r. pokazują rozwój, jaki nastąpił w okresie dziesięciu lat na rynku pracy w Polsce. Niewątpliwie przeobrażenia, jakie miały miejsce w tym okresie, były korzystne dla społeczeństwa. Wśród pozytywnych zmian należy wymienić znaczne zmniejszenie poziomu bezrobocia, zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia, wzrost liczby pracujących i ich odsetka, a także zmniejszenie odsetka osób biernych zawodowo. Dane spisowe ukazały także różnice w aktywności ekonomicznej mieszkańców Polski według analizowanych zmiennych i przekrojów, które mogą być wynikiem wpływu różnych czynników, zarówno wzrostu gospodarczego, zmian demograficznych, prowadzonych polityk państwowych, jak również zmian na rynku pracy spowodowanych pandemią COVID-19. Prezentowane dane mogą być dobrą podstawą do analiz przeobrażeń na rynku pracy, jakie dokonały się w Polsce w okresie 2011–2021.

Pracujący

Pracujący są największą grupą osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy, w 2021 r. stanowili oni 56,8% osób w wieku 15 lat lub więcej. Według danych spisowych z 2021 r. populacja pracujących wynosiła 17 164,2 tys. i była o 14,0% (czyli o 2 113,5 tys.) większa niż w 2011 r. Na rynku pracy liczba pracujących w okresie 10 lat wzrosła wśród mężczyzn o 889,4 tys. (o 10,8%), a wśród kobiet o 1 224,2 tys. (o 18,0%). W miastach przybyło 12,6% pracujących (1 141,7 tys.), a na wsi 16,3% (971,9 tys.).

Wskaźnikiem określającym udział pracujących wśród wszystkich osób w wieku 15 lat lub więcej jest wskaźnik zatrudnienia. Na podstawie jego wartości można porównać poziom zatrudnienia. W 2021 roku we wszystkich grupach wieku (15–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64 i 65+, jak również ekonomicznych grupach wieku) według miejsca zamieszkania i płci wystąpił wzrost zatrudnienia w porównaniu do roku 2011. Największy wzrost wskaźnika zatrudnienia w okresie 10 lat odnotowano w grupie wieku 55–64 lata wśród kobiet mieszkających w mieście (o 22,5 p.proc.), a najmniejszy w grupie kobiet na wsi w wieku 65 lat lub więcej (o 0,1 p.proc.).

Im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy był udział pracujących wśród osób w wieku 15 lat lub więcej, czyli wartość wskaźnika zatrudnienia, także w poszczególnych grupach osób według płci i miejsca zamieszkania na wsi lub w mieście. Mężczyzn na wsi i w mieście charakteryzowała wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia niż kobiet, co może mieć związek z okresową biernością zawodową kobiet spowodowaną macierzyństwem i opieką nad małym dzieckiem.

Pomiędzy rokiem 2011 a 2021 nastąpił wzrost liczby pracujących we wszystkich województwach. Największy wystąpił w województwie pomorskim o 20,3% (o 178,6 tys.) oraz małopolskim o 20,0% (o 266,8 tys.) i mazowieckim o 20,0% (o 444,2 tys.), a najmniejszy - w województwie lubelskim o 5,7% (o 47,3 tys.) oraz świętokrzyskim 7,4% (o 35,2 tys.).

Charakter wykonywania pracy zarobkowej (w głównym miejscu pracy) klasyfikowany jest w ramach statusu zatrudnienia w trzy podstawowe kategorie: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek (pracodawcy lub niezatrudniający pracowników) oraz pracujący w innym charakterze. W okresie dekady między spisami nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 17,8% (tj. z 11 660,5 tys. do 13 737,0 tys.) oraz liczby pracodawców o 26,1% (tj. z 586,7 tys. do 739,8 tys.), natomiast odnotowano spadek liczby pracujących na własny rachunek niezatrudniający pracowników o 4,6% (z 2 362,5 tys. do 2 254,7 tys.) oraz pracujących w innym charakterze o 1,1% (z 411,3 tys. do 406,6 tys.).

Bezrobotni

Liczba bezrobotnych między 2011 r. a 2021 r. zmniejszyła się o 1310,4 tys. osób (tj. o 63,9%), do 739,7 tys. osób. Największy spadek odnotowano wśród bezrobotnych mężczyzn o 678,1 tys. (tj. o 62,6%), do 404,5 tys. osób oraz wśród osób zamieszkałych w miastach - o 835,8 tys. osób (tj. o 65,0%) do 450,2 tys. osób.

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, która w skali kraju zmniejszyła się o 7,9 p.proc. i wyniosła 4,1% w 2021 r. Wśród populacji mężczyzn i kobiet odnotowano spadek tego wskaźnika odpowiednio o: 7,4 p.proc. i o 8,5 p.proc., a wartość stopy bezrobocia wyniosła w 2021 r. dla mężczyzn - 4,2% a dla kobiet - 4,0%. Spadek stopy bezrobocia wystąpił także wśród mieszkańców wsi o 7,4 p.proc. do 4,0% a wśród mieszkańców miasta o 8,2 p. proc. do 4,2%.

Bezrobocie jest zróżnicowane przestrzennie. W podziale według rodzaju miejsca zamieszkania (miasto/ /wieś) stopa bezrobocia była wśród mieszkańców miast najwyższa w woj. świętokrzyskim i wyniosła 6,2%, natomiast najniższa w woj. wielkopolskim - 3,2%. Dla osób zamieszkałych na wsi najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w woj. warmińsko-mazurskim - 6,2%, zaś najniższa w woj. wielkopolskim - 2,5%. Dla ogółu mieszkańców poszczególnych województw najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w woj. podkarpackim (6,0%) a najniższa - w woj. wielkopolskim (2,9%).

W okresie międzypisowym wystąpił spadek liczby bezrobotnych w każdej 10-letniej grupie wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania. Największy spadek liczby bezrobotnych odnotowano w grupach wieku: 15-24 lata (o 392,8 tys.) i 25-34 lata (o 384,2 tys.).

Największy spadek stopy bezrobocia między 2011 r. a 2021 r. odnotowano wśród kobiet w grupie wieku 15-24 lata, o 22,0 p.proc. (spadek z 29,1% do 7,1%) oraz wśród kobiet mieszkających na wsi o 22,1 p.proc. (spadek z 28,9% do 6,8%). Znaczny spadek stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia wystąpił także wśród mężczyzn z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym o 10,5 p.proc. (z 22,7% do 12,2%).

Bierni zawodowo

Bierni zawodowo są drugą co do wielkości grupą osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W marcu 2021 r. populacja osób biernych zawodowo wyniosła 12 331,8 tys. tj. 40,8% ludności w wieku 15 lat lub więcej. W tej liczbie zdecydowaną większość stanowiły kobiety (7 515,7 tys.), a znacznie mniej liczną mężczyzn (4 816,2 tys.).

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 47,4%, podczas gdy wśród mężczyzn 33,5%. Odsetki biernych zawodowo w miastach i na wsi różnią się w niewielkim stopniu (miasta - 41,2%, wieś - 40,1%).

Pomiędzy 2011 a 2021 rokiem odsetek biernych zawodowo zmniejszył się ogółem dla Polski o 4,1 p.proc. i spadek ten wystąpił we wszystkich województwach. Spadek tego odsetka wśród mężczyzn wyniósł 3,6 p.proc., a wśród kobiet 4,6 p.proc. W miastach zmalał o 4,3 p.proc. a na wsi o 3,8 p.proc.

Podobne porównanie grup wyodrębnionych według wieku, płci i miejsca zamieszkania wskazuje na spadek odsetka biernych zawodowo w każdej, dziesięcioletniej grupie wieku dla mężczyzn i kobiet oraz na wsi i w miastach (średnio o 4 p.proc.).

Najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w końcu marca 2021 r. było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) - tę przyczynę zadeklarowało 5 684,6 tys. osób, tj. 46,1% ogółu biernych zawodowo i dotyczyło to głównie najstarszych grup wieku.

EXECUTIVE SUMMARY

Economic activity of the population

The state of economic activity according to the 2021 census and the comparison with the results of 2011 present the development of the labour market in Poland over a period of ten years. Undoubtedly, the changes which have happened during this period were beneficial to the society. Positive developments include a significant reduction of the unemployment, both in the number of unemployed and in the unemployment rate as well as an increase in the number and percentage of persons in employment, and a decrease in the percentage of persons inactive. The census data also showed differences in economic activity of Polish residents according to the analyzed variables and cross-sections, which may be the result of the impact of various factors, such as economic growth, demographic changes, conducted state policies, as well as changes in the labour market caused by the COVID-19 pandemic. The presented data may be a good basis for analyses of changes in the labour market that took place in Poland in the period 2011–2021.

Employed persons

Employees are the largest group of persons aged 15 years or over with defined professional status on the labour market. Statistically, this group constituted 56.8% of persons aged 15 years or over in 2021. According to the census data from 2021, the working population amounted to 17,164.2 and was higher by 14.0% (by 2,113.5 thousand) than in 2011. On the labour market, the number of employed men increased by 889.4 thousand (10.8%), and women by 1,224.2 thousand (18.0%). In the cities, the number of employees increased by 12.6% (1,141.7 thousand) and in the countryside by 16.3% (971.9 thousand).

The employment rate is the indicator which determines the share of employed persons among those aged 15 or over. On the basis of its value, the level of employment can be compared. In 2021, all age groups (15–24, 25–34, 35–44, 45–54, 55–64 and 65+, as well as economic age groups) by place of residence and sex experienced an increase in employment rate compared to 2011. The largest increase in the employment rate over the 10-year period was observed in the 55–64 age group among urban women (by 22.5 percentage points), and the smallest among rural women aged 65 or over (by 0.1 percentage points).

The higher the level of education, the higher the share of the economically active population, i. e. the value of the employment rate, also in particular groups of persons by sex and place of residence in rural or urban areas. Men in rural and urban areas had a higher employment rate than women, which may be related to the periodic inactivity of women due to motherhood and childcare.

Between 2011 and 2021, there was an increase in the number of employees in all voivodeships. The largest increase occurred in Pomorskie Voivodeship by 20.3% (178.6 thousand) and Małopolskie Voivodeship by 20.0% (266.8 thousand) and Mazowieckie Voivodeship by 20.0% (444.2 thousand), and the smallest – in Lubelskie Voivodeship by 5.7% (47.3 thousand) and Świętokrzyskie Voivodeship by 7.4% (35.2 thousand).

The nature of gainful employment (at the main place of work) is classified under the employment status into three basic categories: employees, self-employed (employers and non-employers) and employees working in another capacity. During the decade between censuses, the number of employees increased by 17.8% (i. e. from 11,660.5 thousand to 13,737 thousand) and the number of employers by 26.1% (i. e. from 586.7 thousand to 739.8 thousand), while the number of self-employed non-employers decreased by 4.6% (from 2,362.5 thousand to 2,254.7 thousand) and the number of employees working in another capacity by 1.1% (from 411.3 thousand to 406.6 thousand).

Unemployed persons

The number of unemployed persons between 2011 and 2021 decreased by 1 310.4 thousand (i. e. by 63.9%), to 739.7 thousand. The largest decrease was observed among unemployed men by 678.1 thousand (i. e. by 62.6%) to 404.5 thousand and among persons living in cities – by 835.8 thousand (i.e. by 65.0%) to 450.2 thousand persons.

The basic measure of the level of unemployment is the unemployment rate, which decreased by 7.9 percentage points and amounted to 4.1% in 2021. Among the population of men and women, this rate decreased by 7.4 and 8.5 percentage points respectively, and the unemployment rate in 2021 was 4.2% for men and 4.0% for women. There was a decrease in the unemployment rate among the inhabitants living in the countryside by 7.4 percentage points to 4.0% and among the inhabitants of cities by 8.2 percentage points to 4.2%.

Unemployment is spatially diverse. By type of place of residence (city/village), the unemployment rate among urban residents was the highest in Świętokrzyskie Voivodeship at 6.2%, while the lowest in Wielkopolskie Voivodeship at 3.2%. For people living in rural areas, the highest unemployment rate occurred in the Warmińsko-Mazurskie voivodeship – 6.2%, while the lowest in the Wielkopolskie voivodeship – 2.5%. For all inhabitants of individual voivodeships, the highest unemployment rate occurred in Podkarpackie voivodeship (6,0%) and the lowest – in Wielkopolskie voivodeship (2,9 %).

During the inter-census period, there was a decrease in the number of unemployed in every 10-year-old age group, regardless of sex and place of residence. The largest decrease in the number of unemployed was observed in the age groups: 15–24 years (by 392.8 thousand) and 25–34 years (by 384.2 thousand).

The biggest decrease in the unemployment rate between 2011 and 2021 was observed among women aged 15–24 years, by 22.0 percentage points (from 29.1% to 7.1%) and among women living in rural areas by 22.1 percentage points (from 28.9% to 6.8%). A significant decrease in the unemployment rate by level of education also occurred among men with lower secondary education, primary or lower, by 10.5 percentage points (from 22.7% to 12.2%).

Economically inactive persons

Economically inactive persons are the second largest group of people aged 15 or over with a defined employment status on the labour market. In March 2021, the population of economically inactive persons amounted to 12,331.8 thousand, i. e. 40.8% of the population aged 15 or over. Of this number, the vast majority were women (7,515.7 thousand) and a much smaller number were men (4,816.2 thousand).

Women more often than men remained in a state of professional inactivity. The percentage of inactive persons among women was 47.4%, while among men 33.5%. The percentage in urban and rural areas vary only slightly (urban – 41.2%, rural – 40.1%).

Between 2011 and 2021, the percentage of unemployed persons decreased overall for Poland by 4.1% and this decrease occurred in all voivodeships. The decline in this percentage among men was 3.6 percentage points, and among women 4.6 percentage points. In urban areas it decreased by 4.3 percentage points and in rural areas by 3.8 percentage points,

A similar comparison by age groups, sex and place of residence shows a decrease in the proportion of inactive persons in every ten-year age group for men and women and in rural and urban areas (by an economically average of 4,0 percentage points).

The most significant reason for inactivity at the end of March 2021 was the use of retirement, disability pensions or capital income (stocks, bonds or from property) – this reason was declared by 5,684.6 thousand persons, i. e. 46.1% of the total number of inactive persons, and it mainly concerned the oldest age groups.

Część I. Analiza wyników

Part I. Analysis of results

1. Aktywność ekonomiczna ludności

1. Economic activity of population

Aktywność ekonomiczna ludności jest jednym z ważnych elementów funkcjonowania każdego społeczeństwa i stanowi fundament rozwoju gospodarczego i społecznego. Analiza aktywności ekonomicznej obejmuje charakterystykę trzech kategorii osób: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo.

Pierwszą z tych kategorii stanowią pracujący, którzy pełnią ważną rolę społeczną i gospodarczą, wpływając na wzrost produkcji, świadczenie usług, tworzenie innowacji, zapewniając podstawy do rozwoju ekonomicznego kraju. Praca pozwala ludziom pozyskiwać środki na zaspokajanie potrzeb zarówno w wymiarze materialnym jak i niematerialnym przyczyniając się do tworzenia dobrobytu społecznego, mając również swój wymiar etyczny.

Drugą grupę stanowią bezrobotni. Wielkość tej grupy oraz czynniki, jakie powodują pozostawanie w niej, mogą nieść ze sobą negatywne konsekwencje zarówno indywidualne i rodzinne, jak również społeczne i gospodarcze. Dlatego ważne jest analizowanie przyczyn i zróżnicowania terytorialnego poziomu bezrobocia.

Bierni zawodowo stanowią trzecią z identyfikowanych kategorii w ramach aktywności ekonomicznej ludności. W skład tej grupy wchodzi zarówno osoby stanowiące potencjał przyszłego rynku pracy (uczący się czy sprawujący opiekę nad małymi dziećmi), zdolne do aktywnego uczestnictwa w rynku pracy w różnym horyzoncie czasowym oraz takie, które z różnych przyczyn nie będą już na tym rynku funkcjonowały (duża część emerytów czy osoby niezdolne do pracy z przyczyn zdrowotnych). Szczegółowa analiza poszukujących pracy oraz biernych zawodowo jest ważna z powodu zagrożenia osób, znajdujących się w tych grupach, wykluczeniem społecznym. Przedstawienie kompleksowego spojrzenia na różne wymiary aktywności ekonomicznej pozwala na dokonanie analiz i daje podstawę do podejmowania decyzji odnoszących się do rynku pracy i polityk społecznych.

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności Polski

1.1. Economic activity of the polish population

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pomiędzy 1 kwietnia a 30 września 2021 r. został przeprowadzony Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań (NSP 2021), w którym spisanych zostało 38 036,1 tys. osób, i było to o 475,7 tys. mniej niż w 2011 r. Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności utrzymał się na zbliżonym poziomie i wynosił odpowiednio 51,7% i 51,6%¹. Spośród wszystkich spisanych osób, badaniu aktywności ekonomicznej podlegały osoby, które ukończyły 15 lat. W 2021 r. było to 32 098,3 tys. (w tym 15 340,7 tys. mężczyzn i 16 757,6 tys. kobiet), czyli mniej niż w 2011 r. o 581,3 tys. (odpowiednio o 311,5 tys. mężczyzn i 269,7 tys. kobiet). Sytuacja zawodowa tych osób została określona według trzech klas: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo. Wyniki NSP 2021 pokazały, że największą część populacji Polski w wieku 15 lat lub więcej stanowiły osoby pracujące tj. 53,5%, i było to więcej niż w roku 2011 o 7,4 p.proc. Pomiędzy rokiem 2011 i 2021 nastąpił także spadek udziału bezrobotnych o 4,0 p.proc. do 2,3% oraz biernych zawodowo o 4,2 p.proc. do 38,4%. Bieżąca aktywność ekonomiczna w ramach powyższych klas nie została ustalona dla 5,8% wszystkich uczestniczących w spisie w 2021 r. osób w wieku 15 lat lub więcej oraz 5,1% w 2011 r. (Tablica 1).

¹ Cierniak-Piotrowska M., Chmielewska A., Dąbrowska A., Kuchta A., Stelmach K., Szymczuk M., Szałtys D., Wysocka A. (2023). Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Starzenie się ludności Polski w świetle wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2021. GUS, Warszawa, str. 16 i 23.

Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie w roku 2011 i 2021

Table 1. Economic activity of the population in 2011 and 2021

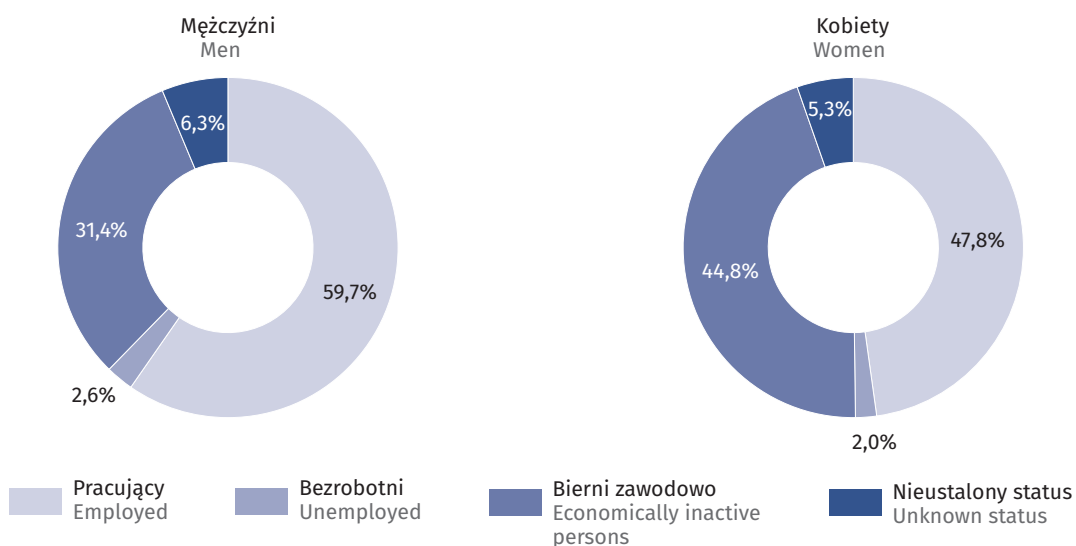
Status ekonomiczny Economic activity status	2011		2021	
	tys. in thousands	w % in %	tys. in thousands	w % in %
Pracujący Employed	15 050,6	46,1	17 164,2	53,5
Bezrobotni Unemployed	2 050,1	6,3	739,7	2,3
Bierni zawodowo Economically inactive persons	13 907,5	42,6	12 331,9	38,4
Nieustalony status Unknown status employess	1 671,5	5,1	1 862,6	5,8
Ogółem Total	32 679,6	100	32 098,3	100

Wyniki spisu z 2021 pokazały zróżnicowanie struktury aktywności ekonomicznej pomiędzy kobietami a mężczyznami. Większy był odsetek pracujących mężczyzn (o niemal 12 p.proc.) oraz mężczyzn mających status osób bezrobotnych (o 0,6 p.proc.) niż miało to miejsce w przypadku kobiet. Biernych zawodowo było mniej wśród mężczyzn niż kobiet (o ponad 13 p.proc.), a odsetek osób o nieustalonym statusie aktywności był niższy w grupie kobiet (Wykres 1).

Wśród najważniejszych zmian, jakie nastąpiły między rokiem 2011 a 2021, należy wskazać, wzrost odsetka pracujących (mężczyzn o 6,9 p.proc., a kobiet o 7,9 p.proc.) oraz spadek udziału bezrobotnych (o 4,3 p.proc. wśród mężczyzn i 3,7 p.proc. wśród kobiet). Udział biernych zawodowo w strukturze aktywności ekonomicznej ludności według płci był niższy w 2021 r. niż w 2011 i wyniósł 31,4% wśród mężczyzn (spadek o 3,8 p.proc.) i 44,8% wśród kobiet (spadek o 4,5 p.proc.). W 2011 r. do żadnej z grup aktywności ekonomicznej nie sklasyfikowano po 5,1% badanych mężczyzn oraz kobiet a w spisie z 2021 r. odpowiednio 6,3% i 5,3%.

Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci w 2021 r.

Chart 1. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex in 2021

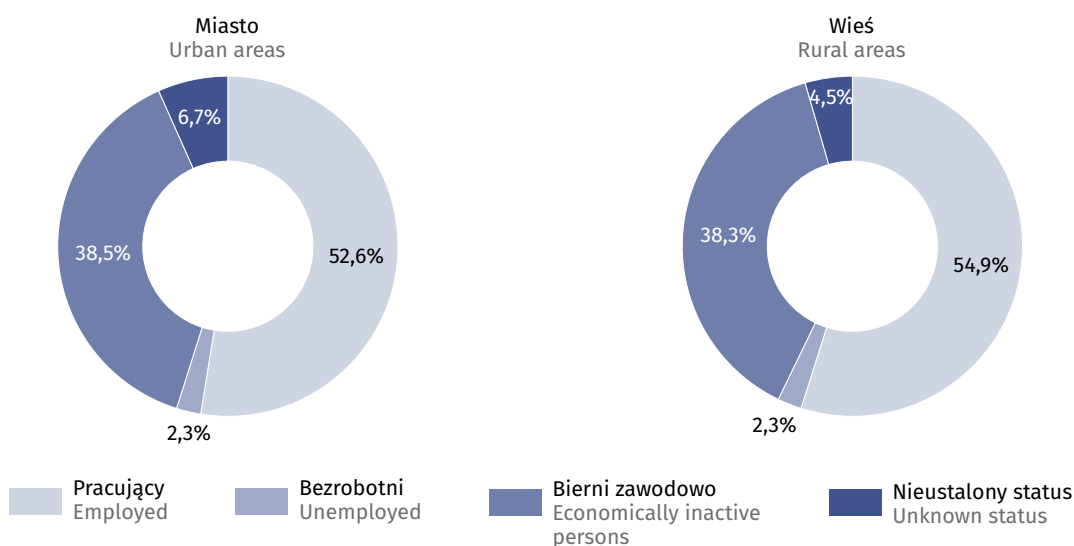

Narodowy spis powszechny z 2021 wykazał, że ludność Polski różniła się poziomem aktywności ekonomicznej w zależności od miejsca zamieszkania. Wyższy był odsetek osób pracujących wśród mieszkających na wsi niż w miastach (o ponad 2 p.proc.). Natomiast nieznacznie niższy był odsetek biernych zawodowo na wsi w porównaniu do miast (o 0,2 p.proc.), natomiast odsetek bezrobotnych w obu lokalizacjach był na tym samym poziomie (tj. 2,3%). Analizowane dane pokazały także, że trudniej było ustalić status aktywności osób zamieszkujących w miastach niż na wsi. Odsetek osób, dla których nie ustalono statusu zatrudnienia w mieście wyniósł 6,7%, a na wsi 4,5% (Wykres 2).

W okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił wzrost odsetka pracujących w miastach i na wsi (odpowiednio o 7,5 p.proc. i 7,3 p.proc.) oraz spadek odsetka bezrobotnych (odpowiednio o 4,1 p.proc. i 3,8 p.proc.) i odsetka osób biernych zawodowo (odpowiednio o 4,5 p.proc. i 3,6 p.proc.). W 2021 r. nieco większy niż w 2011 r. był odsetek osób nie sklasyfikowanych do żadnej z powyższych grup.

Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence in 2021

Przy obliczaniu współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia oraz stopy bezrobocia w dalszej części publikacji nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy. Oznacza to, że do dalszych analiz włączone zostały tylko osoby, co do których uzyskano jednoznaczną informację dotyczącą posiadania przez nie jednego ze statusów na rynku pracy: pracujący, bezrobotny, bierny zawodowo. Te trzy grupy zostały w publikacji przeanalizowane w ramach aktywności ekonomicznej ludności.

Udział osób aktywnych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej w stosunku do ogólnej liczby ludności z ustalonym statusem aktywności ekonomicznej wzrósł z 55,1% w 2011 r. do 59,2%² w 2021. Oznacza to, że większość populacji Polski w 2021 r. miała status osoby pracującej bądź aktywnie poszukującej pracy. Wskaźnik zatrudnienia wzrósł z 48,5% w 2011 r. do 56,8% w 2021, a stopa bezrobocia w analogicznym okresie spadła z 12,0% do 4,1%³.

² W stosunku do osób o ustalonym statusie zatrudnienia (w odniesieniu do populacji 15 lub więcej – 55,8%, gdy w odrębną kategorię ujęte są osoby o nieustalonym statusie na rynku pracy – patrz tablica 1).

³ Definicje w uwagach metodologicznych na str. 87.

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, wieku i płci

1.2. Economic activity of the population by place of residence, age and sex

Wskaźnikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną ludności i pozwalającym ocenić zasoby poda-
żowe pracy jest współczynnik aktywności zawodowej. Opisuje on procentowy udział wśród osób w wieku
15 lat lub więcej, które są aktywne zawodowo, czyli sklasyfikowane jako pracujący albo bezrobotni.
W 2021 r. współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był nieco wyższy na wsi niż w miastach (odpo-
wiednio 67,3% i 65,9%), a wśród kobiet na podobnym poziomie w miastach i na wsi (niemal 53%), jednak
na poziomie o kilkanaście p. proc. niższym niż w przypadku mężczyzn.

Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r. w porównaniu do danych ze spisu z roku 2011 wzrósł wśród
kobiet niezależnie od ich miejsca zamieszkania o 4,7 p.proc., natomiast wśród mężczyzn zwiększył się
– w miastach o 4,0 p.proc., a na wsi o 2,8 p.proc. (Tablica 2).

Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania

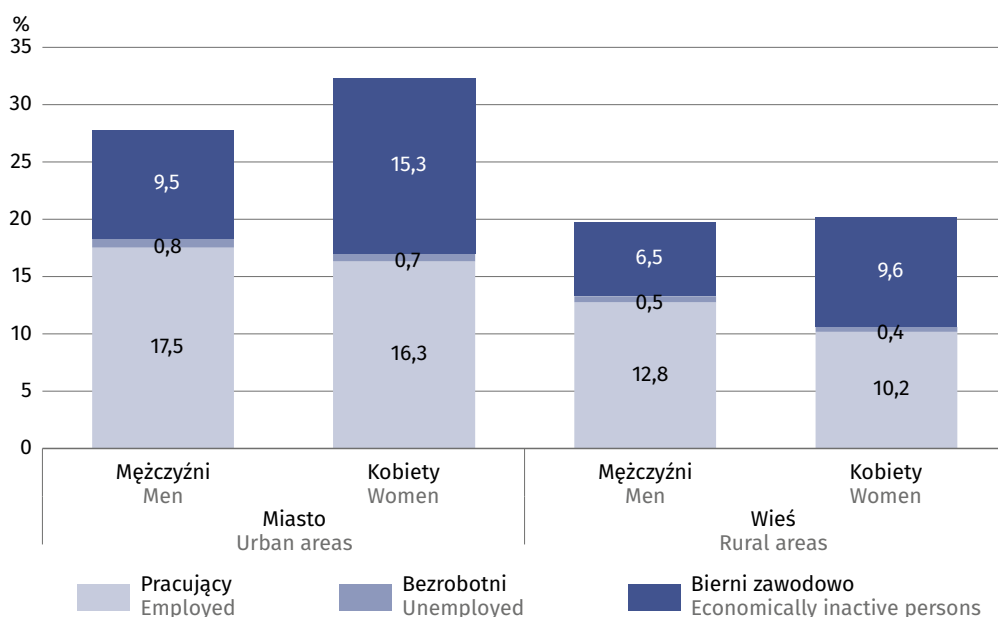
Table 2. Activity rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Miasto Urban areas	61,9	65,9	48,0	52,7
Wieś Rural areas	64,5	67,3	47,9	52,6

Analiza struktury aktywności ekonomicznej mieszkańców miast i wsi według płci dla Polski (Wykres 3)
pokazała, że w 2021 r. największy udział pracujących w całości ludności aktywnej ekonomicznie był wśród
mężczyzn mieszkający w miastach, ale także w tej grupie największy udział mieli bezrobotni, trzeba jednak
pamiętać, że 3/5 ludności Polski mieszka w miastach. Wśród osób o określonym statusie aktywności eko-
nomicznej w Polsce w 2021 r. większy udział biernych zawodowo był wśród mieszkańców miast (24,8%)
niż wsi (16,1%), a także kobiet (24,9%) niż mężczyzn (16,0%) (Wykres 3).

Wykres 3. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i płci

Chart 3. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and sex

Współczynnik aktywności zawodowej dla obu płci wzrósł we wszystkich grupach wieku między rokiem 2011 a 2021 i był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet. Aktywność zawodowa kobiet wzrosła w tym okresie silniej niż w przypadku mężczyzn i w związku z tym zmniejszyła się różnica w wartościach wskaźnika aktywności zawodowej pomiędzy mężczyznami a kobietami. Najmniejsze różnice współczynnika aktywności zawodowej między kobietami a mężczyznami wystąpiły w 2021 r. w grupach wieku 35–44 (o 6,1 p.proc.) i 45–54 lata (o 2,4 p.proc.). Natomiast największy wzrost wartości analizowanego współczynnika, w okresie 10 lat, wystąpił wśród kobiet w wieku 45–54 lata (o ponad 10 p.proc.), a także wśród kobiet, jak i mężczyzn w wieku 55–64 lata (o ok. 19 p.proc.), co może wskazywać na rosnącą aktywność zawodową osób w wieku przedemerytalnym. Utrzymała się ponad dwukrotnie wyższa aktywność zawodowa mężczyzn niż kobiet w wieku 65 lat lub więcej, choć znacznie wyższy dla obu płci, był współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2011 (Tablica 3).

Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i płci

Table 3. Activity rate by age and sex

Płeć Sex	Rok Years	Wiek (w latach) Age (in years)					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
		w % in %					
Mężczyźni Men	2011	41,4	90,0	89,7	80,5	51,0	7,9
	2021	42,4	92,3	92,2	87,5	70,4	13,5
Kobiety Women	2011	32,1	77,8	81,9	74,7	28,2	3,1
	2021	34,9	84,0	86,1	85,1	47,2	6,1

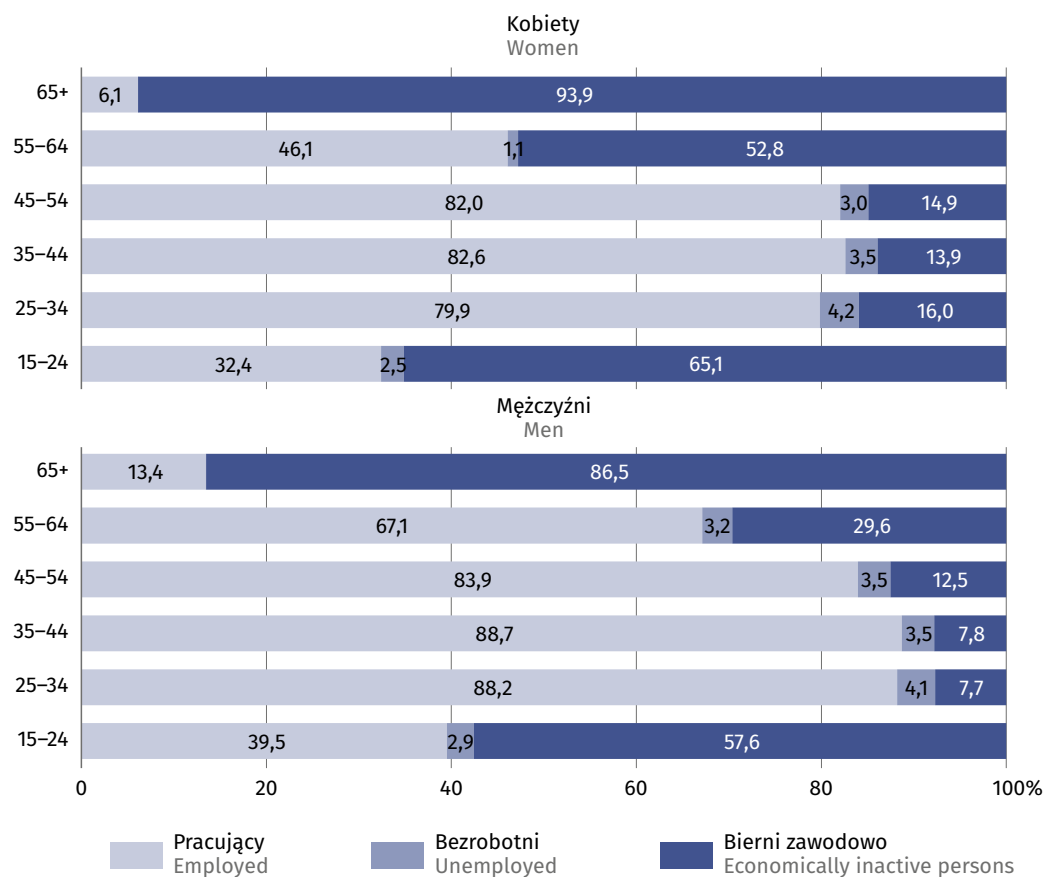
Współczynnik aktywności zawodowej wzrósł we wszystkich grupach wieku i miejscach zamieszkania między 2011 a 2021 rokiem. Największy wzrost w punktach procentowych wartości tego współczynnika zaobserwowano w grupie wieku 55–64 lata i był on wyższy wśród mieszkańców miast (o 20,5 p.proc.) niż wśród mieszkańców wsi (17,3 p.proc.). Jednakże analizując dynamikę zmian można zauważyć, że przyrost względny wartości współczynnika był największy wśród mieszkańców miast w grupie wieku 65 lat lub więcej – ponad dwukrotny. Znacznie mniejszy wzrost w tej grupie wieku w okresie dekady nastąpił wśród mieszkańców wsi. Dane te wskazują na tendencję do zwiększania aktywności zawodowej w okresie przed-emerytalnym, zarówno na wsi jak i w miastach, oraz przedłużania aktywności zawodowej po osiągnięciu wieku emerytalnego w miastach. W najmłodszej grupie wieku (15–24 lata) aktywność zawodowa mieszkańców wsi była wyższa zarówno w 2011, jak i 2021 r., niż mieszkańców miast (Tablica 4).

Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i miejsca zamieszkania
Table 4. Activity rate by age and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Rok Years	Wiek (w latach) Age (in years)					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
		w %		in %			
Miasto Urban areas	2011	34,9	84,7	85,8	77,0	38,7	4,4
	2021	37,4	89,1	89,7	86,6	59,2	10,2
Wieś Rural areas	2011	39,3	83,0	85,9	78,4	39,3	5,9
	2021	40,4	86,9	88,4	85,8	56,6	6,9

Przeprowadzona analiza struktury aktywności ekonomicznej według wieku pozwoliła stwierdzić, że odsetek mężczyzn pracujących w 2021 r. był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku. Największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 21 p.proc. Spośród wszystkich osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej największy odsetek pracujących mężczyzn był w wieku 25–44 lat, a kobiet - w wieku 35–44 lat. W 2021 r. udział osób bezrobotnych we wszystkich kategoriach wieku zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn nie przekroczył 4,2%. Najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata, a w kolejnych grupach wiekowych zmniejszał się zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. W grupie wieku 55–64 lata udział bezrobotnych mężczyzn był prawie trzykrotnie większy niż kobiet (Wykres 4).

Wykres 4. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i wieku
 Chart 4. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and age

Dane zawarte w tabeli 5 pokazują, że kobiety charakteryzował niższy współczynnik aktywności zawodowej niż mężczyźni w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym zarówno w 2011 jak i 2021 r. Dysproporcja pomiędzy mężczyznami a kobietami w poziomie aktywności zawodowej nieznacznie wzrosła w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, natomiast zmniejszyła się w wieku produkcyjnym. Nadal utrzymuje się, choć na nieco niższym poziomie, duża różnica aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn w wieku mobilnym. Oczywiście wpływ na tę różnicę ma bierność zawodowa kobiet w związku z macierzyństwem, z którym wiąże się także koncentracja na pracy niezarobkowej w okresie narodzin dziecka oraz urlopów macierzyńskiego i wychowawczego. Analiza ukazała także wzrost aktywności zawodowej, jaki wystąpił pomiędzy rokiem 2011 a 2021 w grupie mężczyzn i kobiet znajdujących się w wieku produkcyjnym niemobilnym (odpowiednio o 13,0 p.proc. i 18,3 p.proc.). W okresie dziesięciu lat we wszystkich grupach ekonomicznych wieku dla obu płci nastąpił wzrost aktywności zawodowej, przy czym silniejszy w przypadku kobiet. Najniższy poziom aktywności zawodowej, co oczywiste w związku z obowiązkiem szkolnym, wystąpił w grupie przedprodukcyjnej, ale należy zauważyć, że pomimo utrzymywania się niskiego poziomu aktywności zawodowej w tej grupie wśród obu płci w okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił silny wzrost odsetka osób aktywnych zawodowo. Oznacza to, że więcej młodych osób przed wejściem w wiek produkcyjny jest już aktywnych zawodowo (Tabela 5).

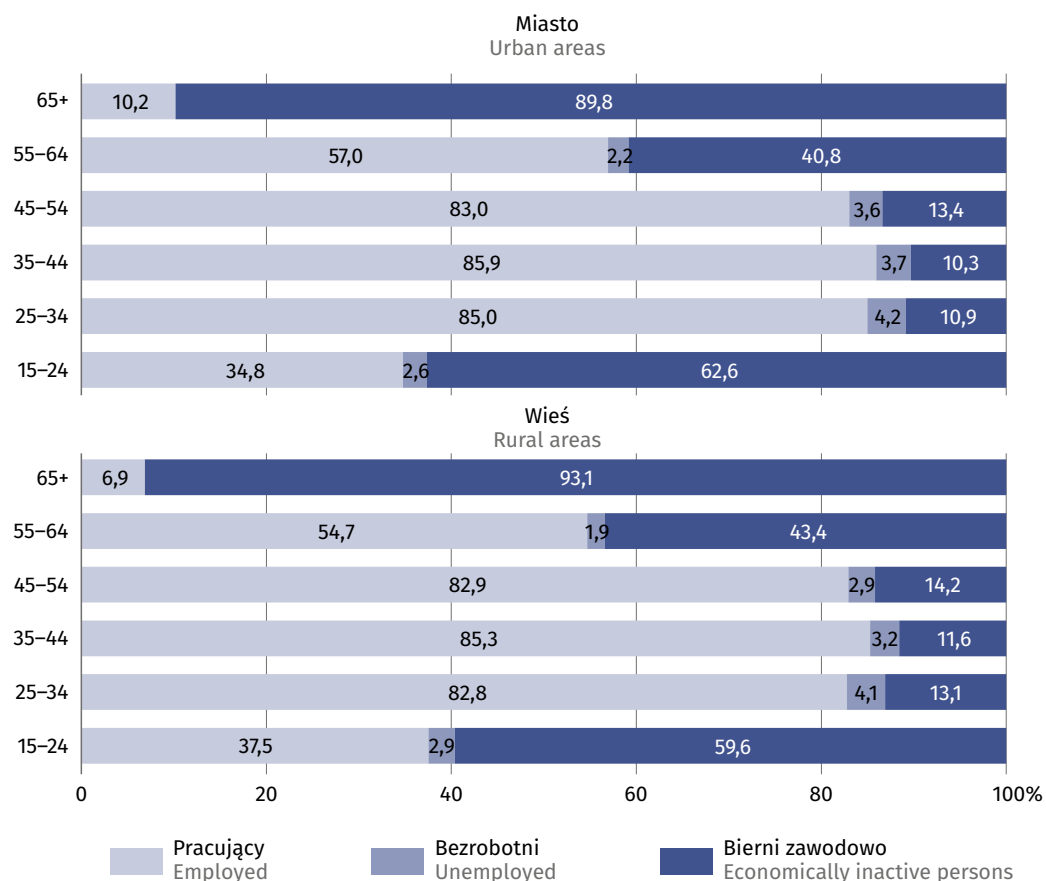
Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci
 Table 5. Activity rate by economic age groups and sex

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
Mężczyźni Men	2011	2,5	75,0	81,0	66,1	7,9
	2021	9,9	82,7	85,2	79,1	13,5
Kobiety Women	2011	1,6	67,4	70,4	62,3	6,2
	2021	6,3	78,7	77,7	80,6	11,3

Na podstawie struktury aktywności ekonomicznej ludności według miejsca zamieszkania i wieku w 2021 r. (Wykres 5), można zauważyć, że odsetek osób pracujących był nieco wyższy w miastach niż na wsi w pięciu z sześciu analizowanych grup wieku. Największe różnice na poziomie ok. 3 p.proc. wystąpiły w grupach wieku 25–34, 55–64 oraz 65 lat lub więcej. Wyjątek stanowi najmłodsza grupa wieku 15–24 lata, gdzie odsetek osób pracujących w miastach był niższy niż na wsi o ponad 3 p.proc. Odwrotna sytuacja ma miejsce w przypadku osób biernych zawodowo. Na obszarach wiejskich, z wyłączeniem grupy wieku 15–24 lata, w 2021 r. wystąpił nieznacznie wyższy odsetek biernych zawodowo niż w miastach, największa różnica, o nieco ponad 3 p.proc. wystąpiła w grupie osób w wieku 65 lat lub więcej (Wykres 5).

Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i wieku

Chart 5. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and age

W okresie między 2011 a 2021 rokiem nastąpił wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej, zarówno w mieście jak i na wsi, we wszystkich ekonomicznych grupach wieku. W mieście wzrosty wartości współczynnika były większe niż na wsi z wyjątkiem grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Jeśli wyrazimy ten wzrost w punktach procentowych, to największy wystąpił w miastach w grupie osób w wieku produkcyjnym niemobilnym o 16,7 p.proc. Interesującym zjawiskiem jest również wyższy poziom wskaźnika 2021 r. w miastach niż na wsi wśród osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym – odwrotnie niż miało to miejsce w roku 2011 (Tablica 6).

Tablica. 6. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania
 Table 6. Activity rate by economic age groups and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
				w % in %		
Miasto Urban areas	2011	1,6	70,9	75,7	63,7	6,3
	2021	6,3	81,6	82,3	80,4	13,5
Wieś Rural areas	2011	2,6	72,1	76,0	65,5	7,6
	2021	10,2	79,7	80,3	78,7	9,4

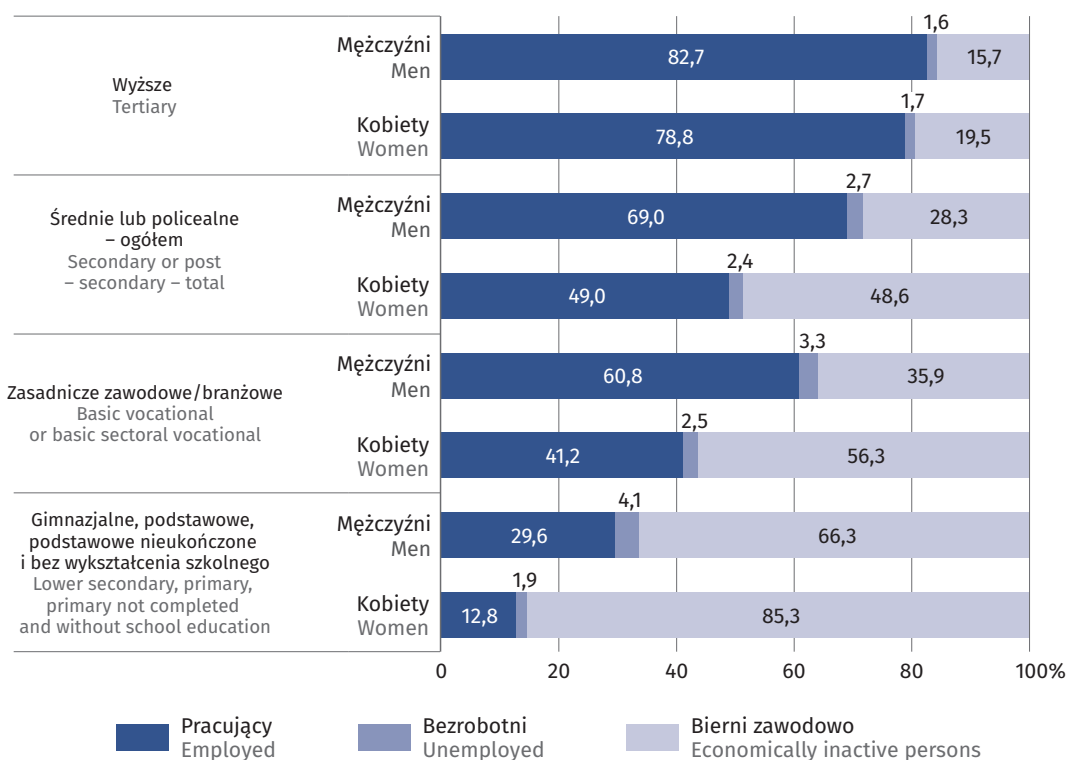
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

1.3. Economic activity of population by level of education, sex and place of residence

Różnice w strukturze aktywności ekonomicznej ludności Polski w 2021 r. związane są z poziomem wykształcenia. Takie stwierdzenie potwierdzają dane spisowe z 2021 r. (Wykres 6). Wraz z poziomem wykształcenia, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, rośnie udział osób pracujących, a obniża się udział biernych zawodowo. Także udział osób bezrobotnych jest coraz niższy (z wyjątkiem grupy kobiet o najniższym poziomie wykształcenia, dla których stopa bezrobocia jest relatywnie niska).

Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i płci

Chart 6. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and sex

Aktywność mieszkańców Polski wyrażona wartością współczynnika aktywności zawodowej spadła w 2021 r. w porównaniu z rokiem 2011 wśród mężczyzn i kobiet z wykształceniem zawodowym/branżowym (odpowiednio o 6,2 p.proc. i 9,1 p.proc.) oraz wśród kobiet z wykształceniem średnim lub policealnym (o 1,9 p.proc.). Zauważalna jest duże zróżnicowanie między kobietami i mężczyznami w poziomie aktywności zawodowej na wszystkich poziomach wykształcenia, różnice te w okresie dekady jeszcze zwiększyły się. Najmniejsze różnice wystąpiły w grupie z wykształceniem wyższym (w 2011 – 3,0 p.proc., a w 2021 – 3,8 p.proc.). Mężczyzn w 2021 r. charakteryzował wyższy współczynnik aktywności zawodowej niż kobiety na każdym poziomie wykształcenia (Tablica 7).

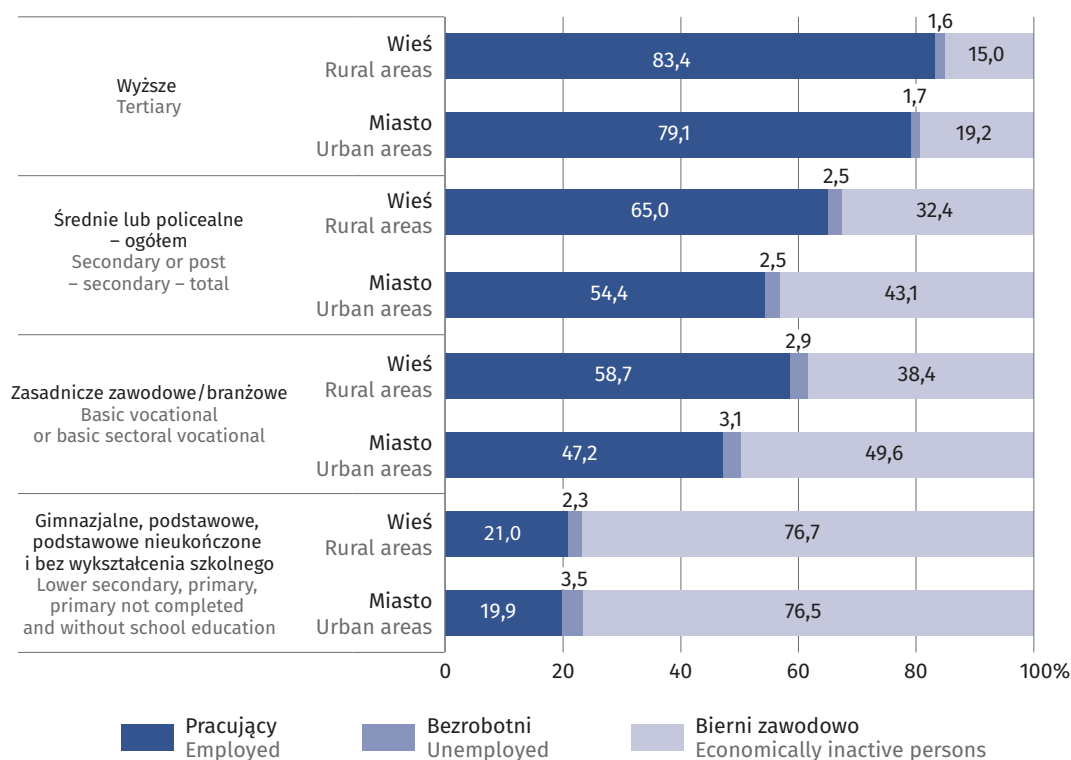
Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia
 Table 7. Activity rate by sex and level of education

Wykształcenie Education	Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021
	w %		in %	
Wyższe Tertiary	80,3	84,3	77,3	80,5
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	70,4	71,7	53,3	51,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	70,3	64,1	52,8	43,7
Gimnazjalne, podstawowe, pod- stawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	29,5	33,7	13,8	14,7

Dane spisowe z 2021 r. pokazały, że im wyższy poziom wykształcenia, tym wyższy odsetek pracujących i niższy odsetek biernych zawodowo zarówno na wsi jak i w mieście. Różnice w statusie aktywności ekonomicznej między zamieszkującymi w miastach, a na wsi widoczne są dla każdego z poziomów wykształcenia. W 2021 r. wyższy był odsetek pracujących na wsi niż w mieście, a niższy biernych zawodowo. W mieście odnotowano wyższy udział osób bezrobotnych niż na wsi wśród osób mających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe oraz gimnazjalne lub niższe. Odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi był relatywnie niewielki (Wykres 7).

Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania

Chart 7. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and place of residence

Dane spisowe z roku 2021 pokazały, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia, wyższy był poziom aktywności zawodowej mieszkańców miast i wsi, w tym wyższy był na wsi niż w miastach. Różnice szczególnie duże wystąpiły wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (na poziomie ok. 11 p.proc.). W okresie od 2011 do 2021 r. w miastach nastąpił istotny wzrost aktywności zawodowej w grupie osób z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym lub niższym, natomiast na wsi jedynie w grupie osób z wykształceniem wyższym, dla pozostałych poziomów wykształcenia nastąpił spadek aktywności zawodowej na wsi. Różnica w aktywności zawodowej między mieszkańcami miast i wsi na wszystkich poziomach wykształcenia w okresie dekady zmniejszyła się (Tablica 8).

Tablica 8. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia
Table 8. Activity rate by place of residence and level of education

Wykształcenie Education	Miasto Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Wyższe Tertiary	77,3	80,8	82,9	85,0
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	56,8	56,9	69,8	67,6
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	57,3	50,4	70,8	61,6
Gimnazjalne, podstawowe, pod- stawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, prima- ry not completed and without school education	17,5	23,5	23,6	23,3

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of the population by age and level of education

Na podstawie spisu z 2021 roku można stwierdzić, że dla wszystkich grup wieku od 25 roku życia poziom aktywności zawodowej powiązany jest z poziomem wykształcenia (Tablica 9). Im wyższy poziom wykształcenia tym wyższy poziom aktywności zawodowej. W grupie wieku 15–24 lata najwyższą aktywność zawodową miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, a najniższą, tak jak w pozostałych grupach wieku, osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Najwyższa wartość współczynnika aktywności zawodowej wystąpiła wśród osób z wykształceniem wyższym w grupach wieku 45–54 lata (94,5%) oraz 35–44 lata (94,5%), a najniższa wśród osób w wieku co najmniej 65 lat oraz w wieku 55–64 lata z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Ponadto w grupie wieku 15–24 lata wartość współczynnika aktywności była znacznie niższa niż w pozostałych grupach wieku z przedziału 25–64 lata, co łatwo wytłumaczyć kontynuowaniem nauki w najmłodszej grupie wieku przez znaczną część osób (Tablica 9).

Zestawienie wyników spisu z 2011 i 2021 roku wskazuje na znaczący wzrost aktywności zawodowej w ciągu dziesięciu lat w zdecydowanej większości grup wieku i poziomów wykształcenia, największy – ponad dwukrotny – wśród osób w wieku co najmniej 65 lat z wykształceniem średnim lub policealnym. Znaczące wzrosty odnotowano także wśród osób w wieku 55–64 lata na wszystkich poziomach wykształcenia o 13–18 p.proc. (Tablica 9).

Tablica 9. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i poziomu wykształcenia
 Table 9. Activity rate by age and level of education

Wykształcenie Education	Wiek (w latach) Age (in years)											
	15–24		25–34		35–44		45–54		55–64		65+	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w %		in %		w %		in %		w %		in %	
Wyższe Tertiary	64,2	66,2	89,4	93,4	92,6	94,5	89,6	94,5	60,0	75,3	15,2	20,8
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	53,0	50,2	83,0	86,6	86,1	88,0	79,5	86,7	40,0	58,3	4,8	10,3
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational or basic sec- toral vocational	79,5	80,3	81,9	83,7	84,7	84,9	75,5	83,0	37,4	54,9	5,4	7,7
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkol- nego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	11,5	14,8	64,7	67,9	70,0	68,4	61,6	69,0	26,9	40,5	3,0	2,9

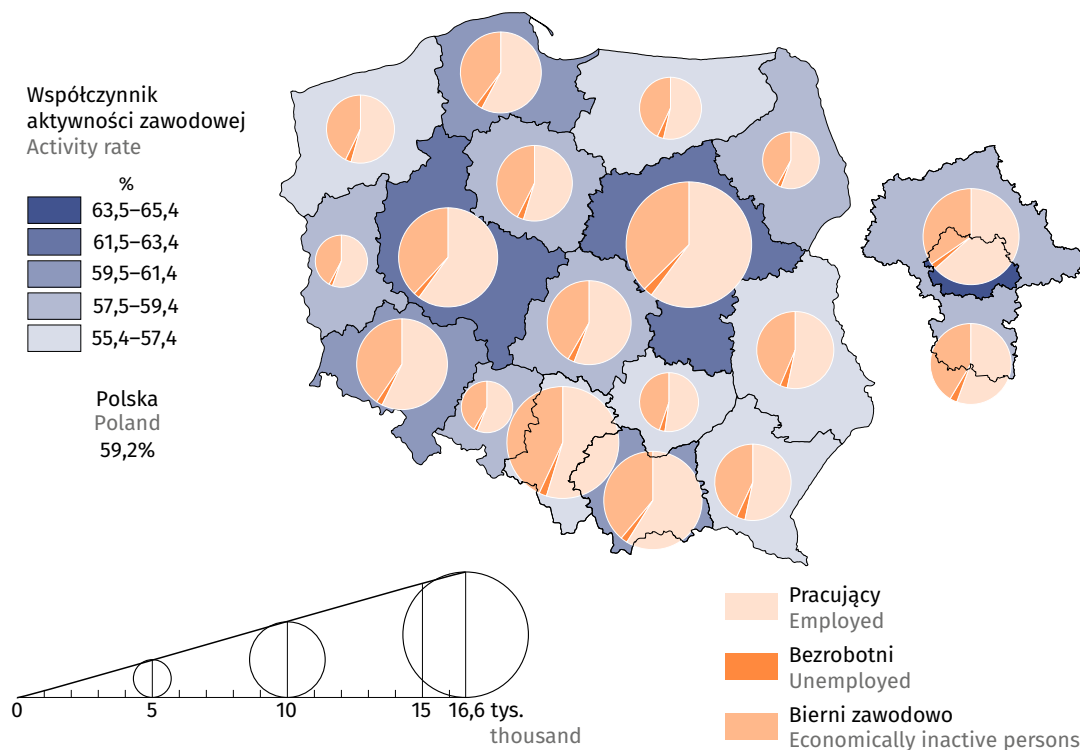
1.5. Aktywność ekonomiczna ludności według województw

1.5. Economic activity of the population by voivodships

Analiza struktury aktywności ekonomicznej ludności w 2021 r. wykazała, że największy odsetek osób pracujących spośród mieszkańców w wieku 15 lat lub więcej w danym województwie był w województwie wielkopolskim i mazowieckim (po 60,2%), a najniższy w świętokrzyskim (52,4%) i lubelskim (53,5%). Województwa wielkopolskie oraz śląskie charakteryzował najniższy odsetek bezrobotnych (odpowiednio 1,8% i 2,1%), natomiast najwyższy wystąpił w województwie podkarpackim (3,4%) i warmińsko-mazurskim (3,2%). Biernych zawodowo najmniej było wśród mieszkańców województwa mazowieckiego (37,5%), oraz wielkopolskiego (38,0%), a najwięcej – świętokrzyskiego (44,6%) i lubelskiego (43,6%). Ponadto w województwie mazowieckim wystąpiło silne zróżnicowanie aktywności ekonomicznej pomiędzy regionem warszawskim stołecznym oraz mazowieckim regionalnym. Region warszawski stołeczny charakteryzuje bardzo wysoki odsetek osób pracujących (63,5%) i niski bezrobotnych (1,9%) oraz biernych zawodowo (34,6%) w porównaniu do regionu mazowieckiego regionalnego, w którym było 55,6% pracujących, 2,9% bezrobotnych i 41,5% biernych zawodowo. Spis ukazał istnienie znaczących różnic między województwami pod względem struktury aktywności ekonomicznej ludności (Mapa 1).

Współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r. był najwyższy w województwie mazowieckim (62,5%) i wielkopolskim (62,0%), z tym, że w województwie mazowieckim, w regionie warszawskim stołecznym jego wartość wyniosła 65,4% i była zdecydowanie wyższa niż w regionie mazowieckim regionalnym (58,5%), a także innych województwach. Najniższy poziom aktywności zawodowej wystąpił w województwie świętokrzyskim (55,4%) i lubelskim (56,4%) (Mapa 1).

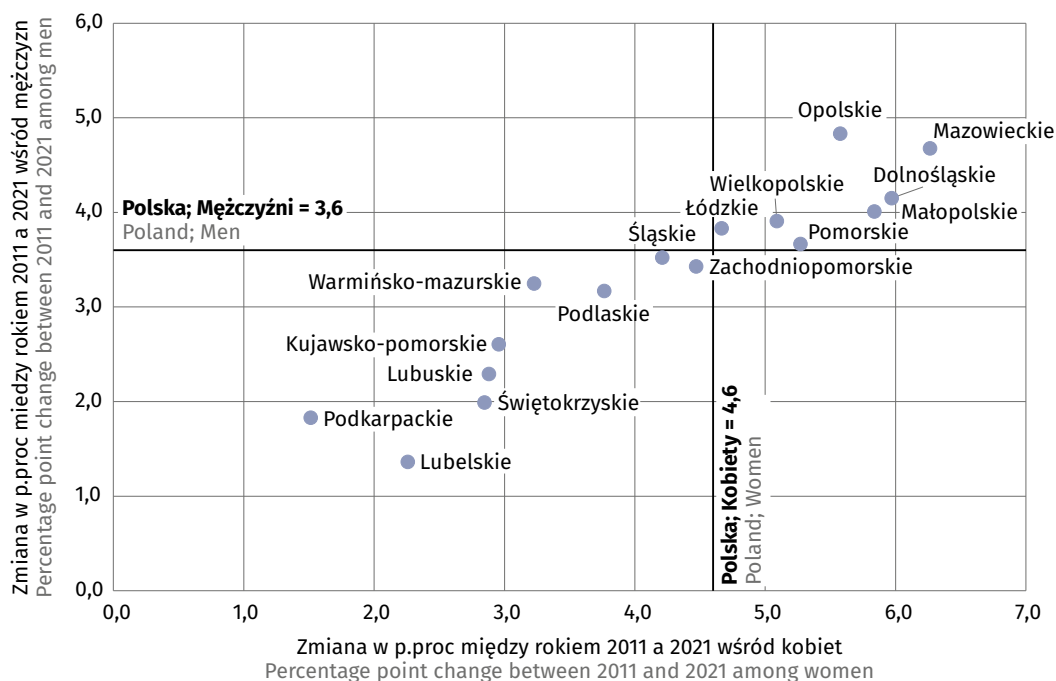
Mapa 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności i współczynnik aktywności zawodowej
 Map 1. Structure of economic activity of the population and activity rate

Między rokiem 2011 a 2021 nastąpił wzrost aktywności zawodowej mieszkańców wszystkich województw zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet. Większy wzrost aktywności charakteryzował kobiety. W siedmiu województwach odnotowano wzrost współczynnika aktywności zawodowej, zarówno dla mężczyzn, jak i kobiet, wyższy niż nastąpił dla Polski. Największy wzrost aktywności zawodowej wśród kobiet miał miejsce w województwie mazowieckim, dolnośląskim i małopolskim, a wśród mężczyzn – w opolskim i mazowieckim. Najmniejszy wzrost aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn wystąpił w województwie podkarpackim i lubelskim (Wykres 8).

Wykres 8. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według płci w województwach między rokiem 2011 i 2021

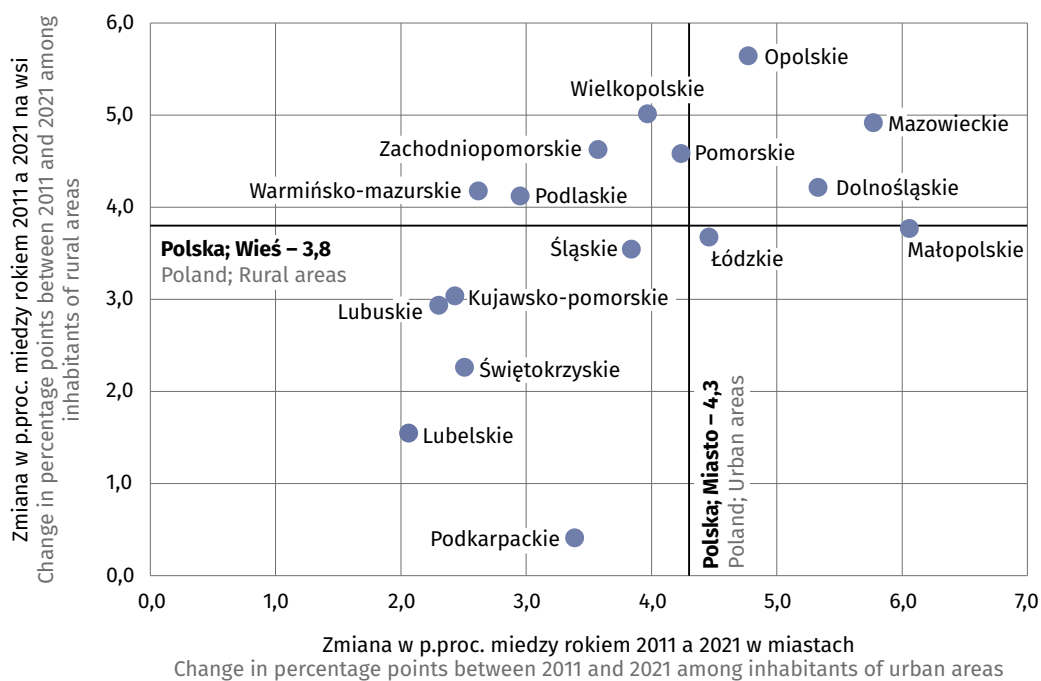
Chart 8. Differences in the activity rate by sex in voivodships between 2011 and 2021

W okresie międzypisowym nastąpił wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej we wszystkich województwach, co oznacza, że więcej osób w każdym z województw w 2021 r. niż w 2011 pracowało bądź poszukiwało pracy. Największy wzrost wartości współczynnika jednocześnie w miastach i na wsi wystąpił w województwach: mazowieckim, opolskim i dolnośląskim. W dwóch województwach: małopolskim i łódzkim wzrost był większy niż przeciętny dla Polski wśród mieszkańców miast, ale niższy wśród mieszkańców wsi. W województwach wielkopolskim, pomorskim, zachodniopomorskim, podlaskim i warmińsko-mazurskim wystąpiła sytuacja odwrotna, czyli wyższy był wśród mieszkańców wsi a niższy wśród mieszkańców miast. Wzrost aktywności zawodowej w tych województwach na wsi był wyższy niż przeciętny wzrost dla kraju, natomiast niższy w miastach. Najniższe wzrosty współczynnika aktywności zawodowej zarówno wśród mieszkańców miast i wsi w okresie 10 lat odnotowano w sześciu pozostałych województwach (tj. podkarpackim, lubelskim, świętokrzyskim, lubuskim, kujawsko-pomorskim, śląskim). Najmniejszy wzrost aktywności zawodowej na wsi odnotowano w województwie podkarpackim a w miastach w województwie lubelskim (Wykres 9).

Wykres 9. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania w województwach między rokiem 2011 i 2021

Chart 9. Differences in the activity rate by place of residence in voivodships between 2011 and 2021

Analiza wartości współczynnika aktywności zawodowej według województw i ekonomicznych grup wieku w 2021 r. pozwoliła dostrzec znaczne zróżnicowanie w aktywności zawodowej mieszkańców poszczególnych województw w wieku przedprodukcyjnym (tj. o rozpiętości 11 p.proc.). W czterech województwach tj. lubelskim, podlaskim, świętokrzyskim i mazowieckim większy był odsetek osób aktywnych zawodowo w wieku niemobilnym niż mobilnym. Zróżnicowanie między województwami wartości współczynnika aktywności zawodowej było mniejsze w wieku mobilnym niż niemobilnym i wynosiło odpowiednio 5,1 p.proc. oraz 8,8 p.proc. (Tablica 10).

W okresie od 2011 do 2021 r. we wszystkich województwach w trzech grupach wieku, czyli przedprodukcyjnym, mobilnym i niemobilnym, oraz w piętnastu województwach w wieku poprodukcyjnym miał miejsce wzrost współczynnika aktywności zawodowej. Jedynie w województwie podkarpackim odnotowano spadek jego wartości wśród osób w wieku poprodukcyjnym o 2,0 p.proc. do 8,6% (Tablica 10).

Tablica 10. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i województw
 Table 10. Activity rate by economic age groups and voivodships

Województwo Voivodships	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)		Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)						Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)	
			Ogółem Total		Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)		Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)			
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %									
Dolnośląskie	1,8	8,2	70,7	82,0	76,0	83,0	62,9	80,2	5,9	13,4
Kujawsko-pomorskie	2,5	10,0	70,9	79,1	75,9	79,8	63,0	78,0	5,0	10,7
Lubelskie	2,5	4,0	71,6	78,9	75,2	78,4	65,8	79,7	7,4	9,8
Lubuskie	2,3	10,3	70,7	79,3	75,9	80,1	62,7	78,2	6,0	12,9
Łódzkie	1,5	5,7	71,6	81,9	76,0	82,1	65,0	81,6	6,2	12,1
Małopolskie	1,7	9,4	72,5	81,5	76,1	82,3	66,3	80,2	8,7	12,4
Mazowieckie	1,3	3,8	74,0	83,6	77,0	83,4	69,1	83,8	8,2	14,8
Opolskie	2,8	13,0	70,1	81,6	73,6	81,6	64,9	81,5	5,2	10,5
Podkarpackie	1,0	4,7	71,0	78,2	74,1	78,3	65,9	78,2	10,6	8,6
Podlaskie	3,0	4,2	72,9	80,8	75,2	80,2	69,2	81,6	5,6	10,4
Pomorskie	2,5	12,9	71,6	80,7	75,7	81,3	64,7	79,7	6,4	13,1
Śląskie	2,2	7,8	69,3	79,5	76,8	82,4	58,3	75,0	5,1	10,6
Świętokrzyskie	1,1	6,3	70,0	78,7	73,7	78,4	64,3	79,0	6,7	9,3
Warmińsko-mazurskie	2,2	10,2	68,9	78,2	73,1	78,8	62,4	77,2	4,6	10,5
Wielkopolskie	3,7	14,8	73,0	82,3	77,9	83,2	64,6	80,7	6,8	13,2
Zachodniopomorskie	1,7	8,2	68,4	79,2	72,8	79,7	62,0	78,4	6,2	13,6

W 2021 r. osoby z wyższym wykształceniem we wszystkich województwach charakteryzowały się najwyższym współczynnikiem aktywności zawodowej, który kształtował się w przedziale od 83,6% w województwie wielkopolskim do 79,9% w województwie zachodniopomorskim. Zróżnicowanie w tej grupie było niewielkie i wyniosło 3,7 p.proc. Wraz ze spadkiem poziomu wykształcenia następował spadek aktywności zawodowej we wszystkich województwach. Dane te w ujęciu terytorialnym (województw) raz jeszcze potwierdzają bardzo silny wpływ poziomu wykształcenia na aktywność ekonomiczną ludności (Tablica 11).

We wszystkich województwach w latach 2011–2021 wzrosła aktywność zawodowa osób z wykształceniem wyższym: najmniej w województwie lubelskim o 1,1 p.proc., a najwięcej w województwie mazowieckim o 4,9 p.proc. Wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym odnotowano znaczny spadek wartości współczynnika aktywności zawodowej we wszystkich województwach: najmniejszy w województwie opolskim i wielkopolskim (po 5,6 p.proc.), a największy w województwie lubelskim (11,2 p.proc.) (Tablica 11).

Tablica 11. Współczynnik aktywności zawodowej według wykształcenia i województw
 Table 11. Activity rate by level of education and voivodships

Województwo Voivodships	Wyższe Tertiary		Policealne lub średnie – ogółem Secondary or post-secondary – total		Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational		Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %							
Dolnośląskie	77,9	82,5	59,7	60,4	61,7	53,5	20,4	25,2
Kujawsko-pomorskie	79,2	81,4	62,0	61,4	63,2	55,2	22,6	25,3
Lubelskie	79,4	80,5	62,1	59,0	66,3	55,1	20,9	19,7
Lubuskie	79,4	81,0	61,9	60,3	64,3	56,5	21,2	25,9
Łódzkie	77,2	81,5	60,6	61,1	65,7	56,6	21,8	23,7
Małopolskie	78,5	82,8	61,3	62,7	65,3	58,5	20,1	22,2
Mazowieckie	78,3	83,2	60,0	60,9	65,6	57,3	20,7	22,8
Opolskie	76,7	80,7	59,7	61,0	64,4	58,8	18,1	23,1
Podkarpackie	79,0	81,0	61,7	60,1	67,5	56,4	20,9	17,8
Podlaskie	80,1	81,7	62,4	61,1	69,4	59,1	22,9	22,9
Pomorskie	78,0	81,5	60,5	60,9	64,0	57,9	22,1	26,6
Śląskie	79,3	81,8	59,9	59,7	55,6	48,8	16,9	22,2
Świętokrzyskie	78,0	80,4	59,2	57,5	65,0	54,6	20,0	18,5
Warmińsko-mazurskie	78,0	80,2	61,1	60,0	66,1	58,2	24,4	27,3
Wielkopolskie	80,1	83,6	64,1	64,4	65,9	60,3	20,2	24,9
Zachodniopomorskie	76,9	79,9	58,0	58,7	62,3	55,1	22,9	26,9

Zróżnicowanie zmian w poziomie aktywności zawodowej w województwach jest wypadkową różnych zjawisk, wśród których trzeba mieć na uwadze także zmianę struktury wieku, w tym starzenie się polskiego społeczeństwa oraz szczególnie w przypadku osób z wykształceniem zawodowym/branżowym w starszych grupach wieku, zjawisko zmęczenia bądź utraty zdrowia w wyniku długoletniej pracy fizycznej oraz zapewne mniejszą gotowość do zmiany wykonywanego zawodu w razie potrzeby w porównaniu z osobami o wyższym poziomie wykształcenia.

2. Pracujący

2. Employed persons

Poniżej przedstawiona została analiza charakterystyk pracujących w Polsce według płci, wieku, miejsca zamieszkania, wykształcenia czy wykonywanego zawodu. Kompleksowa analiza charakterystyki pracujących dostarcza istotnych informacji, które mogą wspomóc prowadzenie skutecznej polityki państwowej, stymulującej aktywność zawodową ludności w Polsce.

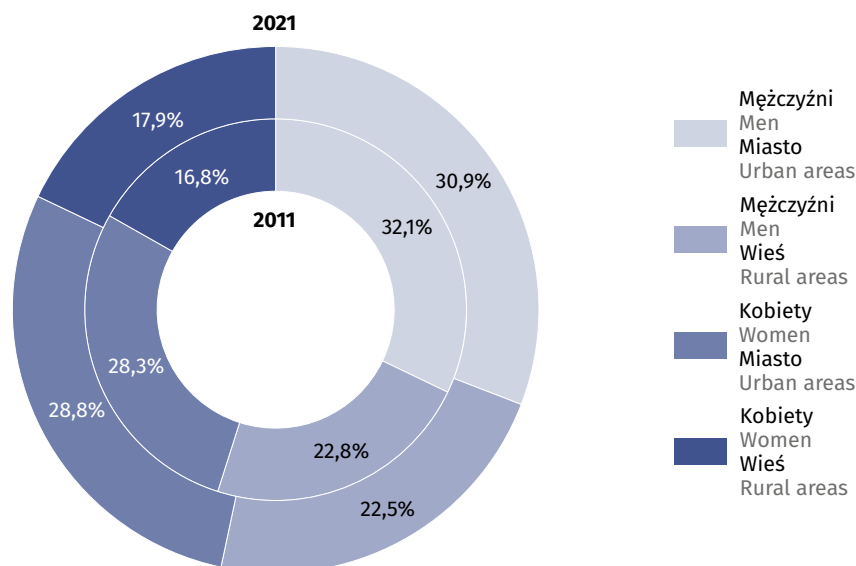
2.1. Pracujący według płci, wieku i miejsca zamieszkania

2.1. Employed persons by sex, age and place of residence

Pracujących w Polsce 2021 r. według danych spisowych było 17 164,2 tys., o 2 113,5 tys. więcej niż w 2011 r. Na rynku pracy w okresie dekady liczba pracujących wzrosła wśród mężczyzn o 889,4 tys., a kobiet o 1 224,2 tys. (odpowiednio o 10,8% i 18%). Analiza według miejsca zamieszkania pokazała, że w mieście przybyło 12,6% pracujących (liczba ta wzrosła z 9 090,5 tys. w 2011 r. do 10 232,2 tys. w 2021), a na wsi – 16,3% (wzrost z 5 960,1 tys. w 2011 r. do 6 932 tys. w 2021).

Pomimo wzrostu liczby pracujących, struktura według miejsca zamieszkania i płci między rokiem 2011 a 2021 nie zmieniła się znacząco (Wykres 10). W miastach i na wsi zmniejszył się odsetek pracujących mężczyzn a wzrósł kobiet. Jednak wzrosty te i spadki nie były duże.

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2011 i 2021 r.
Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence and sex in 2011 and 2021

Podstawą oceny natężenia zatrudnienia w różnych grupach jest wskaźnik zatrudnienia. Pokazuje on, udział pracujących w danej grupie w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej. Między rokiem 2011 a 2021 odnotowano wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia zarówno wśród mężczyzn, jak

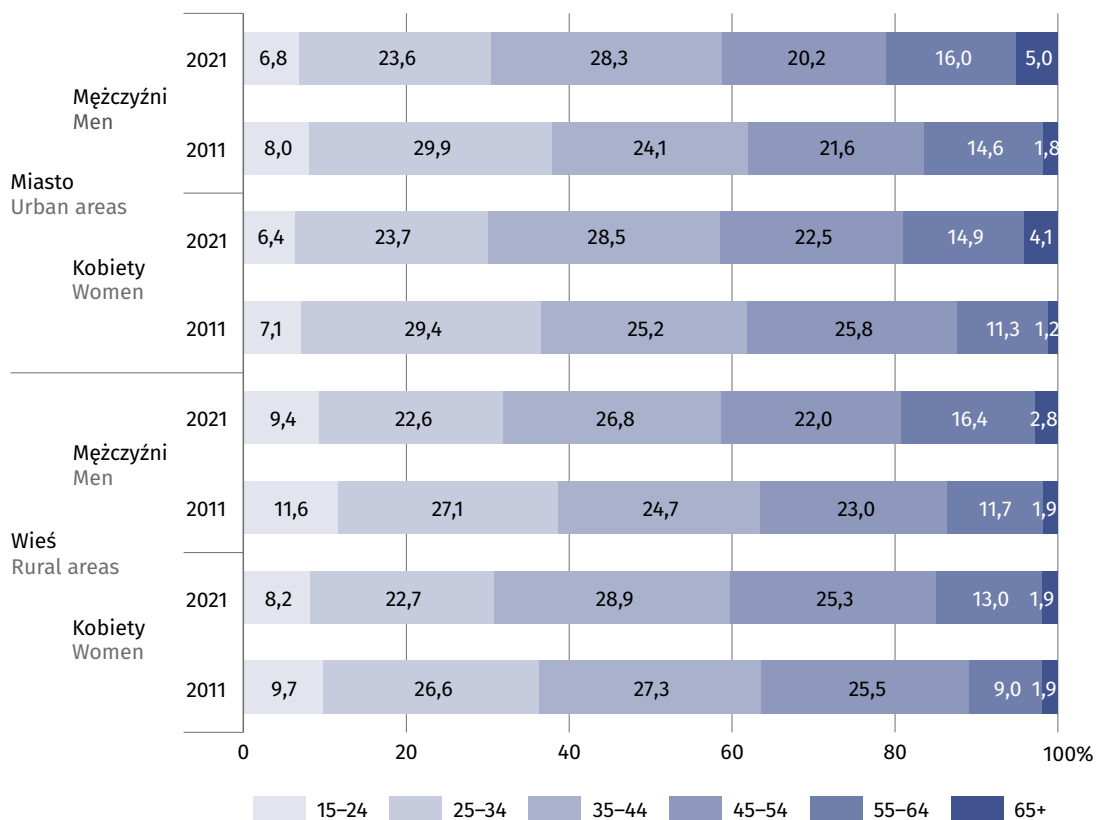
i kobiet mieszkających zarówno na wsi oraz w mieście, w przedziale od 6,9 p.proc. do 8,7 p.proc. W okresie 10 lat zmniejszyło się zróżnicowanie udziału pracujących mężczyzn mieszkających na wsi i w mieście z 3,4 p.proc. do 1,6 p.proc. Miejsce zamieszkania nie różnicowało znacznie odsetka pracujących kobiet na wsi i w mieście w obu analizowanych okresach (różnice te wynosiły po 0,1 p.proc. w 2011 i 2021 r.) (Tablica 12).

Tablica 12. Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania
Table 12. Employment rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Miasto Urban areas	54,3	63,0	42,0	50,5
Wieś Rural areas	57,7	64,6	41,9	50,4

W strukturze pracujących według grup wieku w roku 2021 w porównaniu do roku 2011 odnotowano największy spadek udziału pracujących w grupie wieku 25–34 lata dla obu płci, zarówno w miastach, jak i na wsi. Spadek ten wynosił od 3,9 p.proc. wśród kobiet mieszkających na wsi do 6,3 p.proc. wśród mężczyzn mieszkających w miastach. Największy wzrost udziału pracujących w analogicznym okresie wystąpił w grupie 55–64 lata wśród mężczyzn mieszkających na wsi (o 4,7 p.proc.) (Wykres 11).

Wykres 11. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według wieku, miejsca zamieszkania i płci
Chart 11. Structure of employed persons aged 15 years or over by age, place of residence and sex

Wskaźnik zatrudnienia we wszystkich badanych grupach wieku według miejsca zamieszkania i płci wzrósł w 2021 r. w porównaniu do 2011 r. Wzrost wskaźnika był większy w miastach niż na wsi oraz wśród mężczyzn niż kobiet. Największy wzrost wystąpił w grupie wieku 55–64 lata (Tablica 13).

Tablica 13. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, miejsca zamieszkania i płci
Table 13. Employment rate by age, place of residence and sex

Miejsce zamieszkania Place of residence	Płeć Sex	Rok Years	Wiek (w latach) Age (in years)					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65 +
Miasto Urban areas	Mężczyźni Men	2011	27,6	79,2	81,1	70,4	45,6	7,3
		2021	36,8	88,2	88,5	83,6	67,6	15,0
	Kobiety Women	2011	22,3	69,9	74,1	66,6	25,7	2,5
		2021	32,7	81,8	83,4	82,5	48,2	7,1
Wieś Rural areas	Mężczyźni Men	2011	35,3	81,3	83,3	74,9	46,0	8,8
		2021	42,6	88,3	89,0	84,4	66,5	10,7
	Kobiety Women	2011	23,3	64,2	73,3	67,9	26,5	4,1
		2021	32,0	76,8	81,4	81,3	42,7	4,2

W 2011 roku i 2021 zdecydowana większość osób pracujących była w wieku produkcyjnym. Jednakże w okresie 10 lat udział ich zmniejszył się zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio o 4,2 p.proc. i o 2,7 p.proc.). Z drugiej strony wzrósł udział wśród pracujących w wieku poprodukcyjnym, zarówno kobiet (o 3,9 p.proc.), jak i mężczyzn (2,3 p.proc.), oraz w niewielkim stopniu – w wieku przedprodukcyjnym (Tablica 14).

Tablica 14. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według płci i ekonomicznych grup wieku
Table 14. Structure of employed persons aged 15 years or over by sex and economic age groups

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
				w % in %		
Mężczyźni Men	2011	0,2	98,0	62,4	35,6	1,8
	2021	0,6	95,3	58,2	37,1	4,1
Kobiety Women	2011	0,1	95,9	62,3	33,6	4,0
	2021	0,4	91,7	58,6	33,1	7,9

Wskaźnik zatrudnienia w latach 2011–2021 wzrósł znacząco dla obu płci we wszystkich ekonomicznych grupach wieku, najsilniej w niemobilnej grupie wieku wśród kobiet (o 21,8 p.proc.). Wskaźnik zatrudnienia w większości ekonomicznych grup wieku był niższy wśród kobiet niż mężczyzn w obu analizowanych spisach (Tablica 15).

Tablica 15. Wskaźnik zatrudnienia według płci i ekonomicznych grup wieku
Table 15. Employment rate by sex and economic age groups

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
Mężczyźni Men	2011	2,2	66,2	70,8	59,4	7,8
	2021	9,9	79,0	81,3	75,7	13,4
Kobiety Women	2011	1,4	58,8	60,4	56,0	6,1
	2021	6,3	75,3	74,0	77,8	11,3

Zarówno w miastach, jak i na wsi, w okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił wzrost udziału pracujących w wieku poprodukcyjnym (o 4,5 p.proc. w miastach i o 1,0 p.proc. na wsi). Zmniejszył się natomiast udział pracujących w wieku produkcyjnym. Charakterystyczną zmianą, która nastąpiła w okresie między 2011 a 2021 na wsi był spadek udziału osób w wieku produkcyjnym mobilnym o 4,8 p.proc. przy jednoczesnym wzroście w wieku niemobilnym o 3.3 p.proc. (Tablica 16).

Tablica 16. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku

Table 16. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence and economic age groups

Miejsce zamieszkania Place of residence	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
Miasto Urban areas	2011	0,1	97,2	61,8	35,4	2,7
	2021	0,4	92,5	58,3	34,1	7,2
Wieś Rural areas	2011	0,3	96,8	63,3	33,6	2,9
	2021	0,7	95,3	58,5	36,9	3,9

W 2021 r. więcej osób pracowało, zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich, niż to miało miejsce w 2011 r. Świadczy o tym znaczący wzrost wskaźnika zatrudnienia we wszystkich ekonomicznych grupach wieku zarówno w miastach, jak i na wsi, największy wzrost odnotowano w miastach wśród osób w wieku niemobilnym produkcyjnym – o 20,4 p. proc. Najwyższa wartość wskaźnika zatrudnienia w 2021 r. wystąpiła wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym (w miastach 78,5% a na wsi 76,6%). W wieku przedprodukcyjnym znacząco większy był odsetek osób pracujących na wsi niż w miastach. W pozostałych grupach wieku wskaźnik zatrudnienia był wyższy w miastach niż na wsi (Tablica 17).

Tablica 17. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania i ekonomicznych grup wieku
 Table 17. Employment rate by place of residence and economic age groups

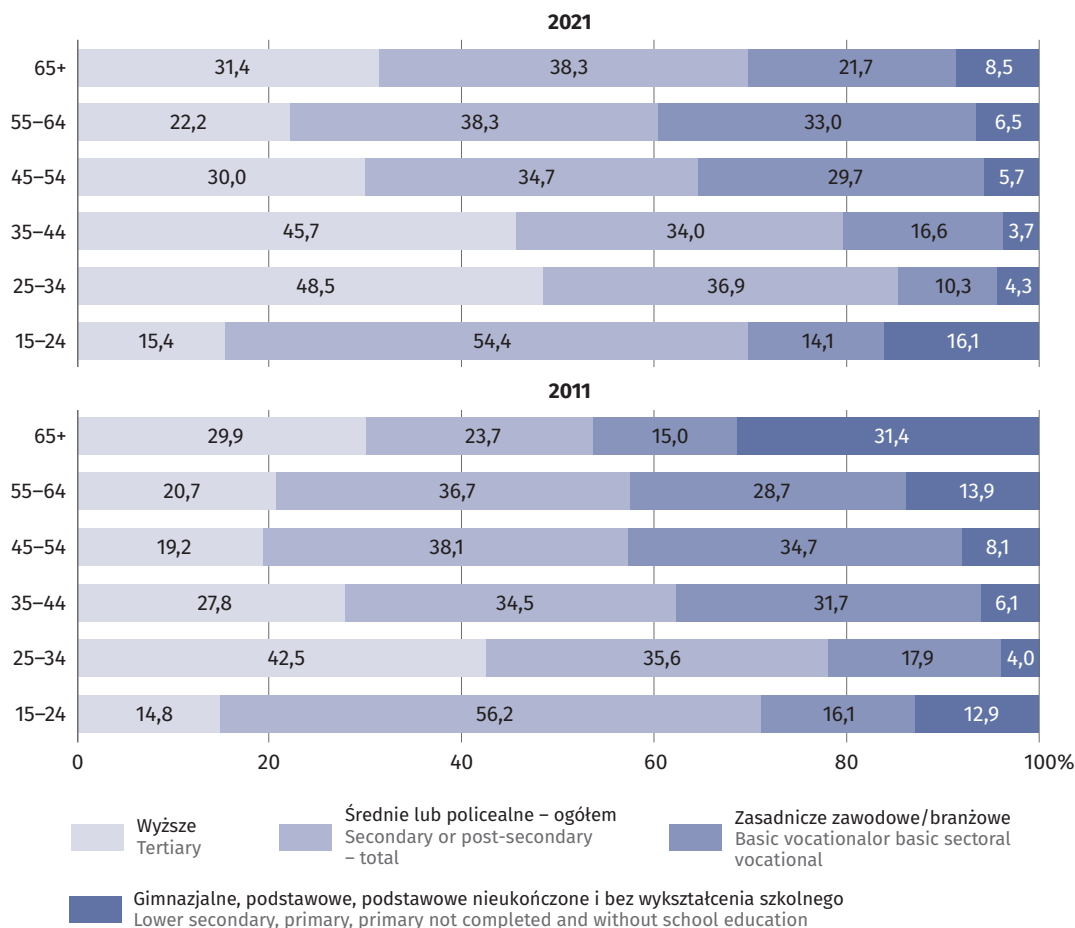
Miejsce zamieszkania Place of residence	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			Ogółem Total	Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)	Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)	
			w % in %			
Miasto Urban areas	2011	1,3	62,0	65,5	56,6	6,1
	2021	6,3	77,9	78,5	77,0	13,4
Wieś Rural areas	2011	2,4	63,7	65,9	59,9	7,5
	2021	10,2	76,4	76,6	76,0	9,4

2.2. Pracujący według wieku i poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by age and level of education

Wśród pracujących w 2021 r. w wieku od 25 do 44 lat największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. W tym przedziale wieku, takie wykształcenie posiadał prawie co drugi pracujący. Natomiast w grupach wieku 45–54 i 65 lub więcej – niemal co trzeci. W wieku co najmniej 45 lat dominowały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. W 2021 r. wśród pracujących udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym rósł wraz z wiekiem począwszy od grupy wieku 25–34 lata, aż do grupy 55–64 lata. Podobna tendencja wystąpiła wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Grupa wieku 15–24 lata jest specyficzną grupą, gdyż pozostaje w dużej części jeszcze w systemie edukacji, dlatego też przeważającą jej część wśród pracujących stanowią osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. Warto zwrócić uwagę, że w okresie 10 lat pomiędzy spisami struktura pracujących według wykształcenia zmieniła się, co w dużym stopniu jest pochodną zwiększenia udziału osób z wyższym wykształceniem w populacji osób w wieku 15 lat lub więcej (Wykres 12).

Wykres 12. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia
 Chart 12. Structure of employed persons aged 15 years or over by age and level of education

Analiza wartości wskaźnika zatrudnienia pozwala zauważyć, że poziom zatrudnienia we wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem tej najmłodszej, gdzie wiele osób jest jeszcze na etapie edukacji formalnej) wzrasta wraz z coraz wyższym poziomem wykształcenia. Z drugiej strony w grupach wieku 55–64 lata i tym bardziej w grupie wieku 65 lat lub więcej wskaźnik zatrudnienia jest wyraźnie niższy niż w młodszych grupach wieku, co jest związane z osiąganiem wieku emerytalnego (wcześniejszym wśród kobiet) oraz biernością zawodową wynikająca ze stanu zdrowia (Tablica 18).

Poziom wykształcenia ma zasadnicze znaczenie dla zatrudnienia, gdyż niezależnie od grupy wieku, im wyższy poziom wykształcenia tym udział osób pracujących w danej grupie jest większy. W okresie od spisu w 2011 r. do spisu w 2021 r. nastąpił istotny wzrost poziomu wskaźnika zatrudnienia we wszystkich grupach wieku i wykształcenia z wyłączeniem osób najstarszych o najniższym poziomie wykształcenia. Największe wzrosty wystąpiły w grupie wieku 55–64 lata, od 13,4 p.proc. wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym do 20,0 p.proc. w grupie osób z wykształceniem średnim lub policealnym (Tablica 18).

Tablica 18. Wskaźnik zatrudnienia według wykształcenia i wieku
Table 18. Employment rate by level of education and age

Wiek Age	Wyższe Tertiary		Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total		Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational		Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w %		in %		w %		in %	
15–24	50,7	63,5	39,5	46,8	56,0	72,9	7,6	13,4
25–34	82,5	91,0	72,7	82,1	68,9	77,8	46,0	56,2
35–44	89,8	92,6	79,0	84,4	74,5	79,9	53,9	57,9
45–54	87,2	93,1	72,7	83,8	65,9	79,0	48,7	60,5
55–64	57,8	74,3	36,7	56,7	33,0	52,3	22,7	36,1
65 +	15,1	20,8	4,7	10,3	5,3	7,7	2,9	2,9

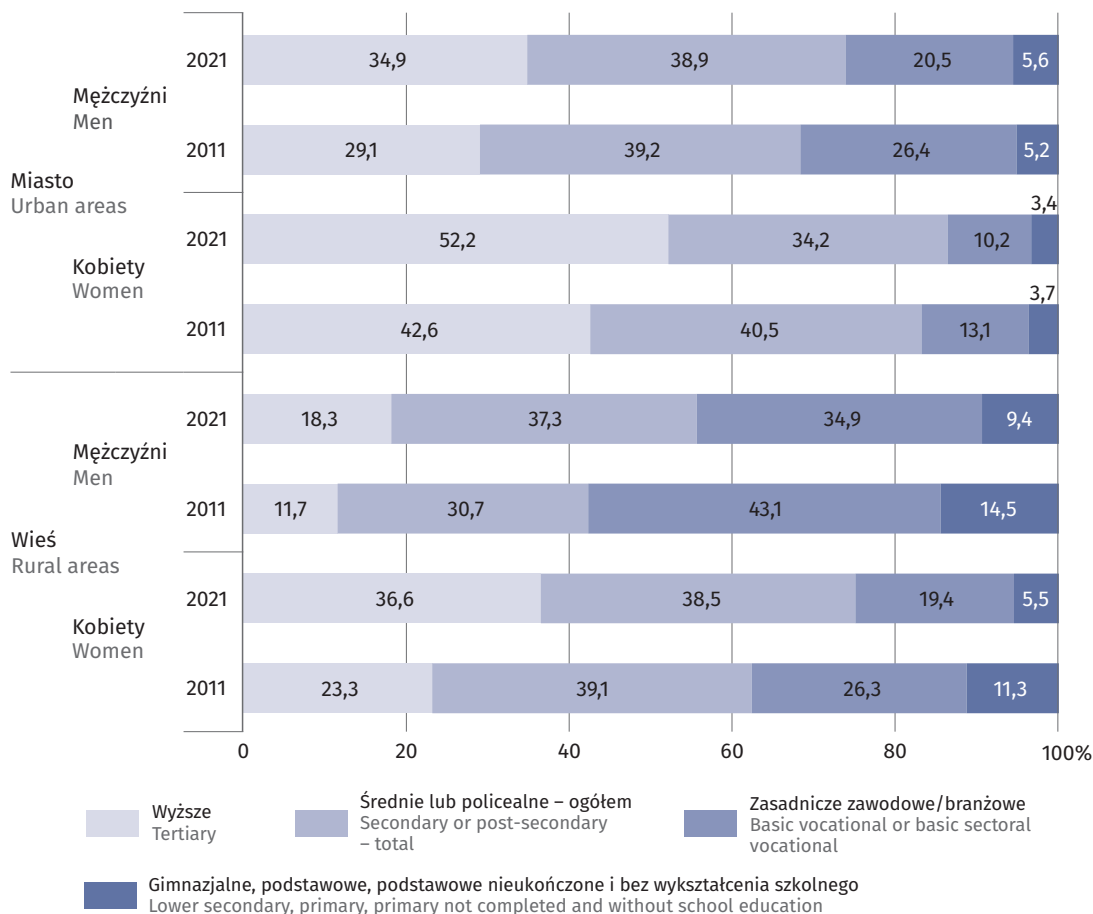
2.3. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

2.3. Employed persons by place of residence, sex and level of education

Na podstawie analizy wyników spisu z 2021 r. można zauważyć, że niezależnie od miejsca zamieszkania wśród pracujących kobiet znacznie większy jest udział posiadających wyższe wykształcenie (o 17,3 p.proc. w mieście, a o 18,3 p.proc. na wsi) niż wśród mężczyzn oraz mniejszy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 10,3 p.proc. w mieście i o 15,5 p.proc. na wsi). Zarówno w miastach, jak i na wsi między rokiem 2011 a 2021 w populacji pracujących nastąpił wzrost udziału kobiet i mężczyzn z wyższym wykształceniem. Największy wzrost o 13,3 p.proc. odnotowano w grupie kobiet mieszkających na wsi. W analizowanym okresie wzrosty udziału pracujących nastąpiły jeszcze wśród mężczyzn z wykształceniem średnim lub policealnym na wsi (o 6,6 p.proc.) oraz gimnazjalnym lub niższym w mieście (o 0,4 p.proc.). W pozostałych analizowanych grupach nastąpił spadek udziału w strukturze pracujących (Wykres 13).

Wykres 13. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

Chart 13. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and level of education

Podobnie jak w przypadku wcześniej opisanych przekrojów, im wyższy był poziom wykształcenia, tym większa była wartość wskaźnika zatrudnienia zarówno w 2011, jak i 2021 r. dla każdej analizowanej podzbiorności według płci i miejsca zamieszkania na wsi lub w mieście. Na każdym poziomie wykształcenia w czterech analizowanych grupach (kobiet mieszkających na wsi, w mieście, mężczyzn mieszkających na wsi, w mieście), największy odsetek pracujących w 2021 r. wystąpił wśród mężczyzn z wyższym wykształceniem, mieszkających na wsi (86,1%). Mężczyzn na wsi i w mieście charakteryzowała wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia niż kobiety. Najmniejsze zróżnicowanie pomiędzy mężczyznami a kobietami wystąpiło na poziomie wykształcenia wyższego (3,9 p.proc. w mieście i 4,3 p.proc. na wsi), na pozostałych poziomach wykształcenia wystąpiły znacznie większe różnice (od 15,3 p.proc. w mieście wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym do 20,7 p.proc. także w mieście wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym) (Tablica 19).

Porównanie wartości wskaźnika zatrudnienia z lat 2011 i 2021 wskazuje, że w tym okresie nastąpił istotny wzrost w przypadku dwóch najwyższych poziomów wykształcenia, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn, na wsi i w mieście. Spadek miał miejsce jedynie w grupach kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym mieszkających w mieście (o 1,3 p.proc.) i na wsi (o 5,3 p.proc.) oraz w grupie mężczyzn o takim samym poziomie wykształcenia mieszkających na wsi (o 2,7 p.proc.). Nieznaczny spadek wystąpił także w grupie kobiet mieszkającej na wsi z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Poziom wykształcenia silniej niż płeć i miejsce zamieszkania różnicuje wartości wskaźnika zatrudnienia. Potwierdza to znaczenie edukacji, podnoszenia kwalifikacji w kontekście zatrudnienia (Tablica 19).

Tablica 19. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia
 Table 19. Employment rate by place of residence, sex and level of education

Wykształcenie Education	Miasto Urban areas				Wieś Rural areas			
	Kobiety Women		Mężczyźni Men		Kobiety Women		Mężczyźni Men	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w %		in %		w %		in %	
Wyższe Tertiary	71,4	77,6	74,6	81,5	74,9	81,8	81,2	86,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	42,3	45,0	59,1	65,7	54,4	56,3	71,2	74,5
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	37,2	35,9	54,3	55,3	52,3	47,0	68,8	66,1
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	7,8	13,1	17,2	28,4	13,2	12,5	27,3	30,7

2.4. Pracujący według województw

2.4. Employed persons by voivodships

Na podstawie danych NSP 2021 można stwierdzić, że ponad połowa pracujących w Polsce (53,6%, czyli 9 206,6 tys. osób) mieszka w pięciu województwach największych pod względem liczby ludności (łącznie 51,9%, czyli 19 759,4 tys.)⁴ tj. mazowieckim, śląskim, wielkopolskim, małopolskim i dolnośląskim. Najwięcej pracujących w 2021 r., tak jak i w 2011 było w województwie mazowieckim, a najmniej – w województwie opolskim (tak samo są to odpowiednio największe i najmniejsze województwa pod względem liczby mieszkańców). Pełną charakterystykę liczby i struktury pracujących według województw zawiera tablica 20. Największa zmiana udziału w strukturze pracujących pomiędzy rokiem 2011 a 2021 wystąpiła w województwie mazowieckim (wzrost o 0,7 p.proc. do 15,5%) i śląskim (spadek o 0,6 p.proc. do 11,3%). Wskaźnik zatrudnienia w roku 2021 był najwyższy w województwie mazowieckim i wielkopolskim (po 60,2%) i niewiele niższy – w woj. małopolskim (59,0%). Najniższe wartości wskaźnika zatrudnienia wystąpiły w województwie świętokrzyskim (52,4%), lubelskim (53,5%) oraz podkarpackim (53,6%), zlokalizowanymi w Polsce południowo-wschodniej oraz w woj. warmińsko-mazurskim (53,8%).

⁴ Cierniak-Piotrowska M., Chmielewska A., Dąbrowska A., Kuchta A., Stelmach K., Szymczuk M., Szałtys D., Wysocka A. (2023). Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021. Starzenie się ludności Polski w świetle wyników narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkań 2021. GUS, Warszawa, str. 17–18.

Tablica 20. Pracujący i wskaźnik zatrudnienia według województw
Table 20. Employed persons and employment rate by voivodships

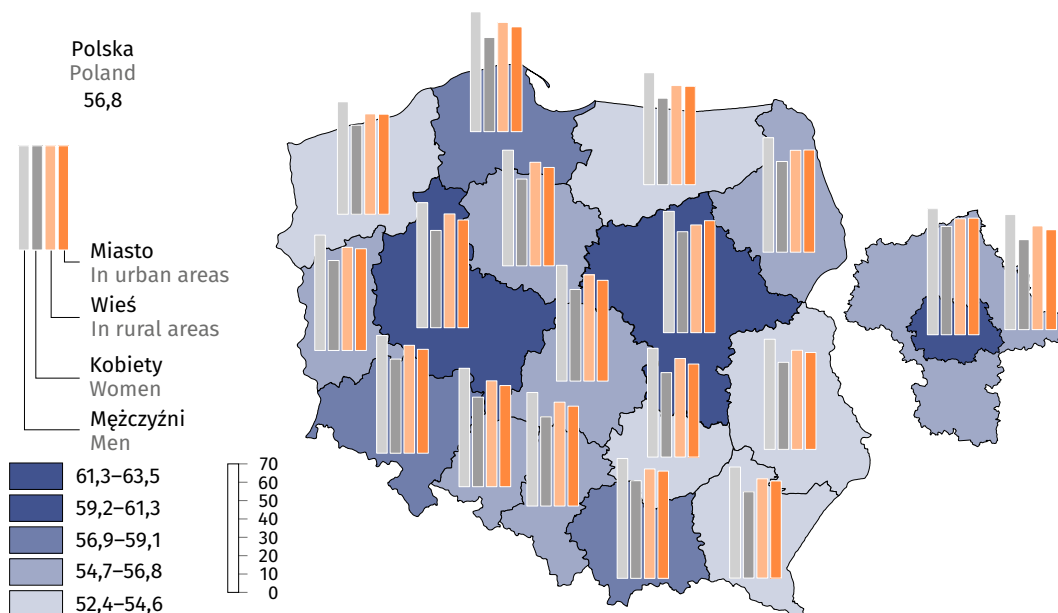
Województwo Voivodships	Pracujący Employed				Wskaźnik zatrudnienia Employment rate	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w tysiącach in thousands		w % in %			
Polska Poland	15 050,6	17 164,2	100	100	48,5	56,8
Dolnośląskie	1 122,7	1 315,9	7,5	7,7	47,6	57,3
Kujawsko-pomorskie	792,1	880,8	5,3	5,1	46,9	54,8
Lubelskie	835,7	883,0	5,6	5,1	47,7	53,5
Lubuskie	391,4	431,1	2,6	2,5	48,0	55,6
Łódzkie	1 011,6	1 106,8	6,7	6,4	47,7	56,0
Małopolskie	1 334,4	1 601,2	8,9	9,3	50,5	59,0
Mazowieckie	2 224,5	2 668,7	14,8	15,5	51,5	60,2
Opolskie	370,0	416,4	2,5	2,4	47,0	56,3
Podkarpackie	782,5	882,4	5,2	5,1	47,5	53,6
Podlaskie	452,0	501,4	3,0	2,9	48,3	55,6
Pomorskie	880,3	1 058,9	5,8	6,2	49,1	58,0
Śląskie	1 786,0	1 935,5	11,9	11,3	47,2	54,9
Świętokrzyskie	475,5	510,7	3,2	3,0	45,5	52,4
Warmińsko-mazurskie	511,7	576,9	3,4	3,4	45,2	53,8
Wielkopolskie	1 450,8	1 685,2	9,6	9,8	51,8	60,2
Zachodniopomorskie	629,4	709,3	4,2	4,1	45,5	54,6

Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn w 2021 r. we wszystkich województwach był wyższy niż kobiet. Najwyższe wzrosty wskaźnika zatrudnienia w 2021 r. w stosunku do 2011 r. powyżej średniej dla Polski wartości (8,3 p.proc.) wystąpiły w województwach: dolnośląskim, małopolskim, mazowieckim, opolskim, pomorskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim (Mapa 2 i Tablica 20).

Analiza według miejsca zamieszkania pokazała, że w dwóch województwach wskaźnik zatrudnienia był wyższy w mieście niż na wsi (tj. w województwie mazowieckim o 2,3 p.proc. i podlaskim o 0,2 p.proc.), w pozostałych województwach wskaźnik zatrudnienia na wsi był wyższy niż w mieście (Mapa 2).

W województwie mazowieckim dane spisowe z 2021 r. pokazały, że wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia była w regionie warszawskim stołecznym zarówno wśród kobiet (59,0%), jak i mężczyzn (68,7%) niż mazowieckim regionalnym (odpowiednio 49,0% i 62,7%). Wartości wskaźnika zatrudnienia według miejsca zamieszkania były w regionie stołecznym warszawskim wśród mieszkańców miast i wsi na wysokim poziomie (odpowiednio 63,5% i 63,2%), a na obszarze regionu mazowieckiego regionalnego wartość była zdecydowanie niższa zarówno wśród mieszkańców wsi (56,5%), jak i miast (54,4%) (Mapa 2).

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania
 Map 2. Employment rate by sex and place of residence

2.5. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.5. Employed persons by employment status

Charakter wykonywania pracy zarobkowej określa status zatrudnienia, w ramach którego wyróżnia się trzy główne grupy: pracownik najemny, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W spisie z 2021 r. ustalono status zatrudnienia dla 17 138,2 tys. osób, a w 2011 r. dla 15 021,0 tys. osób. Nie ustalono statusu zatrudnienia dla 29,6 tys. pracujących w 2011 r. i 26,0 tys. w 2021 r.

Spośród pracujących w 2021 r., najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (80,0%). Drugą co do wielkości udziału w strukturze grupą byli pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników (13,1%). Udział pracodawców (pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniają pracowników) wyniósł w 2021 – 4,3%, a pracujących w innym charakterze 2,4%. Odsetek pracujących w 2021 r., których nie można było sklasyfikować do żadnej z powyższych grup, był na niskim poziomie i wyniósł 0,2%. W Polsce między 2011 a 2021 r. nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 17,8% (o 2 076,6 tys.) oraz wzrost liczby pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników o 26,1% (o 153,0 tys.), natomiast spadek liczby pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 4,6% (o 107,8 tys.) oraz pracujących w innym charakterze o 1,1% (o 4,6 tys.) (Tablica 21).

Zarówno w 2021 r., jak i 2011 wyższy udział pracowników najemnych oraz pracujących w innym charakterze był w grupie kobiet niż mężczyzn. Odwrotna zależność wystąpiła w grupie pracujących na własny rachunek. W grupie mieszkańców miast większy udział mieli pracownicy najemni i pracujący na własny rachunek zatrudniający pracowników niż w grupie mieszkańców wsi, natomiast na wsi wyższy był udział pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników oraz pracujących w innym charakterze (Tablica 21).

Tablica 21. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania
 Table 21. Employed persons by employment status, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Rok Years	Razem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze Employed persons working in another capacity	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
		w tys. in thou- sands	w % in %		zatrudniający pracowników with employees (employers)	niezatrud- niający pracowników without employees (own- -account workers)		
Ogółem Total	2011	15050,6	100	77,5	3,9	15,7	2,7	0,2
	2021	17164,2	100	80,0	4,3	13,1	2,4	0,2
Płeć Sex								
Mężczyźni Men	2011	8264,5	100	74,9	4,8	18,0	2,1	0,2
	2021	9153,9	100	77,0	5,3	15,9	1,6	0,1
Kobiety Women	2011	6786,1	100	80,6	2,8	12,9	3,5	0,2
	2021	8010,3	100	83,5	3,2	9,9	3,3	0,2
Miejsca zamieszkania Place of residence								
Miasto Urban areas	2011	9090,5	100	85,4	4,4	9,3	0,6	0,3
	2021	10232,2	100	84,1	4,4	10,3	1,1	0,2
Wieś Rural areas	2011	5960,1	100	65,4	3,1	25,4	6,0	0,1
	2021	6932,0	100	74,1	4,2	17,3	4,2	0,1

Największy udział pracowników najemnych wystąpił w grupie osób najmłodszych zarówno w 2011 r., jak i w 2021 r. i wzrósł w tym okresie o 6,8 p.proc. do 91,7%. Wyższy udział pracowników najemnych w każdej z grup wieku wystąpił w 2021 r. niż w 2011. Niższy udział odnotowano wśród pracujących na własny rachunek niezatrudniający pracowników także we wszystkich grupach wieku. Wraz z wiekiem zarówno w 2011 r., jak i 2021 udział pracowników najemnych zmniejszył się, natomiast zwiększał się udział pracujących na własny rachunek (Tablica 22).

Tablica 22. Pracujący według statusu zatrudnienia i wieku
 Table 22. Employed persons by employment status and age

Wiek Age	Rok Years	Razem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze Employed persons working in another capacity	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
					zatrudniający pracowników with employees (employers)	niezatrud- niający pracowników without employees (own- -account workers)		
		w tys. in thousands	w % in %					
15–24	2011	1337,3	100	84,9	0,8	7,9	6,2	0,1
	2021	1289,2	100	91,7	0,8	4,7	2,7	0,1
25–34	2011	4299,0	100	84,2	2,7	11,0	1,9	0,3
	2021	3987,9	100	84,3	2,7	10,4	2,4	0,2
35–44	2011	3775,6	100	77,3	4,5	16,0	2,0	0,2
	2021	4830,5	100	80,1	4,7	12,9	2,2	0,2
45–54	2011	3576,9	100	74,0	4,7	18,8	2,3	0,2
	2021	3804,5	100	77,5	5,0	15,0	2,5	0,1
55–64	2011	1812,4	100	68,3	5,8	22,4	3,3	0,2
	2021	2617,0	100	75,7	5,3	16,6	2,4	0,1
65+	2011	249,4	100	40,4	6,8	41,8	10,8	0,1
	2021	635,2	100	62,5	10,9	24,6	2,0	0,0

Najwyższy udział pracowników najemnych był wśród osób z wykształceniem wyższym, zarówno w 2011 r., jak i 2021 r. Najwyższy udział pracujących na własny rachunek, zatrudniających pracowników, odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym oraz średnim lub policealnym. Pomędzy rokiem 2011 a 2021 największe zmiany udziałów w strukturze według statusu zatrudnienia wystąpiły wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, jednakże należy zwrócić uwagę, że była to najmniej liczna grupa (Tablica 23).

Tablica 23. Pracujący według statusu zatrudnienia i poziomu wykształcenia
 Table 23. Employed persons by employment status and level of education

Wykształcenie Education	Rok Years	Razem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze Employed persons working in another capacity	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employment status
					zatrudniający pracowników with employees (employers)	niezatrud- niający pracowników without employees (own- -account workers)		
		w tys. in thou- sands	w %		in %			
Wyższe Tertiary	2011	4201,8	100	84,8	4,7	9,7	0,7	0,0
	2021	6190,0	100	83,0	4,6	11,0	1,3	0,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-second- ary – total	2011	5656,5	100	78,6	4,6	14,3	2,5	0,0
	2011	6305,8	100	79,2	4,8	13,0	2,8	0,2
Zasadnicze zawodowe/ /branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	2011	3974,0	100	73,6	2,9	20,2	3,3	0,0
	2021	3492,7	100	76,4	3,6	16,5	3,4	0,1
Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower secondary, prima- ry, primary not comple- ted and without school education	2011	1192,4	100	61,0	1,1	28,6	9,2	0,0
	2021	984,4	100	78,5	2,0	15,1	4,3	0,1
Nieustalony Unknown	2011	26,0	100	–	–	–	–	100,0
	2021	191,3	100	75,4	4,1	17,0	3,3	0,3

3. Bezrobotni

3. Unemployed persons

Zmiany społeczno-ekonomiczne zachodzące w Polsce oraz polityka państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej mają istotny wpływ na poziom populacji bezrobotnych⁵ tj. osób pozostających bez pracy ale aktywnie jej poszukujących. Obserwacja osób bezrobotnych jest znaczącym elementem wielu badań statystycznych, a jednym z nich jest Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań. Wyniki spisu są istotnym źródłem informacji nt. niewykorzystanej podaży pracy i umożliwiają analizę sytuacji na rynku pracy.

3.1. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania

3.1. Unemployed persons by sex and place of residence

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021, w ostatnim tygodniu marca 2021 r. liczba bezrobotnych wyniosła 739,7 tys. osób. Wśród populacji bezrobotnych więcej było mężczyzn – 404,5 tys. (tj. 54,7%) niż kobiet – 335,2 tys. osób (tj. 45,3%). W porównaniu z wynikami spisu z 2011 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 1310,4 tys. osób (tj. o 63,9%). Spadek ten jest widoczny zarówno wśród mężczyzn o 678,1 tys. osób, jak i kobiet o 632,2 tys. osób (odpowiednio o: 62,6% i 65,4%).

Liczba bezrobotnych mieszkańców miast wyniosła 450,2 tys. osób, natomiast na wsi – 289,5 tys. Wśród osób bezrobotnych daje to proporcje 61% w miastach i 39% na wsi (Tablica 24). Wśród osób w wieku lat 15 lub więcej, mieszkańcy miast stanowili – 60,1% a mieszkańcy wsi – 39,9%.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 spadek liczby bezrobotnych jest widoczny zarówno wśród mężczyzn zamieszkałych w miastach jak i na wsi (odpowiednio o 64,1% i 60,1%) oraz wśród kobiet zamieszkałych w miastach i na wsi (odpowiednio o 66,0% i 64,3%).

W 2021 r. stopa bezrobocia dla kraju wyniosła – 4,1%. Niewiele różniła się pomiędzy grupą, mężczyzn – 4,2%, a kobiet – 4,0%. Podobnie niewielkie różnice w wysokości stopy bezrobocia wystąpiły pomiędzy miastami – 4,2%, a obszarami wiejskimi – 4,0%. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. stopa bezrobocia zmniejszyła się dla całej populacji o 7,9 p.proc. w tym dla mężczyzn o 7,4 p.proc., a dla kobiet o 8,5 p.prpc.

Tablica 24. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.
Table 24. Unemployed persons by sex and place of residence in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specifications	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women
w tysiącach in thousands									
2011	2050,1	1082,6	967,4	1285,9	680,5	605,5	764,1	402,2	362,0
2021	739,7	404,5	335,2	450,2	244,2	206,0	289,5	160,3	129,2
2011=100									
2021	36,1	37,4	34,6	35,0	35,9	34,0	37,9	39,9	35,7

⁵ Definicja w uwagach metodologicznych na str. 85.

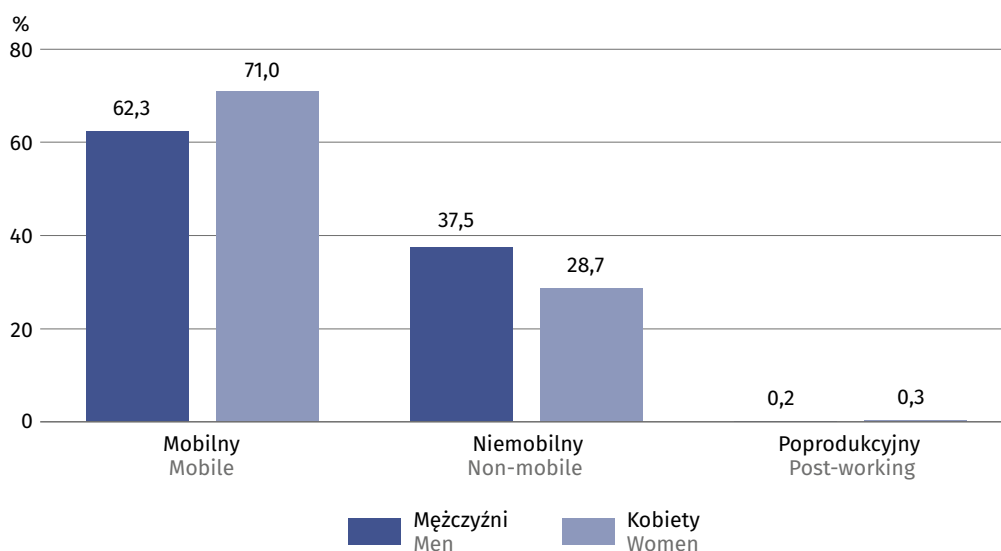
3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

3.2. Unemployed persons by economic age group, sex and place of residence

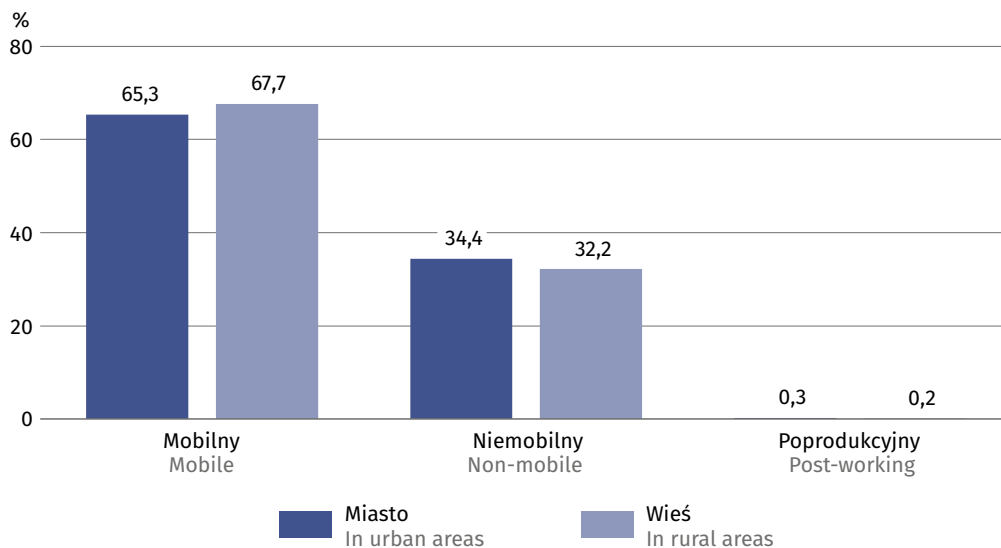
Wśród bezrobotnych bez względu na płeć i miejsce zamieszkania – 99,8% to osoby w wieku produkcyjnym (738,0 tys.), przy czym 66,2% – w wieku mobilnym (490,0 tys.), a 33,5% w wieku niemobilnym (248,0 tys.).

Wśród bezrobotnych kobiet, te które były w wieku produkcyjnym mobilnym stanowiły – 71,0% tj. 237,8 tys.), a analogicznie wśród bezrobotnych mężczyzn odsetek ten wyniósł – 62,3%. (tj. 252,2 tys.). Osób bezrobotnych w mieście w wieku produkcyjnym mobilnym było – 65,3% (tj. 294,1 tys.), na wsi – 67,7% (tj. 195,9 tys.) (Wykres 14 i 15).

Wykres 14. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci
Chart 14. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex

Wykres 15. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania
Chart 15. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence

W odniesieniu do wyników spisu z 2011 roku, spadek liczby bezrobotnych wystąpił zarówno dla mężczyzn jak i kobiet, na wsi i w miastach i we wszystkich ekonomicznych grupach wieku. Największy spadek wystąpił wśród kobiet w miastach w wieku poprodukcyjnym o 86,5%, zaś najmniejszy wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym niemobilnym na wsi – o 48,0%. Dla większości grup analizowany według płci, rodzaju miejsca zamieszkania i wieku ekonomicznego był to spadek liczby bezrobotnych o około 2/3 w stosunku do roku 2011.

Tablica 25. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.

Table 25. Number unemployed persons and unemployment rate by economic age groups, sex and place of residence in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specifications	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas			
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	
w tysiącach in thousands										
Ogółem Total	2011	2050,1	1082,6	967,4	1285,9	680,5	605,5	764,1	402,2	362,0
	2021	739,7	404,5	335,2	450,2	244,2	206,0	289,5	160,3	129,2
wiek mobilny age mobile	2011	1448,7	744,7	704,0	873,9	454,7	419,2	574,8	290,0	284,9
	2021	490,0	252,2	237,8	294,1	149,8	144,4	195,9	102,4	93,5
niemobilny non-mobile	2011	588,4	333,6	254,8	401,5	222,6	178,9	186,9	111,0	75,9
	2021	248,0	151,7	96,2	154,8	94,0	60,7	93,2	57,7	35,5
poprodukcyjny post-working	2011	9,5	2,5	7,1	8,4	2,1	6,3	1,1	0,4	0,8
	2021	1,7	0,6	1,1	1,3	0,4	0,9	0,4	0,1	0,2
2011 = 100										
Ogółem Total	2021	36,1	37,4	34,6	35,0	35,9	34,0	37,9	39,9	35,7
wiek mobilny age mobile	2021	33,8	33,9	33,8	33,7	32,9	34,4	34,1	35,3	32,8
niemobilny non-mobile	2021	42,1	45,5	37,8	38,5	42,2	34,0	49,9	52,0	46,7
poprodukcyjny post-working	2021	18,2	25,2	15,7	15,4	21,0	13,5	38,7	48,3	34,0
Stopa bezrobocia										
wiek mobilny age mobile	2021	4,7	4,5	4,8	4,7	4,6	4,8	4,6	4,4	4,9
niemobilny non-mobile	2021	3,9	4,3	3,5	4,2	4,7	3,7	3,5	3,7	3,2
poprodukcyjny post-working	2021	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2

W roku 2021 stopa bezrobocia według płci, rodzaju miejsca zamieszkania i dla produkcyjnych ekonomicznych grup wieku mieściła się w przedziale od 3,2% dla kobiet na wsi w wieku produkcyjnym niemobilnym do 4,9% również dla kobiet na wsi, ale w wieku produkcyjnym mobilnym. Różnice stopy bezrobocia pomiędzy mężczyznami a kobietami były niewielkie w wieku produkcyjnym mobilnym a dużo większe – w wieku produkcyjnym niemobilnym. W wieku poprodukcyjnym wartości stopy bezrobocia wyniosły po 0,2% niezależnie od płci i miejsca zamieszkania (Tablica 25).

W roku 2011 w produkcyjnych grupach wieku najwyższą stopę bezrobocia odnotowano wśród kobiet w wieku mobilnym zamieszkałych na wsi i w mieście odpowiednio - 15,1% i 13,8% oraz wśród mężczyzn zamieszkałych w mieście w wieku mobilnym – 13,2%. W wieku poprodukcyjnym wartości stopy wyniosły od 3,8% dla kobiet w miastach do 0,6% dla mężczyzn na wsi.

3.3. Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania

3.3. Unemployment by age, sex and place of residence

Dominującą grupą wśród bezrobotnych są osoby z dwóch grup wieku 25–34 oraz 35–44 lata – łącznie stanowili oni w 2021 r. ponad połowę zbiorowości bezrobotnych (53,2%), nieco więcej wśród kobiet (58,1%) niż wśród mężczyzn (49,1%). Nieco większy był odsetek osób w tych dwóch grupach wieku w miastach (54,3%) niż na wsi (51,6%) (Tablica 26).

W porównaniu z wynikami spisu 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania. Największy spadek odnotowano w grupach wieku: 15–24 lata (o 392,8 tys. tj. o 80,3%) i 25–34 lata (o 384,2 tys. tj. o 66,2%) oraz wśród mężczyzn w grupie wieku 15–24 lata zamieszkałych w mieście (o 123,8 tys. tj. o 82,0%).

Tablica 26. Bezrobotni według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 26. Unemployed persons by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specifications		Ogółem Total		Wiek Age					
		w tysiącach in thousands		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
				w % in %					
Ogółem	2011	2050,1	100,0	23,9	28,3	18,7	19,8	9,2	0,2
Total	2021	739,7	100,0	13,0	26,5	26,7	20,3	13,3	0,1
Mężczyźni	2011	1082,6	100,0	24,4	27,3	17,3	19,2	11,6	0,2
Men	2021	404,5	100,0	13,2	24,4	24,7	19,9	17,6	0,2
Kobiety	2011	967,4	100,0	23,3	29,4	20,2	20,5	6,4	0,2
Women	2021	335,2	100,0	12,9	29,1	29,0	20,8	8,2	0,1
Miasta	2011	1285,9	100,0	21,3	28,3	18,4	20,9	10,7	0,3
Urban areas	2021	450,2	100,0	11,1	26,3	28,0	20,8	13,8	0,1
Mężczyźni	2011	680,5	100,0	22,2	27,6	17,2	19,6	13,1	0,3
Men	2021	244,2	100,0	11,1	24,0	26,2	20,4	18,1	0,2
Kobiety	2011	605,5	100,0	20,4	29,2	19,8	22,4	7,9	0,2
Women	2021	206,0	100,0	11,1	28,9	30,1	21,2	8,7	0,1
Wieś	2011	764,1	100,0	28,1	28,3	19,0	17,9	6,7	0,1
Rural areas	2021	289,5	100,0	16,1	27,0	24,6	19,6	12,7	0,1
Mężczyźni	2011	402,2	100,0	28,0	26,9	17,4	18,4	9,2	0,1
Men	2021	160,3	100,0	16,3	25,0	22,5	19,1	16,9	0,1
Kobiety	2011	362,0	100,0	28,2	29,8	20,8	17,2	4,0	.
Women	2021	129,2	100,0	15,8	29,3	27,2	20,2	7,4	.

3.4. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania.

3.4. Unemployment rate by age, sex and place of residence

Według wyników NSP 2021 wartości stopy bezrobocia w poszczególnych grupach wieku są zróżnicowane. Na brak pracy, mimo silnego spadku stopy bezrobocia w okresie 2011–2021, najbardziej narażone były w 2021 r. osoby młode tj. w wieku 15–24 lata, dla tej grupy stopa bezrobocia wyniosła – 7,0%, co oznacza, że średnio nieco częściej niż co czternasta osoba spośród aktywnych zawodowo w tym wieku nie mogła znaleźć pracy w marcu 2021 r. Różnice w tej grupie wieku pomiędzy kobietami a mężczyznami i analogicznie – mieszkańcami miast i wsi była niewielka a wartości stopy bezrobocia w tych grupach mieściły się w przedziale od 6,9% do 7,1%.

W kolejnych grupach wieku, poza grupą osób w wieku 65+ (gdzie stopa bezrobocia wyniosła – 0,1%) wskaźnik ten był zróżnicowany i kształtował się pomiędzy 3,6% do 7,0%. Wśród osób w wieku 25–64 lata najniższa stopa bezrobocia wystąpiła wśród kobiet w wieku 55–64 lata i wyniosła 2,4% (choć trzeba pamiętać o wieku emerytalnym kobiet – 60 lat) oraz w grupie wieku 45–54 lata (3,6%), natomiast wśród mężczyzn – w grupie wieku 35–44 lata – 3,8%.

Najniższa stopa bezrobocia według rodzaju miejsca zamieszkania i grup wieku wystąpiła wśród mieszkańców wsi w dwóch grupach wieku: 45–54 i 55–64 gdzie wskaźnik ten wyniósł po 3,4%. Wśród osób zamieszkałych w mieście najniższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie wieku 55–64 lata (tj. 3,8%) (Tablica 27).

W okresie pomiędzy rokiem 2011 a 2021 stopa bezrobocia dla kraju zmniejszyła się o 7,9 p.proc. i wyniosła w 2021 r – 4,1%, w tym wśród mężczyzn obniżyła się o 7,4 p. proc. do 4,2%. Stopa bezrobocia wśród kobiet w kraju spadła o 8,5 p.proc. do 4,0%. Podobny zakres spadku stopy bezrobocia wystąpił w miastach (o 8,2 p.proc. do 4,2%) i na wsi (o 7,4 p.proc. do 4,0%).

Największy spadek stopy bezrobocia w porównaniu z poprzednim spisem z 2011 odnotowano w grupie wieku 15–24 lata (o 19,8 p.proc., do 7,0%), w tym wśród kobiet w tej grupie wieku spadła ona o 22,0 p.proc.++ do 7,1%, a wśród mężczyzn w tej grupie wieku (o 18,2 p.proc., do 6,9%). Analizując stopę bezrobocia według miejsca zamieszkania w grupie wieku 15–24 lata zaobserwowano istotne zmiany. Zarówno wśród mieszkańców miast jak i wsi odnotowano spadek stopy bezrobocia w tej grupie wieku odpowiednio: o 21,5 p.proc. do 6,9% w 2021 r. i o 17,9 p.proc. do 7,1%. Najmniejszy spadek stopy bezrobocia według grup wieku wystąpił wśród osób w wieku 55–64 lata o 5,8 p.proc. (wyłączając grupę wieku 65+ obejmującą osoby w wieku emerytalnym).

Tablica 27. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 27. Unemployment rate by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specifications		Ogółem Total	Wiek Age					
			15–24	25–34	35–44	45–54	–64	65+
			w% in %					
Ogółem Total	2011	12,0	26,8	11,9	9,2	10,2	9,4	1,8
	2021	4,1	7,0	4,7	3,9	3,8	3,6	0,1
Mężczyźni Men	2011	11,6	25,1	11,1	8,5	10,2	10,2	1,8
	2021	4,2	6,9	4,4	3,8	4,0	4,6	0,2
Kobiety Women	2011	12,5	29,1	12,9	10,0	10,2	8,1	1,7
	2021	4,0	7,1	5,0	4,1	3,6	2,4	0,1
Miasta Urban areas	2011	12,4	28,4	11,9	9,6	11,2	10,4	2,9
	2021	4,2	6,9	4,7	4,2	4,1	3,8	0,1
Wieś Rural areas	2011	11,4	25,0	11,9	8,6	8,7	7,5	0,4
	2021	4,0	7,1	4,7	3,6	3,4	3,4	0,1

Bezrobocie jest bardzo zróżnicowane przestrzennie, pomiędzy województwami można zaobserwować znaczne różnice w skali tego zjawiska, mierzonego zarówno wielkościami bezwzględными, jak i stopą bezrobocia.

Tablica 28. Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według województw
 Table 28. Number unemployed persons and unemployment rate by voivodships

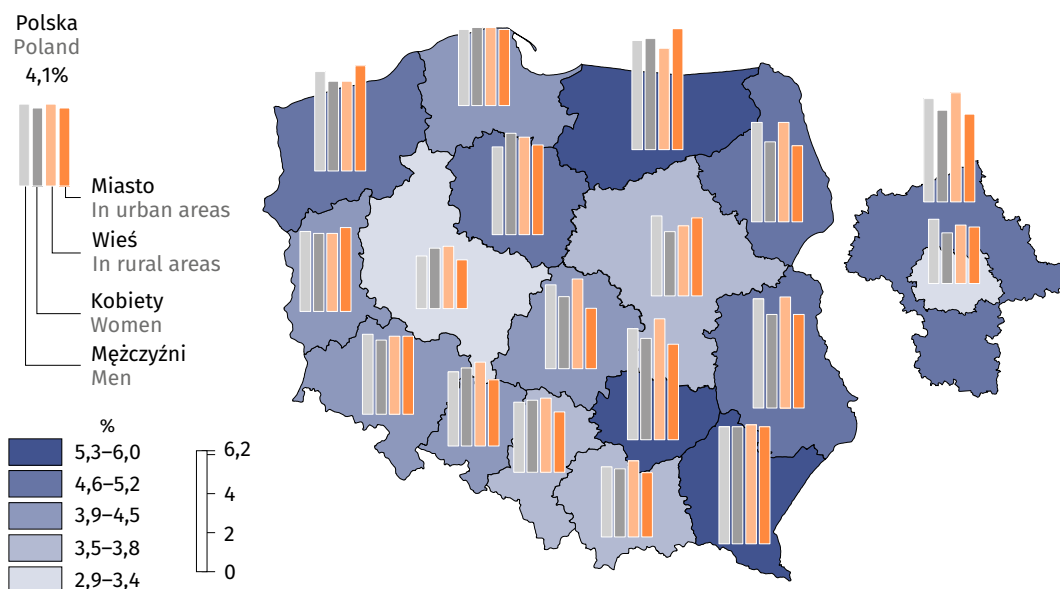
Województwa Voivodships	Bezrobotni Unemployed persons				Stopa bezrobocia Unemployment rate		Różnice stopy bezrobocia w p.proc. Differences unemployment rates in point percentage
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	
	w tysiącach in thousands		w % in %				
Polska Poland	2050,1	739,7	100,0	100,0	12,0	4,1	7,9
Dolnośląskie	164,9	54,2	8,0	7,3	12,8	4,0	8,8
Kujawsko-pomorskie	132,6	44,6	6,5	6,0	14,3	4,8	9,5
Lubelskie	121,3	48,7	5,9	6,6	12,7	5,2	7,5
Lubuskie	61,2	18,4	3,0	2,5	13,5	4,1	9,4
Łódzkie	136,9	46,3	6,7	6,3	11,9	4,0	7,9
Małopolskie	153,5	59,7	7,5	8,1	10,3	3,6	6,7
Mazowieckie	239,6	103,9	11,7	14,0	9,7	3,7	6,0
Opolskie	50,7	16,8	2,5	2,3	12,1	3,9	8,2
Podkarpackie	129,1	56,8	6,3	7,7	14,2	6,0	8,2
Podlaskie	61,7	24,2	3,0	3,3	12,0	4,6	7,4
Pomorskie	123,3	43,7	6,0	5,9	12,3	4,0	8,3
Śląskie	228,2	72,5	11,1	9,8	11,3	3,6	7,7
Świętokrzyskie	79,1	29,6	3,9	4,0	14,3	5,5	8,8
Warmińsko-mazurskie	97,7	34,5	4,8	4,7	16,0	5,6	10,4
Wielkopolskie	160,3	49,7	7,8	6,7	10,0	2,9	7,1
Zachodniopomorskie	109,7	36,2	5,4	4,9	14,8	4,9	9,9

W skali kraju największą liczbę bezrobotnych odnotowano w województwie mazowieckim (103,9 tys. osób), najniższą zaś w województwie opolskim (16,8 tys. osób), co ma oczywiście ścisły związek z liczbą ludności w danym województwie. Dlatego najlepiej sytuację na rynkach pracy w województwach charakteryzuje stopa bezrobocia.

W 2021 r. największe natężenie bezrobocia wystąpiło w województwie podkarpackim, w którym stopa bezrobocia wyniosła 6,0%, należy jednak podkreślić, iż w spisie z 2011 r. w tym województwie stopa bezrobocia wynosiła 14,2% i również należała do najwyższych. Warto jednak zauważyć, że w roku 2011 województwami o najwyższej stopie bezrobocia były: warmińsko-mazurskie (16,0%) i zachodniopomorskie (14,8%) a w 2021 r., obok woj. podkarpackiego najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w woj. warmińsko-mazurskim (5,6%) oraz świętokrzyskim (5,5%) i lubelskim (5,2%). Z drugiej strony w 2011 r. najniższa stopa bezrobocia występowała w województwie mazowieckim (9,7%), a w roku 2021 – w wielkopolskim (2,9%), małopolskim i śląskim (po 3,6%) oraz w woj. mazowieckim dla którego stopa bezrobocia wyniosła (3,7%), w tym dla regionu warszawskiego stołecznego – 3,0%, a dla mazowieckiego regionalnego – 5,0% (Tablica 28).

Podobną prawidłowość można również zauważyć w podziale według płci, gdzie najwyższą stopę bezrobocia odnotowano zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet (po 6,0%) w woj. podkarpackim a najniższą w woj. wielkopolskim (odpowiednio 2,7% wśród mężczyzn i 3,1% wśród kobiet). W podziale według rodzaju miejsca zamieszkania (miasto/wieś) stopa bezrobocia była wśród mieszkańców miast najwyższa w woj. świętokrzyskim i wyniosła – 6,2%, natomiast najniższa w woj. wielkopolskim – 3,2%. Dla osób zamieszkałych na wsi najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w woj. warmińsko-mazurskim – 6,2%, zaś najniższa w woj. wielkopolskim – 2,5%.

Mapa 3. Stopa bezrobocia według płci i miejsca zamieszkania
Map 3. Unemployment rate by sex and place of residence

3.5. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

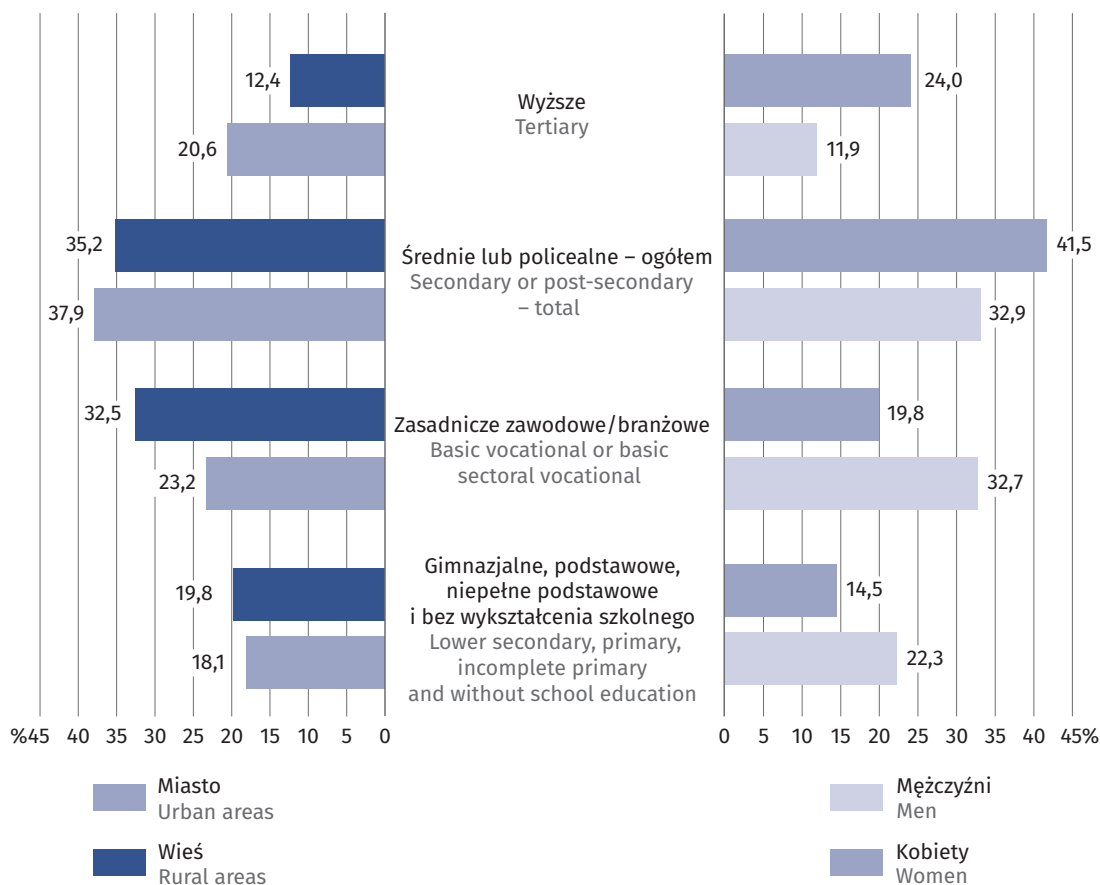
3.5. Structure unemployed persons by educational level, sex and place of residence

Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia ukazuje znaczący udział osób o wykształceniu średnim lub policealnym – 36,8% wśród ogólnej liczby bezrobotnych. Najniższy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wystąpił w przypadku osób z wykształceniem wyższym – 17,4% (wobec 13,2% w 2011 r.).

Wysoki jest również udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 26,9%. Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 18,8%.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni, bowiem 41,5% kobiet bezrobotnych posiadało wykształcenie średnie lub policealne, podczas gdy odsetek osób o tym poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych mężczyzn wyniósł 32,9%. Odwrotna sytuacja dotyczy mężczyzn z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym dla których udział ten wyniósł – 32,7%, a dla kobiet 19,8%. Wykształceniem wyższym legitymowało się 24,0% bezrobotnych kobiet, a – 11,9% bezrobotni mężczyźni, co oczywiście jest częściowo pochodną wyższego udziału osób z wyższym wykształceniem wśród kobiet niż wśród mężczyzn (odpowiednio: 29,4% i 21,2%) (Wykres 16).

Wykres 16. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
 Chart 16. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence

Bezrobotni mężczyźni byli przeciętnie słabiej wykształceni niż bezrobotne kobiety. Podczas gdy 44,8% bezrobotnych mężczyzn posiadało wykształcenie średnie lub wyższe, to wśród bezrobotnych kobiet analogiczny odsetek wyniósł 65,5%. W miastach odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem jest wyższy niż na wsi (dla miast wynosi – 20,6%, a dla wsi – 12,4%), co oczywiście jest częściowo pochodną wyższego udziału osób z wyższym wykształceniem w miastach i na wsi (odpowiednio: 30,4% i 18,1%).

Na wysokość stopy bezrobocia ma istotny wpływ poziom wykształcenia osób bezrobotnych. Najniższą stopę bezrobocia odnotowano wśród osób z wykształceniem wyższym – tj. 2,0%, natomiast w dużo gorszej sytuacji były osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, dla których stopa bezrobocia wyniosła – 12,4%.

Analiza stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci oraz rodzaju miejsca zamieszkania (miasto/ /wieś) pokazuje, że w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. były kobiety i mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w miastach, w tej grupie stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio – 15,3% i 15,0%. Z drugiej strony osoby z wyższym wykształceniem, zarówno na wsi, jak i w miastach, kobiety i mężczyźni, rzadko trafiali do grona bezrobotnych, w ich przypadku stopa bezrobocia mieściła się w przedziale od 1,9% do 2,2% (Tablica 29).

Tablica 29. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania
 Table 29. Unemployment rate by educational level, sex and place residence

Wyszczególnienie Specifications	Ogółem Total	Poziom wykształcenia Level of education			
		wyższe tertiary	średnie lub policealne ogółem secondary or post-secondary- total	zasadnicze zawodowe/ /branżowe basic vocational or basic sectoral vocational	gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego lower secondary, primary, incomplete primary and without school education
OGÓŁEM Total	4,1	2,0	4,1	5,4	12,4
Mężczyźni Men	4,2	1,9	3,7	5,2	12,2
Kobiety Women	4,0	2,1	4,7	5,8	12,7
Miasta Urban areas	4,2	2,1	4,4	6,3	15,1
Mężczyźni Men	4,4	2,0	4,1	6,1	15,0
Kobiety Women	4,0	2,2	4,8	6,5	15,3
Wieś Rural areas	4,0	1,9	3,8	4,7	9,8
Mężczyźni Men	4,0	1,6	3,2	4,5	9,7
Kobiety Women	4,0	2,1	4,4	5,1	9,9

Zmiany w stopie bezrobocia pomiędzy 2011 a 2021 r. odnotowano we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, przy czym największy spadek tego wskaźnika dotyczył osób posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe spadek z 14,0% do 5,4% oraz osób o najniższym poziomie wykształcenia (spadek stopy bezrobocia z 22,8% do 12,4%). Stopa bezrobocia obniżyła się także w grupie osób z wykształceniem wyższym z 6,1% do 2,0% oraz w grupie osób z wykształceniem średnim lub policealnym z 12,1% do 4,1%.

3.6 Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.6. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence

Dla pogłębionej oceny skali bezrobocia istotne są również informacje o długości okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Jeśli okres ten przekracza 1 rok mówimy już o bezrobociu długotrwałym.

Ponad połowa populacji bezrobotnych to osoby bezrobotne długotrwanie (386,1 tys. tj. 52,2%). Odsetek długotrwanie bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem w 2021 r. był wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet i wyniósł odpowiednio: 53,4% i 50,7%. Miejsce zamieszkania osób bezrobotnych miało niewielki wpływ na długość okresu poszukiwania pracy, odsetek długotrwanie bezrobotnych mieszkańców miast wyniósł 51,9%, a mieszkańców wsi – 52,7% (Tablica 30).

W porównaniu z wynikami NSP 2011 liczba długotrwanie bezrobotnych w 2021 r. zmniejszyła się o 111,9 tys. osób, tj. o 22,5% i wyniosła 386,1 tys.), w tym wśród mężczyzn (o 44,6 tys. osób, tj. 17,1% i wyniosła 216,0 tys.), a wśród kobiet (o 67,2 tys. osób, tj. o 28,3% i osiągnęła poziom 170,1 tys.).

Tablica 30. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania
Table 30. Unemployed persons by the time of job seeking, by sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification a – w tysiącach in thousands b – w % in %	Ogółem Total	Według okresu poszukiwania pracy By the time of job seeking							
		do 1 months and less	2–3	4–6	7–12	13– 24	powyżej 24 m-cy more than	nieustalony unknown	
Ogółem Total	a 739,7	26,7	67,8	109,1	116,6	162,2	223,9	33,5	
	b 100,0	3,6	9,2	14,7	15,8	21,9	30,3	4,5	
Mężczyźni Men	a 404,5	15,2	38,1	60,4	62,7	89,6	126,4	12,2	
	b 100,0	3,7	9,4	14,9	15,5	22,2	31,2	3,0	
Kobiety Women	a 335,2	11,5	29,7	48,7	53,9	72,5	97,6	21,3	
	b 100,0	3,4	8,9	14,5	16,1	21,6	29,1	6,3	
Miasta Urban areas	a 450,2	17,6	41,8	64,4	70,4	93,4	140,0	22,6	
	b 100,0	3,9	9,3	14,3	15,6	20,8	31,1	5,0	
Wieś Rural areas	a 289,5	9,0	26,0	44,7	46,2	68,7	84,0	10,9	
	b 100,0	3,1	9,0	15,5	16,0	23,7	29,0	3,8	

Analizując populację bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy oraz wieku, można stwierdzić wyraźną prawidłowość, zarówno według spisu z 2011 roku oraz wyników NSP 2021. Otóż, im starsze były osoby bezrobotne, tym większy był wśród nich odsetek długotrwale bezrobotnych – dotyczyło to prawie wszystkich grup wieku poza grupą osób w wieku 65 lat lub więcej obejmującą osoby w wieku emerytalnym, w której dominują osoby biernie zawodowo.

Wśród długotrwale bezrobotnych będących w wieku 15–24 lata w 2021 r. przeważały osoby poszukujące pracy od 1 do 2 lat, natomiast w starszych grupach wieku dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 2 lat (Tablica 31).

Tablica 31. Bezrobotni długotrwale według okresu poszukiwania pracy i wieku
Table 31. Long-term unemployment the time of job seeking and age

Wiek Age	Odsetek długotrwale bezrobotnych In percent long-term unemployed		
	razem total	z tego poszukujący pracy of total job seekers	
		13–24 m-cy month	powyżej 24 m-cy more than
	bezrobotni w grupie wieku = 100		
Ogółem Total	52,2	21,9	30,3
15–24	33,2	23,0	10,2
25–34	45,3	21,9	23,4
35–44	54,4	22,0	32,4
45–54	60,1	22,0	38,0
55–64	68,1	20,7	47,4
65 +	52,5	12,9	39,6

Na długość okresu poszukiwania pracy przez bezrobotnych ma wpływ poziom wykształcenia. Okres poszukiwania pracy do 3 miesięcy był zróżnicowany w zależności od poziomu wykształcenia – dotyczył 9,2% osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, 10,4% – z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, 14,3% – z wykształceniem średnim lub policealnym oraz 17,1% – z wyższym wykształceniem.

Osoby o najniższym poziomie wykształcenia, tj. z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, najczęściej kwalifikowano do bezrobocia długotrwałego tzn. poszukiwały one pracy powyżej 1 roku (92,6 tys. osób, tj. 66,8%). Im wyższy poziom wykształcenia, tym niższy w 2021 r. był odsetek długotrwanie bezrobotnych, wśród osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem, który wyniósł 39,3% (50,5 tys.) (Tablica 32).

Tablica 32. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia
Table 32. Unemployed persons by the time of job seeking by place of residence

Wyszczególnienie Specifications a – w tysiącach in thousands b – w % in %	Ogółem Total	Według okresu poszukiwania pracy By the time of job seeking							
		do 1 m-ca up to 1 month	2-3	4-6	7-12	13-24	powyżej 24 m-cy more than	nieustalony unknown	
Ogółem Total	a	739,7	26,7	67,8	109,1	116,6	162,2	223,9	33,5
	b	100,0	3,6	9,2	14,7	15,8	21,9	30,3	4,5
Wyższe Tertiary	a	128,5	6,7	15,3	21,8	23,9	26,5	24,0	10,3
	b	100,0	5,2	11,9	17,0	18,6	20,6	18,7	8,0
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	a	272,5	10,7	28,2	44,7	48,2	61,6	63,8	15,2
	b	100,0	3,9	10,4	16,4	17,7	22,6	23,4	5,6
zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	a	198,9	5,1	15,5	27,4	28,7	46,3	70,4	5,4
	b	100,0	2,6	7,8	13,8	14,5	23,3	35,4	2,7
gimnazjalne, podstawowe, nie- pełne podstawowe i bez wy- kształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	a	138,8	4,1	8,7	15,1	15,7	27,6	65,0	2,5
	b	100,0	2,9	6,3	10,9	11,3	19,9	46,9	1,8

4. Bierni zawodowo

4. Economically inactive persons

Bierni zawodowo⁶ są trzecią kategorią podlegającą analizie w obszarze aktywności ekonomicznej ludności, obok pracujących i bezrobotnych. Dla rozwoju gospodarczego kraju, aktywizacja tych osób w celu przywrócenia ich rynkowi pracy jest niezwykle ważna. Dlatego obserwacja populacji biernych zawodowo, niezależnie od przyczyn bierności, jest stałym elementem badań statystycznych, w tym największego badania jakim jest spis powszechny.

4.1. Bierni zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania

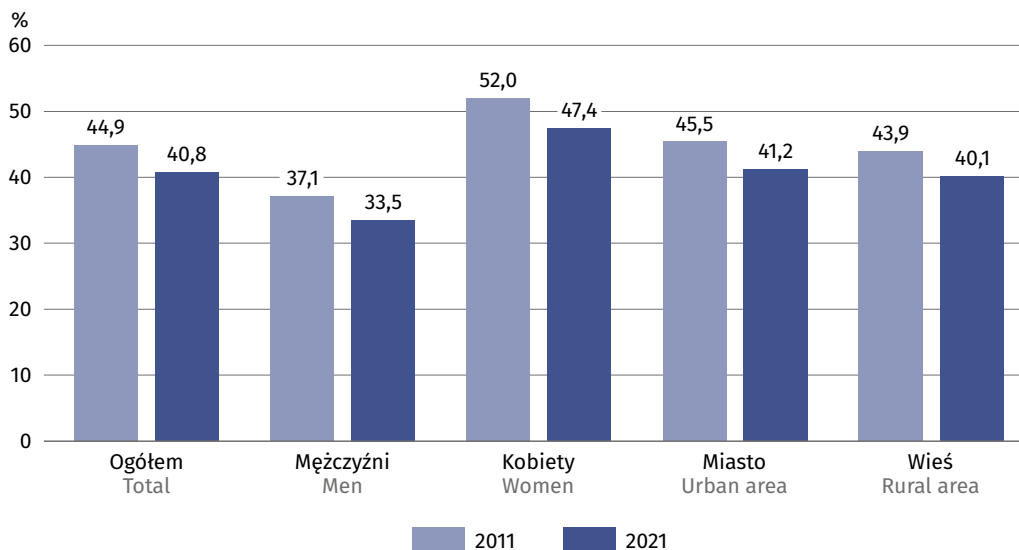
4.1. Economically inactive persons by age, sex and place of residence

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 populacja osób biernych zawodowo wynosiła w marcu 2021 r. 12 331,8 tys. tj. 40,8% ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W tej liczbie zdecydowaną większość stanowiły kobiety (7 515,7 tys. tj. 60,9%) a w rozróżnieniu wg miejsca zamieszkania, mieszkańcy miast (7 488,0 tys. tj. 60,7%), choć trzeba pamiętać, że 3/5 ludności Polski mieszka w miastach.

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 47,4%, podczas gdy wśród mężczyzn analogiczny współczynnik wyniósł 33,5%. Ten sam współczynnik dla miast wyniósł 41,2% natomiast wśród mieszkańców wsi był nieco niższy i wyniósł 40,1%.

W porównaniu z 2011 r. w 2021 r. odsetek ten zmniejszył się dla Polski o 4,1 p.proc., przy czym dla mężczyzn zmalał o 3,6 p.proc. a dla kobiet o 4,6 p.proc. W miastach zmalał o 4,3 p.proc. a na wsi o 3,8 p.proc. (Wykres 17).

Wykres 17. Odsetek biernych zawodowo według płci i miejsca zamieszkania w 2011 i 2021 r.
Chart 17. Percentage of economically inactive persons by sex and place of residence in 2011 and 2021

⁶ Definicja w uwagach metodologicznych na str. 86.

W okresie dziesięciu lat między spisami w 2011 i 2021 r. liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 1 575,7 tys. tj. 11,3%. Spadek ten jest widoczny zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet (odpowiednio o 688,6 tys. tj. 12,5% wśród mężczyzn i 887,1 tys. tj. 10,6% wśród kobiet). Obserwacja tego zjawiska wg miejsca zamieszkania pokazuje, że w miastach spadek liczby biernych zawodowo był większy (o 1 168,0 tys. tj. 13,5%) niż na wsi (o 407,7 tys. tj. 7,8%) (Tablica 33).

Analiza struktury⁷ biernych zawodowo według 10-letnich grup wieku pokazuje, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 65 lat lub więcej (także w strukturze ludności w wieku 15 lat lub więcej jest to najliczniejsza grupa). Warto zaznaczyć, że jedynie w tej grupie wieku, w porównaniu z danymi ze spisu w 2011 r. widać znaczący wzrost udziału w populacji osób biernych zawodowo (o 16,8 p.proc.). Wspomniany wzrost w liczbach bezwzględnych wyniósł 1 518,8 tys. osób. Udział w strukturze osób w wieku co najmniej 65 lat znacząco wzrósł zarówno w mieście, jak i na wsi (odpowiednio o 19,6 i 12,5 p.proc.) oraz wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 17,7 i 16,2 p.proc.) w okresie od 2011 do 2021 r., co wiąże się oczywiście zarówno ze starzeniem się ludności Polski, jak i z redukcją liczby i odsetka biernych zawodowo w młodszych grupach wieku.

Tablica 33. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania

Table 33. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Wiek Age						
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+	
	w tysiącach in thousands	w % in%							
Ogółem	2011	13 907,5	100,0	22,5	6,7	4,9	8,3	22,6	35,0
Total	2021	12 331,8	100,0	17,8	4,5	4,9	5,1	15,9	51,8
Mężczyźni	2011	5 504,8	100,0	27,0	5,4	4,6	9,0	21,5	32,5
Men	2021	4 816,2	100,0	21,9	3,8	4,6	5,9	13,6	50,2
Kobiety	2011	8 402,7	100,0	19,6	7,5	5,1	7,8	23,3	36,7
Women	2021	7 515,6	100,0	15,1	5,0	5,1	4,6	17,3	52,9
Miasto	2011	8 656,0	100,0	20,9	6,4	4,7	8,3	24,1	35,5
Urban areas	2021	7 488,0	100,0	16,2	4,1	4,7	4,7	15,2	55,1
Wieś	2011	5 251,5	100,0	25,2	7,1	5,3	8,2	20,0	34,2
Rural areas	2021	4 843,8	100,0	20,1	5,1	5,4	5,8	16,9	46,7

Porównanie grup wiekowych wg płci pokazuje różnice występowania bierności między mężczyznami a kobietami zależnie od grup wieku. We wszystkich dziesięcioletnich grupach wiekowych odsetek biernych zawodowo był większy wśród kobiet niż wśród mężczyzn, a najmniejsza różnica wystąpiła w grupie wieku 45–54 lata (o 2,4 p.proc.) natomiast najwyższa – w grupie 55–64 lata (o 23,2 p.proc.), co oczywiście ma związek z wcześniejszym wiekiem emerytalnym kobiet. Duża różnica wystąpiła także w odsetku biernych zawodowo mężczyzn i kobiet w wieku 25–34 lata (był on o 8,3 p.proc. wyższy wśród kobiet), co z kolei można wytłumaczyć największą częstotliwością sprawowania opieki nad niemowlętami i małymi dziećmi. W okresie między spisami największy spadek odsetka biernych zawodowo wśród mężczyzn oraz kobiet zanotowano w grupie wieku 55–65 lata (odpowiednio o 19,4 i 19,0 p.proc.).

⁷ Dla porównania analizę struktury ludności Polski wg wieku można znaleźć w publikacji „Starzenie się ludności Polski w świetle wyników narodowego spisu ludności i mieszkań w 2021 r.” (link: <https://stat.gov.pl/spisy-powszechno-nsp-2021/nsp-2021-wyniki-ostateczne/starzenie-sie-ludnosci-polski-w-swietle-wynikow-narodowego-spisu-powszechnego-ludnosci-i-mieszkan-2021,3,1.html>).

Inaczej wygląda porównanie wyników obu spisów w zakresie występowania bierności wg miejsca zamieszkania. W każdej grupie wieku różnica w wysokości odsetka biernych zawodowo między miastami a wsią była niewielka. Maksymalne różnice można zaobserwować wśród osób w wieku 15–24 lata (w miastach odsetek większy o 3,0 p.proc.) oraz w grupie osób 65+ (3,3 p.proc. większy na wsi). Ciekawe jest, że w 2021 r. wśród osób powyżej 24 roku życia zjawisko bierności częściej występowało na wsi niż w miastach (o ok. 1–2 p.proc. w poszczególnych grupach wieku) co jest zjawiskiem odwrotnym w porównaniu z 2011 r., gdzie odsetek biernych zawodowo był nieco wyższy w miastach niż na wsi dla osób w wieku powyżej 34 lat.

Tablica 34. Odsetek biernych zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 34. Percentage of economically inactive persons by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Wiek (w latach) Age (in years)													
	Ogółem Total		15–24		25–34		35–44		45–54		55–64		65+	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %													
Ogółem Total	44,9	40,8	63,2	61,3	16,0	11,8	14,2	10,8	22,5	13,7	61,1	41,9	95,1	90,9
Mężczyźni Men	37,1	33,5	58,6	57,6	10,0	7,7	10,3	7,8	19,5	12,5	49,0	29,6	92,1	86,5
Kobiety Women	52,0	47,4	67,9	65,1	22,2	16,0	18,1	13,9	25,3	14,9	71,8	52,8	96,9	93,9
Miasto Urban areas	45,5	41,2	65,1	62,6	15,3	10,9	14,2	10,3	23,0	13,4	61,3	40,8	95,6	89,8
Wieś Rural areas	43,9	40,1	60,7	59,6	17,0	13,1	14,1	11,6	21,6	14,2	60,7	43,4	94,1	93,1

Bierni zawodowo⁸ bez względu na płeć i miejsce zamieszkania to w większości osoby będące w wieku poprodukcyjnym (7 371,0 tys. osób tj. 59,8%⁹ ogółu biernych zawodowo – Wykres 18). Wśród kobiet udział tej grupy wieku (60 lat lub więcej) był o 15,7 p.proc. większy niż wśród mężczyzn (65 lat lub więcej). W miastach odsetek biernych zawodowo wśród osób w wieku poprodukcyjnym był o 8,5 p.proc. większy niż na wsi. Od spisu przeprowadzonego w 2011 r. udział tej ekonomicznej grupy wieku wśród biernych zawodowo wzrósł o 17,0 p.proc.

Dla rynku pracy niezmiennie ważna jest aktywizacja osób w wieku produkcyjnym. Liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18–64, kobiety 18–59) w marcu 2021 r. wyniosła 3 984,4 tys. osób tj. 32,3% ogółu biernych zawodowo. Dla porównania zbiorowość ta w 2011 r. liczyła 6 666,9 tys. osób tj. 47,9%.

W 2021 r. stosunkowo niewielki był udział osób w wieku przedprodukcyjnym¹⁰ (976,4 tys. osób), który wyniósł 7,9%. Wśród biernych zawodowo ponad dwukrotnie większy wśród mężczyzn niż u kobiet był udział procentowy osób w wieku produkcyjnym niemobilnym¹¹. W tym przedziale wiekowym różnica nie jest tak znacząca dla biernych zawodowo zarówno w miastach jak i na wsi (o 3 p.proc. udział większy na wsi).

⁸ Wiek poprodukcyjny dla mężczyzn wynosi 65 lat lub więcej, natomiast dla kobiet 60 lat lub więcej.

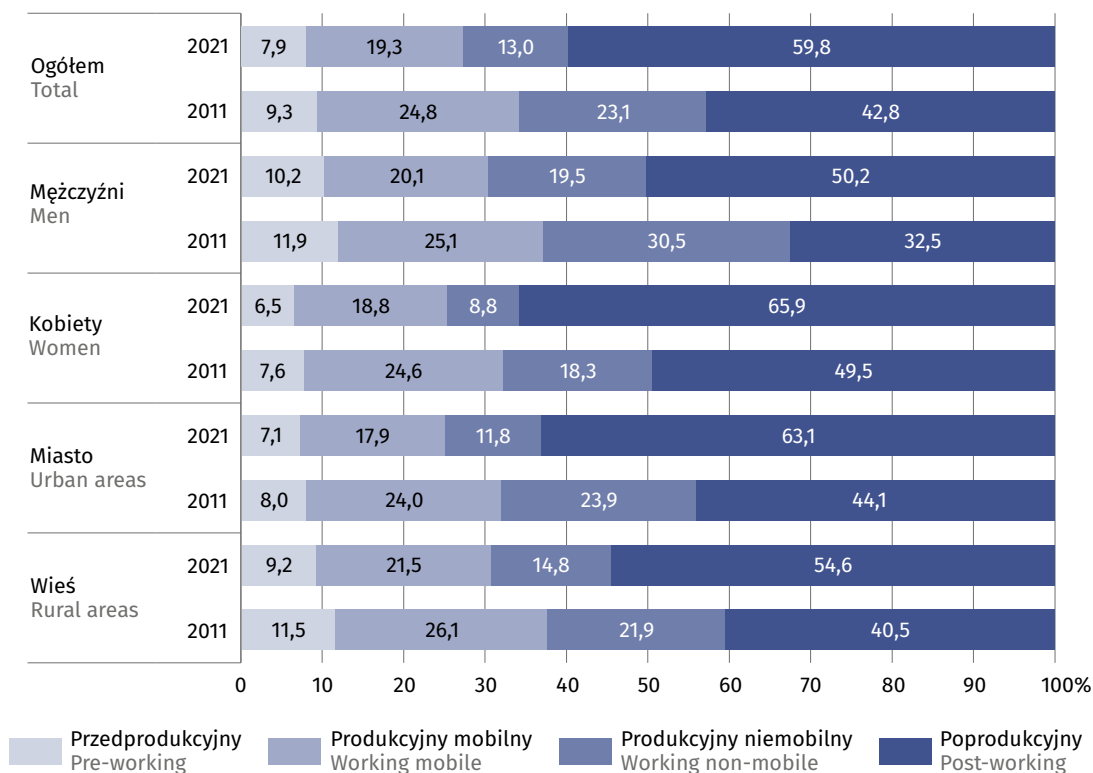
⁹ Różnica między procentowym udziałem zbiorowości biernych zawodowo w wieku 65 lat lub więcej (65+), a osobami w wieku poprodukcyjnym wynika z faktu, że ta druga zbiorowość obejmuje dodatkowo kobiety w przedziale wieku 60–64 lata.

¹⁰ Wiek przedprodukcyjny – mężczyźni i kobiety w wieku 15–17 lat.

¹¹ Wiek produkcyjny niemobilny to 45–64 lata – mężczyźni i 45–59 lat – kobiety.

Wykres 18. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

Chart 18. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by economic age groups, sex and place of residence

Porównanie między 2011 a 2021 rokiem odsetka osób biernych zawodowo pokazuje jego spadek we wszystkich ekonomicznych grupach wieku oraz według płci i miejsca zamieszkania (Tablica 35). Widoczna jest również istotna różnica między odsetkami dla biernych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym. W roku 2011 odsetek biernych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym wynosił 24,2% natomiast produkcyjnym niemobilnym wyniósł 35,6%. W roku 2021 ten odsetek spadł w obu przypadkach odpowiednio o 5,7 p.proc. i 15,4 p.proc. do poziomu 18,5% i 20,3%. Spadek odsetka biernych zawodowo między 2011 a 2021 rokiem szczególnie widoczny jest wśród kobiet w wieku produkcyjnym niemobilnym o 18,3 p.proc. (wśród mężczyzn w tym wieku – o 13,0 p.proc.). W miastach omawiany spadek odsetka biernych zawodowo w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniósł 16,8 p.proc. a na wsi 13,2 p.proc.

Tablica 35. Odsetek biernych zawodowo według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania
 Table 35. Percentage of economically inactive persons by economic age groups, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Preworking (15–17)		Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)						Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)	
			Ogółem Total		Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)		Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)			
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %									
Ogółem Total	97,9	91,9	28,6	19,2	24,2	18,5	35,6	20,3	93,2	88,0
Mężczyźni Men	97,5	90,1	25,0	17,3	19,0	14,8	33,9	20,9	92,1	86,5
Kobiety Women	98,4	93,7	32,6	21,3	29,6	22,3	37,7	19,4	93,8	88,7
Miasto Urban areas	98,4	93,7	29,1	18,4	24,3	17,7	36,3	19,6	93,7	86,5
Wieś Rural areas	97,4	89,8	27,9	20,3	24,0	19,7	34,5	21,3	92,4	90,6

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

4.2. Economically inactive persons by education level

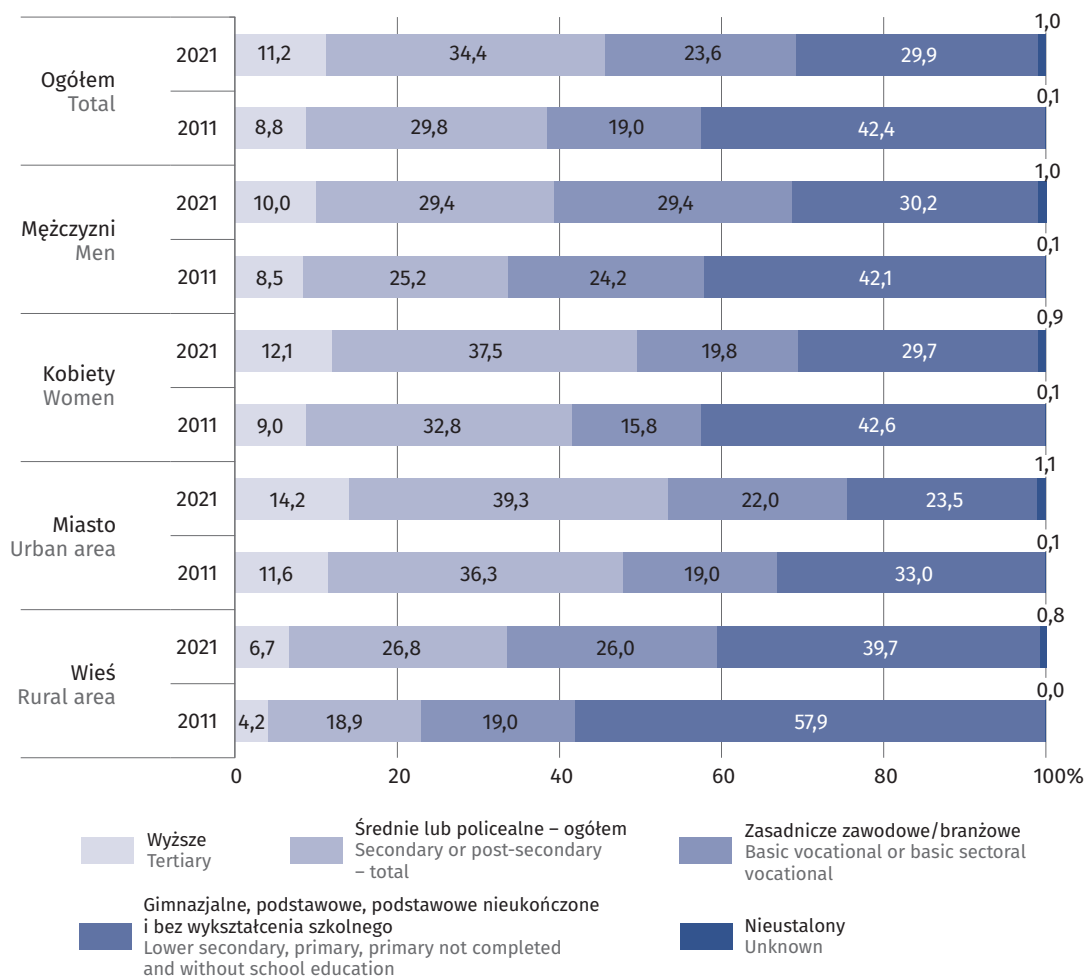
Wyniki NSP 2021 pokazały, że wśród osób o ustalonym statusie aktywności ekonomicznej w wieku 15 lat lub więcej, największe grupy stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (10 816,1 tys. tj. 35,8%) oraz wyższym (7 704,2 tys. tj. 25,5%). Podobnie, w zbiorowości osób biernych zawodowo w marcu 2021 r., te z wykształceniem średnim lub policealnym stanowiły najliczniejszą grupę (4 237,9 tys. tj. 34,4%). Zupełnie inaczej wygląda jednak w tej zbiorowości udział osób z wyższym wykształceniem, który wyniósł jedynie 11,2% (Wykres 19).

W strukturze biernych zawodowo, charakteryzowanych według poziomu wykształcenia znacznie obniżył się udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym lub bez wykształcenia szkolnego (spadek o 12,5 p.proc.). Podobny spadek odnotowano w całej populacji osób w wieku 15 lat lub więcej, jednak tutaj był on mniejszy i wyniósł 8,1 p.proc. między 2011 a 2021 r. Spadek ten jest głównie widoczny przy porównywaniu biernych zawodowo ze względu na miejsce zamieszkania, ponieważ na wsi wyniósł on 18,1 p.proc. (przy spadku analogicznego odsetka wśród ludności na wsi o 12,4 p.proc.).

Bez względu na płeć czy miejsce zamieszkania, w strukturze biernych zawodowo w stosunku do 2011 r. zwiększył się udział osób z wykształceniem wyższym (ogółem o 2,5 p.proc. przy wzroście udziału tej grupy w ludności w wieku 15 lat lub więcej o 7,1 p.proc.). Wzrost wystąpił również w grupach z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym o 4,6 p.proc. (przy spadku udziału wśród ludności o 1,6 p.proc.) oraz średnim lub policealnym o 4,6 p.proc. (przy wzroście udziału wśród ludności o 1,7 p.proc.).

Wykres 19. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według płci, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania

Chart 19. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by sex, education level and place of residence

Ciekawych wniosków dostarcza analiza zbiorowości osób biernych zawodowo w porównaniu ze strukturą ludności w wieku 15 lat lub więcej w podziale wg dziesięcioletnich grup wieku i poziomu wykształcenia. Dla każdego poziomu wykształcenia około połowę osób biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 65 lat lub więcej (Tablica 36). Warto także zauważyć najwyższy udział osób w grupie wieku 55–64 lata wśród biernych zawodowo z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (25,5%) spośród grup wieku poniżej 65 lat. W grupach wieku między 25 a 54 rokiem życia udziały w strukturze biernych zawodowo były niskie (3–10%) dla wszystkich poziomów wykształcenia.

Tablica 36. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia
Table 36. Structure of inactive persons aged 15 years or over by age and education level

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Wiek Age					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
	w tysiącach in thousands		w % in%					
Ogółem Total	12 331,8	100,0	17,8	4,5	4,9	5,1	15,9	51,8
w tym wykształcenie: of which education:								
Wyższe Tertiary	1 385,8	100,0	7,4	9,9	9,4	4,8	13,9	54,6
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	4 237,9	100,0	17,1	5,6	5,5	4,9	17,3	49,7
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	2 906,1	100,0	1,6	2,9	5,2	8,3	25,5	56,5
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	3 683,8	100,0	34,7	2,6	2,6	3,0	7,5	49,5

W marcu 2021 r. praktycznie w każdej dziesięcioletniej grupie wieku ok. 1/3 osób biernych zawodowo to osoby z wykształceniem średnim lub policealnym, co jest związane z dużym udziałem tej grupy w populacji. Największy odsetek osób biernych zawodowo z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym wystąpił w dwóch dziesięcioletnich grupach wieku, tj. 45–54 oraz 55–64 lata (odpowiednio 38,4% i 37,9%) (Tablica 37).

Tablica 37. Struktura pionowa biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia

Table 37. Vertical structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age and education level

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Wiek Age					
		15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
Ogółem Total	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Wyższe Tertiary	11,2	4,7	24,6	21,2	10,6	9,8	11,8
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	34,4	33,0	42,2	37,9	33,1	37,5	33,0
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	23,6	2,2	15,2	24,7	38,4	37,9	25,7
Gimnazjalne, podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, incomplete primary and without school education	29,9	58,4	17,4	15,7	17,4	14,2	28,5
Nieustalone Unknown	1,0	1,7	0,5	0,4	0,5	0,6	1,0

Analiza odsetka biernych zawodowo wg dziesięcioletnich grup wieku oraz poziomu wykształcenia wskazuje na spadek tego wskaźnika między 2011 a 2021 rokiem prawie dla wszystkich grup wiekowych i poziomów wykształcenia, najsilniejszy w grupach wieku 45–54 lata i 55–64 lata (Tablica 38).

Tablica 38. Odsetek biernych zawodowo według wieku i poziomu wykształcenia
Table 38. Percentage of economically inactive persons by age and education level

Wykształcenie Education	Wiek (w latach) Age (in years)											
	15–24		25–34		35–44		45–54		55–64		65+	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w %		in %		w %		in %		w %		in %	
Wyższe Tertiary	35,8	33,8	10,6	6,6	7,4	5,5	10,4	5,5	40,0	24,7	84,8	79,2
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	47,0	49,8	17,0	13,4	13,9	12,0	20,5	13,3	60,0	41,7	95,2	89,7
Zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	20,5	19,7	18,1	16,3	15,3	15,1	24,5	17,0	62,6	45,1	94,6	92,3
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	88,5	85,2	35,3	32,1	30,0	31,6	38,4	31,0	73,1	59,5	97,0	97,1

4.3. Bierni zawodowo według województw

4.3. Economically inactive persons by voivodships

W okresie międzypisowym we wszystkich województwach odnotowano spadek liczby osób biernych zawodowo. Spadek ten był widoczny bez względu na miejsce zamieszkania (miasto/wieś) i dotyczył zarówno mężczyzn jak i kobiet (Tablica 39).

Relatywnie największy spadek liczby biernych zawodowo pomiędzy rokiem 2011 a 2021 wystąpił w woj. opolskim (o 16,6%), łódzkim (o 15,5%) oraz śląskim (o 14,5%), a najmniejszy w woj. podkarpackim (o 3,7%). W miastach ten spadek był największy w woj. łódzkim (o 18,5%), śląskim (o 16,7%) i dolnośląskim (o 16,3%) a najmniejszy w woj. podkarpackim (o 8,1%). Na wsi największy spadek odnotowano w woj. opolskim (o 18,0%), lubuskim (o 13,1%) i podlaskim (o 13,1%) a najmniejszy w woj. podkarpackim (o 0,2%).

W podziale na płeć z uwzględnieniem miejsca zamieszkania największy spadek biernych zawodowo w stosunku do 2011 r. wystąpił w populacji mężczyzn zamieszkałych w miastach w woj. łódzkim (o 20,8%), natomiast praktycznie na niezmiennym poziomie pozostała liczba biernych zawodowo wśród kobiet zamieszkałych na wsi w woj. podkarpackim i pomorskim.

Tablica 39. Bierni zawodowo według województw w 2011 i 2021 r.
 Table 39. Economically inactive persons by voivodships in 2011 and 2021

Województwa Voivodships o – ogółem total m – mężczyźni men k – kobiety women	Ogółem Total			Miasto Urban areas			Wieś Rural areas		
	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100
	w tysiącach in thousands			w tysiącach in thousands			w tysiącach in thousands		
Polska Poland	o 13 907,5	12 331,8	88,7	8 656,0	7 488,0	86,5	5 251,5	4 843,8	92,2
	m 5 504,8	4 816,2	87,5	3 393,4	2 865,3	84,4	2 111,4	1 950,9	92,4
	k 8 402,7	7 515,7	89,4	5 262,6	4 622,7	87,8	3 140,1	2 892,9	92,1
Dolnośląskie	o 1 069,2	925,7	86,6	769,5	644,3	83,7	299,8	281,4	93,9
	m 418,6	359,2	85,8	299,4	245,3	81,9	119,1	113,9	95,6
	k 650,7	566,5	87,1	470,0	399,0	84,9	180,7	167,5	92,7
Kujawsko-pomorskie	k 650,7	566,5	87,1	470,0	399,0	84,9	180,7	167,5	92,7
	o 762,4	682,7	89,5	474,1	411,1	86,7	288,3	271,6	94,2
	m 296,2	260,4	87,9	181,5	153,4	84,5	114,7	107,0	93,3
Lubelskie	o 795,5	720,4	90,6	373,9	335,5	89,7	421,6	384,8	91,3
	m 318,2	287,4	90,3	148,2	130,7	88,2	169,9	156,7	92,2
	k 477,4	433,0	90,7	225,6	204,8	90,8	251,7	228,2	90,6
Lubuskie	o 363,0	325,2	89,6	233,1	212,4	91,1	129,9	112,9	86,9
	m 144,5	127,4	88,1	91,7	81,6	89,0	52,8	45,8	86,6
	k 218,5	197,9	90,6	141,4	130,8	92,5	77,1	67,1	87,0
Łódzkie	o 972,4	822,1	84,5	640,0	521,4	81,5	332,4	300,8	90,5
	m 378,5	314,7	83,1	244,7	193,8	79,2	133,8	120,9	90,3
	k 593,9	507,4	85,4	395,3	327,5	82,9	198,6	179,9	90,6
Małopolskie	o 1 156,8	1 535,5	91,1	599,9	519,2	86,6	556,9	534,3	95,9
	m 461,3	419,0	90,8	236,9	200,8	84,8	224,4	218,2	97,2
	k 695,5	634,5	91,2	363,0	318,4	87,7	332,5	316,1	95,1
Mazowieckie	o 1 853,4	1 660,3	89,6	1 184,1	1 053,9	89,0	669,3	606,5	90,6
	m 728,6	645,6	88,6	456,5	399,9	87,6	272,1	245,7	90,3
	k 1 124,8	1 014,7	90,2	727,6	653,9	89,9	397,2	360,8	90,8
Opolskie	o 367,3	306,5	83,4	199,0	168,6	84,7	168,3	137,9	82,0
	m 142,7	116,1	81,4	77,9	63,2	81,2	64,8	52,9	81,6
	k 224,6	190,4	84,8	121,1	105,4	87,0	103,5	85,0	82,2
Podkarpackie	o 734,3	707,3	96,3	322,2	296,2	91,9	412,1	411,2	99,8
	m 298,8	283,8	95,0	130,0	116,0	89,2	168,8	167,8	99,4
	k 435,6	423,6	97,2	192,2	180,2	93,7	243,4	243,4	100,0
Podlaskie	o 422,0	375,7	89,0	249,9	226,0	90,5	172,2	149,6	86,9
	m 169,8	148,5	87,4	99,0	86,9	87,8	70,8	61,5	87,0
	k 252,2	227,2	90,1	150,8	139,1	92,2	101,4	88,1	86,9
Pomorskie	o 789,5	723,1	91,6	537,2	473,0	88,0	252,3	250,1	99,1
	m 308,9	279,3	90,4	208,5	181,1	86,8	100,4	98,2	97,8
	k 480,6	443,8	92,4	328,7	291,9	88,8	151,9	151,9	100,0
Śląskie	o 1 773,1	1 515,2	85,5	1 400,1	1 167,0	83,3	373,0	348,2	93,4
	m 712,6	597,1	83,8	562,3	455,9	81,1	150,3	141,2	93,9
	k 1 060,5	918,1	86,6	837,9	711,1	84,9	222,6	207,0	93,0
Świętokrzyskie	o 491,6	435,2	88,5	228,1	201,6	88,4	263,4	233,6	88,7
	m 198,4	174,1	87,8	90,9	78,2	86,1	107,5	95,9	89,2
	k 293,2	261,1	89,0	137,2	123,4	89,9	156,0	137,7	88,3

Tablica 39. Bierni zawodowo według województw w 2011 i 2021 r. (dok.)
 Table 39. Economically inactive persons by voivodships in 2011 and 2021 (cont.)

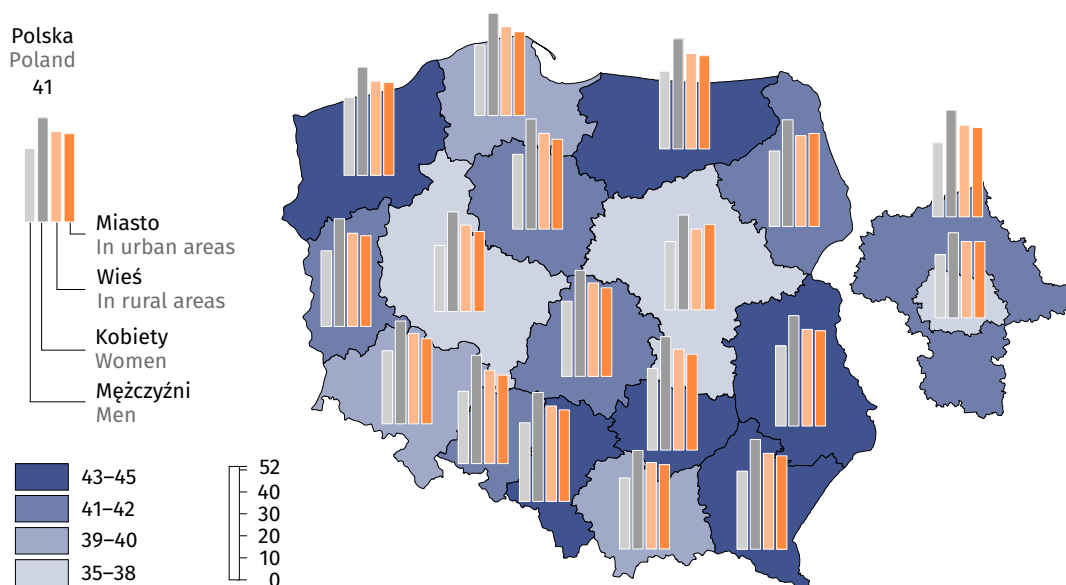
Województwa Voivodships o – ogółem total m – mężczyźni men k – kobiety women	Ogółem Total			Miasto Urban areas			Wieś Rural areas			
	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	2011	2021	2011=100	
	w tysiącach in thousands			w tysiącach in thousands			w tysiącach in thousands			
Warmińsko-mazurskie	o	522,7	461,1	88,2	312,0	277,2	88,9	210,7	183,9	87,2
	m	211,8	182,1	86,0	124,7	106,9	85,7	87,1	75,2	86,3
	k	310,9	279,0	89,7	187,3	170,3	90,9	123,6	108,7	87,9
Wielkopolskie	o	1 191,0	1 064,0	89,3	686,6	598,9	87,2	504,4	465,2	92,2
	m	457,3	402,2	88,0	262,3	222,6	84,8	194,9	179,6	92,2
	k	733,7	661,8	90,2	424,3	376,3	88,7	309,4	285,5	92,3
Zachodniopomorskie	o	643,1	553,8	86,1	446,3	381,8	85,5	196,8	172,0	87,4
	m	258,7	219,5	84,8	178,9	148,9	83,2	79,8	70,5	88,4
	k	384,4	334,3	87,0	267,4	232,9	87,1	117,0	101,4	86,7

Odsetek biernych zawodowo w ujęciu geograficznym przy wartości dla Polski wynoszącej ok. 41%, był 2021 r. najniższy w woj. mazowieckim – 37% (w regionie warszawskim stołecznym 35% a w mazowieckim regionalnym 41%) a najwyższy w woj. świętokrzyskim – 45% (Mapa 4). Wysoki odsetek biernych zawodowo (co najmniej 43%) wystąpił także w woj. podkarpackim, lubelskim i śląskim w południowej i wschodniej Polsce oraz w woj. warmińsko-mazurskim i zachodniopomorskim w północnej Polsce.

Zróżnicowanie tego odsetka w ujęciu geograficznym ze względu na płeć, dla mężczyzn wahało się między 30% w woj. wielkopolskim, a 37% w woj. świętokrzyskim, natomiast w przypadku kobiet – od 43% w woj. mazowieckim do 52% w woj. świętokrzyskim. Należy również odnotować dużą różnicę odsetka biernych zawodowo kobiet między regionem warszawskim stołecznym (39%) a mazowieckim regionalnym (49%). W przypadku mężczyzn odsetek ten wynosił 29% w przypadku regionu warszawskiego stołecznego i 34% w regionie mazowieckim regionalnym.

Odsetek biernych zawodowo w miastach był najniższy w woj. mazowieckim (37%) a najwyższy w woj. świętokrzyskim (46%). Na wsi najniższą wartość tego odsetka odnotowano w woj. wielkopolskim (36%) a najwyższą – w woj. świętokrzyskim (44%).

Mapa 4. Odsetek biernych zawodowo według płci i miejsca zamieszkania
 Map 4. Percentage of economically inactive persons by sex and place of residence

Odsetek biernych zawodowo obniżył się między 2011 a 2021 rokiem dla całej Polski o 4,1 p.proc. do 40,8%, a wg ekonomicznych grup wieku we wszystkich województwach, najczęściej w woj. dolnośląskim wśród osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 17,3 p.proc.) a najmniej w woj. podlaskim (o 1,2 p.proc.) wśród osób w wieku przedprodukcyjnym. Jedyne przypadki wzrostu tego wskaźnika odnotowano w woj. podkarpackim wśród biernych zawodowo w wieku poprodukcyjnym (o 2,0 p.proc.) (Tablica 40). W 2021 r. w produkcyjnych grupach wieku najniższy odsetek biernych zawodowo wystąpił w woj. mazowieckim, zarówno z grupie mobilnej (16,6%), jak i niemobilnej (16,2%), najwyższy zaś – w woj. podkarpackim (w grupie mobilnej – 21,7%) i w woj. śląskim (w grupie niemobilnej – 25,0%)

Tablica 40. Odsetek biernych zawodowo według ekonomicznych grup wieku i województw
 Table 40. Percentage of economically inactive persons by economic age groups and voivodships

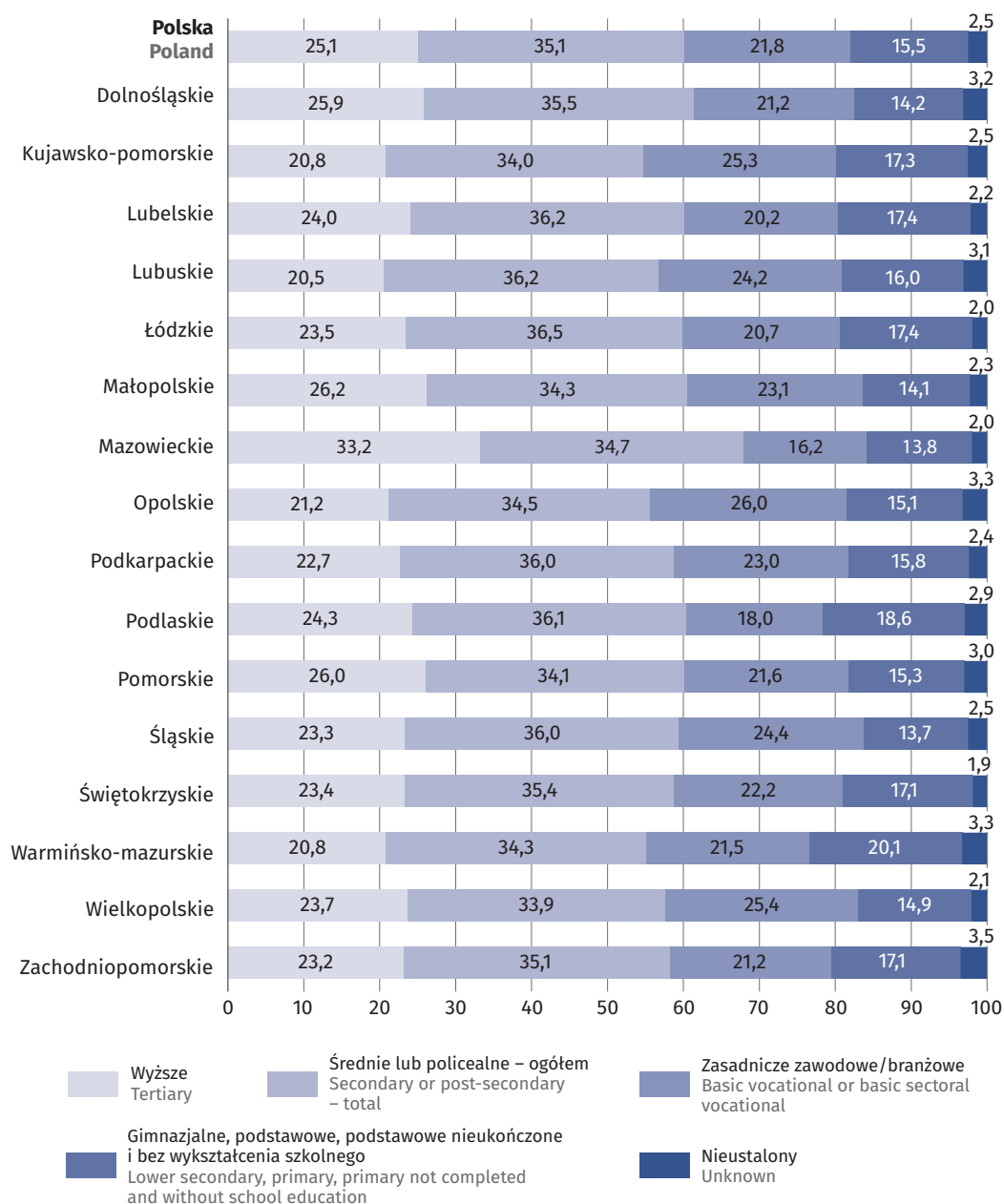
Województwa Voivodships	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Preworking (15–17)		Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)						Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)	
			Ogółem Total		Mobilny (18–44 lata) Mobile (18–44)		Niemobilny (45–59/64 lata) Non-mobile (45–59/64)			
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %									
Polska Poland	97,9	91,9	28,6	19,2	24,2	18,5	35,6	20,3	93,2	88,0
Dolnośląskie	98,2	91,8	29,3	18,0	24,0	17,0	37,1	19,8	94,1	86,6
Kujawsko-pomorskie	97,5	90,0	29,1	20,9	24,1	20,2	37,0	22,0	95,0	89,3
Lubelskie	97,5	96,0	28,4	21,1	24,8	21,6	34,2	20,3	92,6	90,2
Lubuskie	97,7	89,7	29,3	20,7	24,1	19,9	37,3	21,8	94,0	87,1
Łódzkie	98,5	94,3	28,4	18,1	24,0	17,9	35,0	18,4	93,8	87,9
Małopolskie	98,3	90,6	27,5	18,5	23,9	17,7	33,7	19,8	91,3	87,6
Mazowieckie	98,7	96,2	26,0	16,4	23,0	16,6	30,9	16,2	91,8	85,2
Opolskie	97,2	87,0	29,9	18,4	26,4	18,4	35,1	18,5	94,8	89,5
Podkarpackie	99,0	95,3	29,0	21,8	25,9	21,7	34,1	21,8	89,4	91,4
Podlaskie	97,0	95,8	27,1	19,2	24,8	19,8	30,8	18,4	94,4	89,6
Pomorskie	97,5	87,1	28,4	19,3	24,3	18,7	35,3	20,3	93,6	86,9
Śląskie	97,8	92,2	30,7	20,5	23,2	17,6	41,7	25,0	94,9	89,4
Świętokrzyskie	98,9	93,7	30,0	21,3	26,3	21,6	35,7	21,0	93,3	90,7
Warmińsko-mazurskie	97,8	89,8	31,1	21,8	26,9	21,2	37,6	22,8	95,4	89,5
Wielkopolskie	96,3	85,2	27,0	17,7	22,1	16,8	35,4	19,3	93,2	86,8
Zachodniopomorskie	98,3	91,8	31,6	20,8	27,2	20,3	38,0	21,6	93,8	86,4

Wśród biernych zawodowo największy udział osób z wykształceniem wyższym wśród 16 województw odnotowano w województwie mazowieckim (15,1%) oraz pomorskim (12,4%) (Wykres 20), przy czym procentowy udział osób z takim wykształceniem wśród ludności w wieku 15 lat lub więcej w tych województwach wyniósł odpowiednio 33,2% i 26,0%. Najmniejszy udział wśród biernych zawodowo osób o tym poziomie wykształcenia odnotowano dla woj. kujawsko-pomorskiego i lubuskiego (odpowiednio 9,2% i 9,4% przy udziale osób z wykształceniem wyższym wśród ludności w wieku 15 lat lub więcej na poziomie 20,8% i 20,5%).

Największy odsetek osób biernych zawodowo deklarowało poziom wykształcenia gimnazjalny lub niższy w województwach podlaskim (36,1%) oraz warmińsko-mazurskim (35,5%), a najmniejszy w województwach śląskim (25,4%) i dolnośląskim (27,2%) i był istotnie większy niż udział osób z tym poziomem wykształcenia wśród ludności w wieku 15 lat lub więcej.

Wykres 20. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i województw

Chart 20. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by education level and voivodships

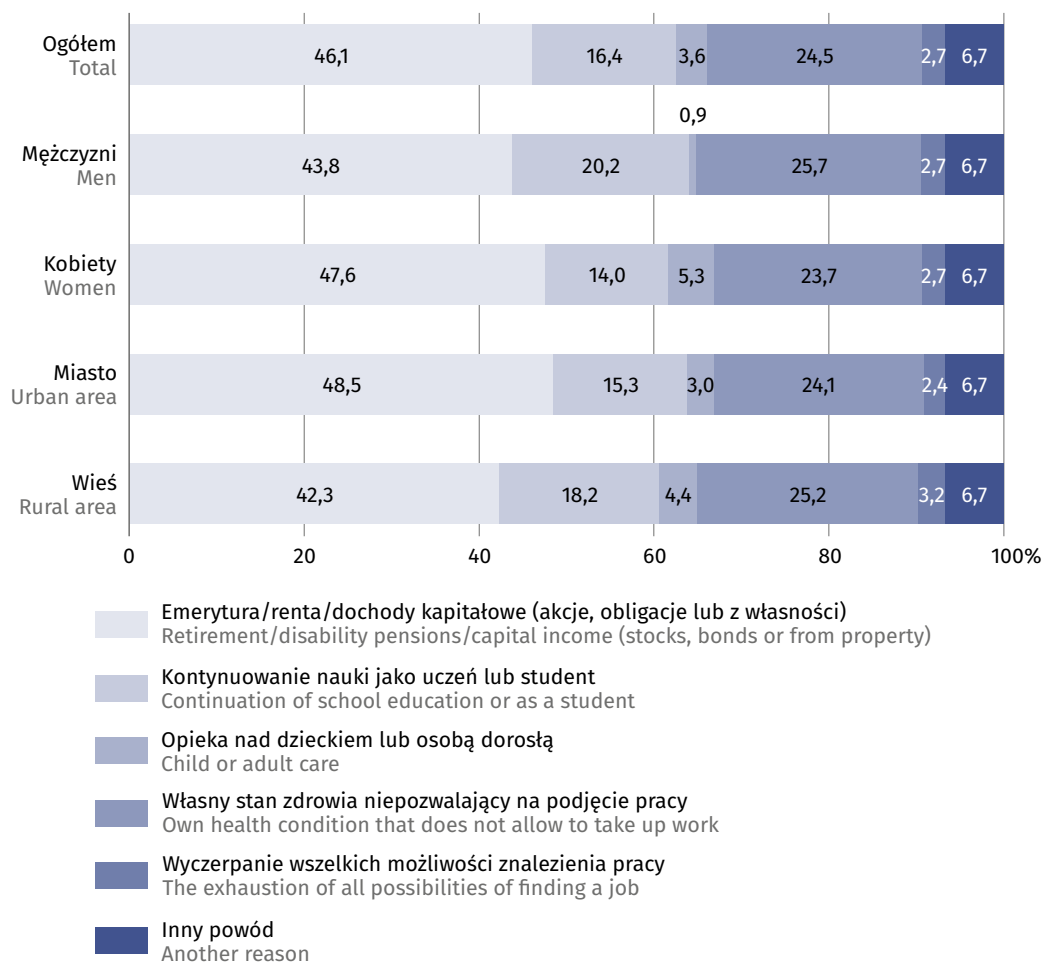
4.4. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

4.4. Economically inactive persons by reasons for inactivity

Niezwyczajnie ważnym elementem opisu populacji osób biernych zawodowo są przyczyny¹² bierności zawodowej. Analiza danych pokazuje, że najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w końcu marca 2021 r. było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 5 684,6 tys. osób, co stanowiło 46,1% ogółu biernych zawodowo. Z drugiej strony najmniej biernych zawodowo (332,3 tys. osób tj. 2,7%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy. Wśród kobiet pięć razy częściej niż u mężczyzn jako przyczyna bierności wskazywana była opieka nad dzieckiem lub osobą dorosłą (5,3% kobiet wskazało na tę przyczynę i 0,9% mężczyzn). Jednocześnie u co piątego mężczyzny i co siódmej kobiety przyczyną bierności było kontynuowanie nauki jako uczeń lub student. Co ciekawe ta przyczyna była częściej wskazywana na wsi niż w mieście.

Wykres 21. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania

Chart 21. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity, sex and place of residence

¹² Analiza porównawcza danych o przyczynach bierności w 2011 r. i 2021 r. jest pominięta, ze względu na częściowo tylko zbieżne kategorie odpowiedzi zastosowane w obu spisach.

Analiza przyczyn bierności wg ekonomicznych grup wieku dostarcza ciekawych informacji na temat rozkładu przyczyn bierności szczególnie dla osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Wśród osób w wieku poprodukcyjnym ok. 69% wskazało jako przyczynę bierności emeryturę, rentę lub dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności). Kolejne 30% osób w tej grupie wskazało własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy. Ciekawie wygląda rozkład przyczyn bierności w grupie biernych zawodowo w wieku produkcyjnym. Ok. 45% biernych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym¹³, jako przyczynę bierności wskazywało kontynuowanie nauki jako uczeń lub student a kolejne 17% inny powód. Jednak wśród osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym niemobilnym udział procentowy kontynuowania nauki jako uczeń lub student wynosił 0,2%, a dwie główne przyczyny bierności to: własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (ok. 34%) oraz emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności) (ok. 33%).

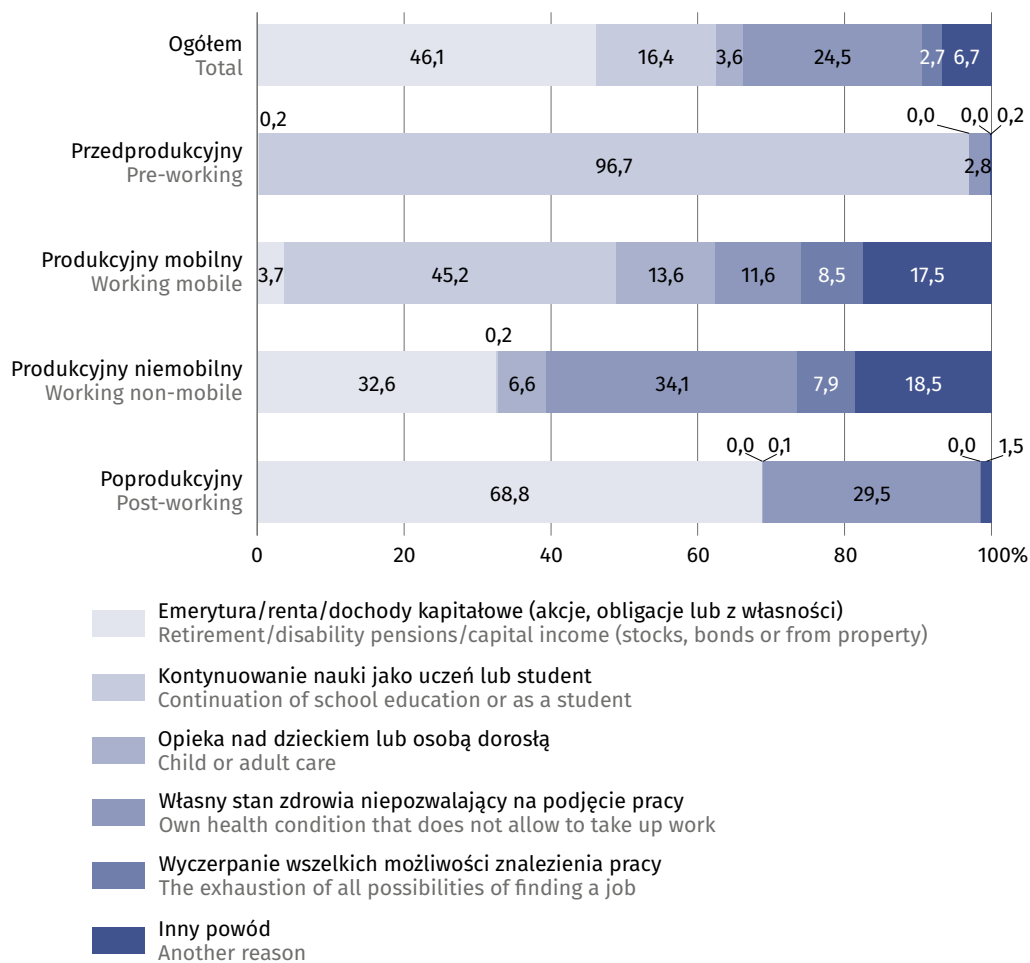
Wśród kobiet w wieku produkcyjnym mobilnym 51,4%¹⁴ jako przyczynę bierności wskazywało kontynuowanie nauki jako uczeń lub student, natomiast wśród mężczyzn w tej grupie wieku – 40,9%. Dla obu płci w wieku produkcyjnym niemobilnym nie było jednej, znacząco dominującej przyczyny bierności. Wśród kobiet w tej grupie wieku wskazywano przeważnie dwie główne przyczyny bierności, którymi były emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności) (39,6%) oraz własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (37,3%). Mężczyźni w wieku produkcyjnym niemobilnym deklarowali głównie trzy przyczyny bierności: własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (29,5%), inny powód (26,2%) oraz emeryturę/rentę/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności) (22,6%).

¹³ Dla mężczyzn i kobiet wiek produkcyjny mobilny to 18–44 lata.

¹⁴ Zobacz załącznik do publikacji: Tablice wynikowe (tablica nr 10).

Wykres 22. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności i ekonomicznych grup wieku

Chart 22. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity and economic age groups

Część II. Uwagi metodologiczne

1. Cel badania aktywności ekonomicznej ludności w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Zachodzące aktualnie zmiany społeczno-ekonomiczne oraz postępujące procesy globalizacji stawiają przed zarządzającymi w sferze gospodarczej i publicznej szereg wyzwań, których rozwiązanie wymaga dysponowania dobrymi jakościowo, precyzyjnymi i porównywalnymi danymi statystycznymi. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań jaki odbył się w 2021 r. wyszedł naprzeciwko tym oczekiwaniom. Stanowi kontynuację spisów jakie odbywały się w Polsce z różną częstotliwością i zakresem od 1921 roku. Po pierwszych wolnych wyborach w Polsce od II wojny światowej jest to trzeci spis, którego ramy zostały dostosowane do ewoluujących krajowych i międzynarodowych potrzeb informacyjnych. Badanie to ma służyć: 1) zaspokojeniu potrzeb informacyjnych, 2) dostarczeniu informacji na poziomie jednostek podziału administracyjnego kraju, 3) prezentacji zmian jakie zaszły w ostatniej dekadzie w ramach poszczególnych zbiorowości jak i procesów, 4) zebraniu informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych, a także 5) dostarczeniu danych statystycznych na potrzeby tworzenia i aktualizacji operatów oraz losowania prób do badań reprezentacyjnych prowadzonych w gospodarstwach domowych.

Jednym z ważnych obszarów życia społeczno-gospodarczego kraju, jaki objęto badaniem spisowym, jest aktywność ekonomiczna ludności. Pozwoliło to na uzyskanie kompleksowych i aktualnych danych na temat rynku pracy i aktywności zawodowej mieszkańców Polski. Zakres informacyjny badania w tym obszarze był bardzo szeroki i objął zarówno pracujących, bezrobotnych, jak i biernych zawodowo z uwzględnieniem wielu miennych różnicujących takich jak np.: wiek, płeć, poziom wykształcenia czy podział terytorialny. Głównym celem przeprowadzania analiz z zakresu rynku pracy i prezentacji danych jest dostarczenie istotnych informacji do planowania i podejmowania decyzji na poziomie strategicznym, taktycznym i operacyjnym w obszarze zatrudnienia i rozwoju gospodarczego. Informacje te są istotne dla oceny kondycji gospodarki oraz kształtowania polityk regionalnych i lokalnych w obszarze aktywizacji zawodowej społeczeństwa i wyrównywania szans na rynku pracy. Do szczegółowych celów jakim to opracowanie ma służyć należy:

1. Identyfikacja i monitorowanie trendów na rynku pracy.
2. Dostarczanie informacji pozwalających optymalizować planowanie polityki zatrudnienia oraz przygotowanie i wdrażanie programów i inicjatywy na rzecz rozwoju rynku pracy.
3. Diagnozowanie grup społecznych mających ograniczony dostęp do rynku pracy, szczególnie wrażliwych na wykluczenie społeczno-zawodowe, w tym narażonych na dyskryminację.
4. Dostarczanie danych statystycznych pozwalających tworzyć kompleksowe analizy, porównania i dokonywać oceny skuteczności prowadzonych działań w zakresie rynku pracy.
5. Powiększenie zakresu informacyjnego o dane niezbędne do opracowywania prognoz dotyczących przyszłych potrzeb rynku pracy.

Kompleksowość i cykliczności gromadzonych danych z aktywności ekonomicznej społeczeństwa podczas spisów, pozwala porównywać zjawiska zachodzące w czasie oraz analizować zmiany w celu lepszego podejmowania decyzji w kształtowaniu polityki zatrudnienia, promowania zatrudnienia, redukcji bezrobocia i tworzenia zrównoważonego środowiska pracy.

2. Podstawy prawne oraz zalecenia międzynarodowe

Badanie aktywności ekonomicznej ludności stanowiło ważną część Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań przeprowadzonego w 2021 r. W ramach tego spisu gromadzone były dane statystyczne od osób fizycznych. W celu ochrony praw uczestników, zabezpieczenia przed nadużyciami, zapewnienia przejrzystości i rzetelności oraz zgodności realizowanych procesów badawczych z normami etycznymi i standardami, badania musiały spełniać wysokie standardy etyczne oraz prawne. Podstawę prawną gwa-

rantującą, że badanie wykonane zostało w sposób odpowiedzialny, rzetelny i zgodny z obowiązującymi normami stanowiły następujące akty prawne:

- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 763/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. w sprawie spisów powszechnych ludności i mieszkań (Dz. Urz. UE L 218 z 13.8.2008).**

Rozporządzenie to wprowadza wspólne zasady dotyczące dostarczania zatwierdzonych i zagregowanych danych spisowych i metadanych. Określa zasady i zakres przedkładania danych przez państwa członkowskie Komisji (Eurostatowi) na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym. Precyzuje część definicji w celu ich unifikacji w statystyce międzynarodowej, a także wskazuje na źródła danych, z jakich państwa członkowskie mogą pozyskiwać dane statystyczne. W szczególności wymienia: spisy tradycyjne, rejestry administracyjne, badania reprezentacyjne, spisy rotacyjne „kroczące”, jak również kombinacje tych źródeł. W rozporządzeniu zostały określone także kryteria oceny jakości przekazywanych danych, takie jak: trafność, dokładność, terminowość i punktualność, dostępność i przejrzystość, porównywalność oraz spójność.

- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) NR 223/2009 z dnia 11 marca 2009 r. w sprawie statystyki europejskiej oraz uchylające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE, Euratom) nr 1101/2008 w sprawie przekazywania do Urzędu Statystycznego Wspólnot Europejskich danych statystycznych objętych zasadą poufności, rozporządzenie Rady (WE) – nr 322/97 w sprawie statystyk Wspólnoty oraz decyzję Rady 89/382/EWG, Euratom w sprawie ustanowienia Komitetu ds. Programów Statystycznych Wspólnot Europejskich (Tekst mający znaczenie dla EOG i Szwajcarii).**

Głównym zadaniem rozporządzenia jest zapewnienie wysokiej jakości, spójności i porównywalności danych na obszarze Unii Europejskiej. Akt ten ustanawia ramy prawne w zakresie opracowywania, tworzenia i rozpowszechniania statystyki europejskiej, które powinny być: 1) dystrybuowane w sposób niezależny, 2) neutralny i zapewniający wszystkim użytkownikom równe traktowanie, 3) systematyczny, wiarygodny i bezstronny, 4) zapewniać wiarygodny i najdokładniejszy pomiar, a także 5) ochronę poufnych danych oraz 6) optymalizować koszty w stosunku do wagi oczekiwanych wyników. W celu uzyskania jednoznaczności rozumienia zawartych treści zdefiniowano w tym akcie prawnym kluczowe terminy np. dane statystyczne, zbieranie danych, poufność danych. Rozporządzenie wyszczególnia organy działające w obszarze statystyki i określa zasady ich funkcjonowania oraz współpracy na poziomie krajowym i europejskim oraz wyznacza jednolite standardy i kryteria jakości wyników. Precyzuje główne dziedziny i cele przewidywanych działań w ramach Europejskiego programu statystycznego oraz ich wdrożenie. Przepisy ustanawiają regulacje w postaci zasad i środków mających na celu ochronę poufnych danych i zapobieżenie ich bezprawnemu ujawnieniu.

- **Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE.**

Jest to główny akt prawny mający na celu zabezpieczenie praw i wolności osób fizycznych w zakresie ochrony ich danych osobowych. Nakłada na podmioty zarówno publiczne, jak i prywatne obowiązek przestrzegania standardów ochrony danych osobowych oraz przyznaje obywatelom większą kontrolę nad nimi. Polegającą na prawie do informacji, do sprostowania, do dostępu do swoich danych, sprzeciwu wobec przetwarzania danych oraz prawie do bycia zapomnianym (usunięcia danych). Prawa te mają zastosowanie na terenie całej UE i dotyczą podmiotów gromadzących, przetwarzających i modyfikujących dane osobowe. Z nielicznymi ograniczeniami odnoszącymi się do przetwarzania danych do celów archiwalnych w interesie publicznym, do celów badań naukowych, historycznych lub statystycznych. Rozporządzenie zobowiązuje podmioty do wprowadzenia szeregu środków technicznych i organizacyjnych oraz podjęcia działań mających na celu zapewnienie bezpieczeństwa danych. Akt ten określa także warunki przekazywania danych do państw trzecich lub organizacji międzynarodowych.

- **Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 955).**

Ustawa wyznacza zakres prowadzonych badań statystycznych, który może dotyczyć każdej dziedziny życia społecznego i gospodarczego z uwzględnieniem ich celowości, niezbędności oraz społecznej użyteczności.

Określa zasady prowadzenia badań statystycznych, w tym spisu, nakładając obowiązek udzielania informacji na osoby fizyczne. Ustawa tworzy podstawy rzetelnego, obiektywnego, profesjonalnego i niezależnego prowadzenia badań statystycznych, których dane jednostkowe podlegają bezwzględnej ochronie. Nakłada obowiązek informacyjny na służby statystyki publicznej przy prowadzeniu badań. Obowiązek ten dotyczy powinności informowania badanych o celu, zakresie i sposobie przeprowadzenia spisu powszechnego, jednocześnie gwarantując poufność i zachowanie tajemnicy statystycznej. Akt prawny porządkuje źródła danych wskazując, że w pierwszej kolejności należy uwzględniać dane pochodzące ze źródeł administracyjnych. Ustala organizację i tryb prowadzenia badań. Wskazuje, że uzyskiwane wyniki mają charakter oficjalnych danych statystycznych a obliczenia, opracowania i analizy dokonane na ich podstawie powinny być powszechnie dostępne. Statystyka publiczna powinna zapewniać równy dostęp do wyników, podstawowych wielkości i wskaźników poprzez publikowanie tych danych w sposób ogólnodostępny.

- **Ustawa z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2021 r. (Dz. U. z 2019 r. poz. 1775, z 2020 r. poz. 1486, z 2021 r. poz. 615, z 2021 r., poz. 1143).**

Ustawa określa sposób, formę oraz tryb przygotowania i przeprowadzenia spisu powszechnego, a także opracowania wyników i ich rozpowszechniania. Grupuje zakres informacji zbieranych w ramach spisu powszechnego danych w osiem działów. Jednym z nich jest aktywność ekonomiczna, która obejmowała następujące obszary:

- bieżący status aktywności zawodowej;
- lokalizacja miejsca pracy;
- rodzaj działalności zakładu pracy;
- zawód wykonywany;
- status zatrudnienia;
- wymiar czasu pracy;
- rodzaj źródła utrzymania osób;
- rodzaje pobieranych świadczeń.

Ustawa nakładała obowiązek udziału w spisie na mieszkańców kraju oraz konieczność udzielenia dokładnych wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi na zadane pytania. Jednocześnie gwarantując bezpieczeństwo i ochronę zgromadzonych danych osobowych, między innymi poprzez wskazanie celów w jakich mogą być wykorzystywane oraz okresu ich przechowywania.

3. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane

osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

4. Przetwarzanie danych

Przetwarzanie danych dotyczących aktywności ekonomicznej ludności to proces, który objął między innymi gromadzenie, organizowanie i analizowanie danych w celu zdiagnozowania stanu, poznania trendów i zależności zachodzących na rynku pracy. W pierwszym etapie przetwarzania danych w procesie realizacji spisu pozyskano dane z systemów administracyjnych centralnych i rozproszonych, czyli podmiotów które dysponują i pełnią nadzór nad poszczególnymi zasobami oraz podejmują wszelkie decyzje merytoryczne dotyczące tych zasobów. Dane te otrzymano z rejestrów urzędowych i systemów informacyjnych administracji publicznej. Dzięki zmianom wprowadzonym przez statystykę publiczną w zakresie rozwiązań informatycznych, organizacyjnych i legislacyjnych mogły one zostać wykorzystane w szerszej skali. Celem tych zmian było dążenie do poprawy jakości danych, zmniejszenia nakładanych na respondentów obowiązków oraz obniżenia kosztów realizacji badania. Pozyskane zbiory ze źródeł administracyjnych podlegały kontroli formalnej oraz ocenie zgodności z opracowanymi i zaimplementowanymi regułami. Po przeprowadzeniu tych procesów zbiory posłużyły do utworzenia wykazu osobowo-adresowo-mieszkaniowego, który został poddany analizie i kontroli merytorycznej prowadzonej w oparciu o przygotowane wskaźniki jakościowe. Na ich podstawie utworzono dwanaście dziedzinowych zbiorów danych (DZD), w tym zbiór z aktywności ekonomicznej. DZD zawierały cechy, które zostały wyprowadzone wyłącznie na podstawie danych pochodzących z systemów administracyjnych i pozaadministracyjnych.

W następnym etapie badania pozyskano dane od respondentów przez aplikację spisową zawierającą formularz składający się z szeregu pytań opracowanych na podstawie szczegółowo określonych założeń merytorycznych. Formularz umożliwiał bieżącą kontrolę logiczną i zakresową zapisów. W razie wystąpienia błędów, było to sygnalizowane poprzez pojawienie się określonego komunikatu. Dodatkową pomocą były definicje badanych zmiennych oraz rozwijane kafeterie z podpowiedziami ułatwiającymi wypełnianie formularza. Nie każda osoba odpowiadała na wszystkie pytania dotyczące aktywności ekonomicznej,

gdyż ilość i rodzaj zbieranych zmiennych zależał od uzyskiwanych odpowiedzi. Dane z formularzy (CAxI) zgromadzono metodami CAWI, CATI, CAPI. Następnie poddano je analizie, kontroli i ocenie jakości.

Kolejnym etapem przetwarzania danych było przygotowanie Wynikowego Zbioru Danych Spisowych (WZDS). Zbiór ten tworzyły cechy, których zarówno jedynym źródłem informacji były dane z DZD lub kanałów CAxI, jak również takie, które były efektem kompilacji tych dwóch źródeł. Utworzony w ten sposób zbiór wynikowy poddano kontroli, korekcie i imputacji na podstawie opracowanych i zaimplementowanych reguł. W kolejnym kroku dane tworzące ten zbiór poddano procesowi anonimizacji i przekazano do Analitycznej Bazy Danych (ABM). Baza ta zawiera zbiory danych, które są wykorzystywane do analiz i są upowszechnione w formach zgodnych z przyjętymi założeniami polityki publikacyjnej wyników spisu.

5. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządów, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowców realizowanych w celu poznania dynamiki różnych zjawisk związanych z rynkiem pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągania dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: wskaźnik aktywności zawodowej, zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz:

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowią osoby, które miały 15 lat lub więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym (mobilnym oraz niemobilnym) i w wieku poprodukcyjnym.

- **Wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat.
- **Wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat. Natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
 - a) **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn jak i kobiet),
 - b) **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat).

- **Wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

W dalszej części publikacji dane dotyczące wykształcenia ludności będą dotyczyły osób w wieku 15 lat lub więcej i prezentowane będą w następujących klasach:

- **Wykształcenie wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym, lub uzyskały dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.
- **Średnie** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie.
- **Zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia.
- **Gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- **Podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.
- **Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat lub więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat lub więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat lub więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego) jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględniania osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

6. Wykorzystanie wyników NSP 2021 w zakresie aktywności ekonomicznej

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 dostarczają ważnych informacji o statusie mieszkańców Polski na rynku pracy oraz liczbie i strukturze zatrudnienia, poziomie bezrobocia, bierności zawodowej z uwzględnieniem wielu zmiennych społeczno-demograficznych takich jak np.: płeć, wiek, miejsce zamieszkania, poziom wykształcenia. Pozwalają poznać bardziej złożone zjawiska i procesy jakie zachodzą na rynku pracy i dotyczą np. okresu poszukiwania pracy, przyczyn bierności zawodowej czy zmian w statusie zatrudnienia. Zgromadzone dane oraz przeprowadzone analizy mają duży zakres informacyjny pozwalający na szerokie ich wykorzystanie w różnych celach i dziedzinach. Wykorzystanie tych informacji można rozpatrywać w wymiarze podmiotowym i przedmiotowym.

Wymiar podmiotowy wskazuje, że przedstawione w publikacji wyniki mogą służyć różnym grupom i instytucjom. Głównym beneficjentem jest administracja rządowa i samorządowa oraz instytucje unijne. Dostarczane tym podmiotom informacje na temat trendów, rozkładów w ujęciu przestrzennym procesów zachodzących na rynku pracy przyczynić się mogą do kształtowania efektywnej polityki gospodarczej, zatrudnienia i edukacyjnej. Służyć wspieraniu działań mających na celu identyfikowanie grup społecznych i obszarów geograficznych wymagających szczególnego wsparcia i aktywizacji. Daje także możliwość na efektywniejsze gospodarowanie środkami przeznaczonymi na ten cel. Kolejną grupą jaka może wykorzystywać prezentowane dane są podmioty gospodarcze i pracodawcy. Dane dotyczące zatrudnienia, bezrobocia mogą zostać wykorzystane do podejmowania decyzji w zakresie wyboru miejsc inwestycji, poszukiwania pracowników, projektowania ofert pracy czy dostosowywania strategii rekrutacji. Inną grupę podmiotów, która kształtuje stronę popytową rynku pracy stanowią szkoły, uczelnie i instytucje edukacyjne przygotowujące młodzież do wejścia na rynek pracy. Informacje zawarte w publikacji mogą pomóc tym podmiotom w dostosowaniu oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy. Korzystać z wyników mogą też urzędy pracy, agencje zatrudnienia oraz doradcy zawodowi w celu identyfikowania trendów, określania perspektyw zatrudnienia oraz wspierania osób bezrobotnych w procesie poszukiwania pracy. Dane te mogą być wykorzystane do wskazania kierunków i miejsc w jakich są największe szanse na zatrudnienie. Prace spisowe to bogate źródło informacji dla badaczy i naukowców wykorzystywane do dalszych analiz, prowadzenia badań, teoretycznych rozważań. Budowania modeli teorii gospodarczych i społecznych pozwalających na lepsze zrozumienie funkcjonowania rynku pracy w obecnej rzeczywistości.

W ujęciu przedmiotowym zaprezentowane wyniki i analizy badań mogą być wykorzystane między innymi do:

1. Opracowywania strategii i planów rozwoju w celu aktywizowania grup społecznych oraz wspierania mieszkańców jednostek terytorialnych w największym stopniu narażonych na wykluczenie społeczne i bezrobocie.
2. Oceny efektywności prowadzonych polityk i wdrażanych programów rządowych i międzynarodowych w zakresie rynku pracy. Ustalenia stopnia ich realizacji oraz oszacowania skutków wprowadzonych rozwiązań.
3. Wyznaczania kierunków i formułowania celów przyszłych działań mających sprzyjać poprawie aktywności zawodowej ludności.
4. Monitorowania rozwoju społeczno-gospodarczego na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym.
5. Planowania inwestycji i alokacji środków publicznych w celu rozwoju regionalnego, aktywizacji zawodowej czy wsparcia dla przedsiębiorców przy tworzeniu nowych miejsc pracy lub warunków do pozostawania obecnym pracownikom na rynku pracy.
6. Prognozowania podaży i popytu na pracę oraz identyfikowania trendów na rynku pracy.
7. Oceny i modyfikacji programów kształcenia oraz zakresu usług pośrednictwa pracy.

Przedstawione w pracy wyniki dotyczące aktywności ekonomicznej ludności i przeprowadzone analizy mają pozwolić na lepsze zrozumienie sytuacji na krajowym rynku pracy. Umożliwić porównanie wskaźników w skali międzynarodowej. Dostarczyć informacji mogących przyczynić się do wdrożenia skutecznych działań w zakresie kształtowania polityki rynku pracy, alokacji zasobów, planowania długookresowego w celu poprawy sytuacji zawodowej ludności i przeciwdziałania negatywnym trendom.

Wszystkie tablice, mapy i wykresy zamieszczone w publikacji są opracowaniem własnym. Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą nieznacznie różnić się od wartości podanych w tekście analitycznym.

Part II. Methodological notes

1. The purpose of the survey of the economic activity of the population as part of the National Population and Housing Census 2021

Current socio-economic changes and ongoing globalization processes pose a number of challenges for those who manage economic and public issues, the solution of which requires comparable statistical data of good quality and precision. The National Population and Housing Census that took place in 2021 addressed these expectations. It is a continuation of the censuses that have taken place in Poland with varying frequency and scope since 1921. Following the first free elections in Poland after World War II, this is the third census whose framework has been adapted to meet evolving national and international information needs. The purpose of the survey is: 1) to meet information needs, 2) to provide information at the level of the units of administrative division of the country, 3) to present the changes that have taken place in the last decade with regard to particular communities and processes, 4) to collect information needed to fulfil the international obligations, and 5) to provide statistical data for the creation and updating of appraisals, and for drawing samples used for sample surveys conducted in households.

One of the important areas of the country's socio-economic life investigated by the census is the economic activity of the population. This made it possible to obtain comprehensive and up-to-date data on the job market and the economic activity of the population of Poland. The information scope of the survey in this area was very broad and included the employed, unemployed, and economically inactive, taking into consideration a number of differentiating variables, such as age, sex, level of education, or territorial division. The primary aim of conducting labour market analyses and presenting data is to provide substantial information for planning and making decisions at strategic, tactical, and operational levels in the area of employment and economic development. This information is important for assessing the state of the economy and for forming regional and local policies in the sphere of economic activation of the society and making opportunities on the labour market fairer. As for the specific objectives, the survey aims to:

1. identify and monitor labour market trends.
2. provide information for optimizing employment policy planning, and for preparation and implementation of programs and initiatives intended to develop the labour market.
3. identify social groups with limited access to the labour market, particularly vulnerable to socio-occupational exclusion, including those potentially facing discrimination.
4. provide statistical data for the creation of comprehensive analyses and comparisons and for the evaluation of the effectiveness of the labour market actions.
5. expand the information scope with the data necessary for the development of forecasts on future labour market needs.

The comprehensiveness and the cyclical nature of the data collected on the economic activity of the population during the censuses allows for the comparison of phenomena happening over time and analysis of changes so as to make better decisions regarding shaping employment policies, promoting employment, reducing unemployment, and creating a balanced working environment.

2. Legal basis and international recommendations

The Survey of the economic activity of the population was an important part of the National Population and Housing Census 2021. The census collected statistical data from persons. In order to protect the rights of participants, to safeguard against abuse, to ensure transparency and reliability, and to ensure that the research processes meet ethical norms and standards, the survey had to meet high ethical and legal standards. The legal basis which guarantees that the survey was carried out responsibly, reliably, and in the manner meeting the applicable standards was the following legal acts:

- **Regulation (EC) No 763/2008 of the European Parliament and of the Council of 9 July 2008 on population and housing censuses (Official Journal of the European Union, L 218, 13.8.2008).**

This regulation introduces common rules concerning the provision of approved and aggregated census data and metadata. It lays down the principles and scope of data submission by Member States to the Commission (Eurostat) at national, regional, and local levels. It specifies a part of the definitions in order to unify them in international statistics, and it also indicates the data sources from which Member States can obtain statistical data. In particular, it enumerates traditional censuses, administrative registers, sample surveys, 'rolling' rotating censuses, as well as combinations of these sources. The regulation also determines criteria for assessing the quality of the data transmitted, and these include for example relevance, accuracy, timeliness and punctuality, accessibility and transparency, comparability and consistency.

- **Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics and repealing Regulation (EC, Euratom) No 1101/2008 of the European Parliament and of the Council on the transmission of data subject to statistical confidentiality to the Statistical Office of the European Communities, Council Regulation (EC) No 322/97 on Community Statistics, and Council Decision 89/382/EEC, Euratom establishing a Committee on the Statistical Programmes of the European Communities.**

The main objective of the regulation is to ensure the high quality, consistency, and comparability of data in the European Union. This act establishes the legal framework for the development, production, and spread of European statistics that should: 1) be independently distributed, 2) be neutral and ensure equal treatment of all users, 3) be systematic, reliable, and impartial, 4) ensure reliable and most accurate measurement, 5) protect confidential data, and 6) optimize costs in relation to the importance of the expected results. In order to achieve an unambiguous understanding of the content contained, this legal act defines key terms, such as statistical data, data collection, and data confidentiality. The regulation identifies the bodies operating in the field of statistics, provides rules for their functioning and cooperation at national and European levels, and determines uniform standards and criteria for the quality of results. It specifies the main fields and aims of the actions envisaged with regard to the European statistical program, and their implementation. Laws establish regulations in the form of rules and measures whose task is to protect confidential data and prevent their unlawful disclosure.

- **Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC.**

This is the main legal act which aims to protect the rights and freedoms of natural persons in terms of the protection of their personal data. It demands that both public and private entities adhere to data protection standards and provides citizens with more control over their personal data. This control consists of the right to information, rectification, access to one's data, objection to data processing, and the right to be forgotten (deletion of data). These rights are applicable throughout the EU and concern those who collect, process, and modify personal data. There are few restrictions that regard processing for archiving purposes in the public interest, and for scientific, historical, or statistical research. The regulation requires that entities implement a number of technical and organizational measures, and take steps intended to ensure data security. The act also described the conditions for the transfer of data to third countries or international organizations.

- **Act of June 29, 1995 on Official Statistics (Journal of Laws of 2021, item 955).**

The act determines the scope of statistical surveys that are carried out, and this scope may address any aspect of social and economic life, considering their advisability, necessity, and social utility. It stipulates the rules for conducting statistical surveys, including a census, obliging natural persons to provide information. The Act establishes the basis for the reliable, objective, professional, and independent conduct of statistical surveys whose micro-data are subject to absolute protection. It imposes an information obligation on official statistics services when conducting surveys. This obligation refers to the duty to inform those who

are surveyed about the purpose, scope, and manner the census is carried out, while guaranteeing privacy and statistical confidentiality. The legal act orders the data sources, indicating that data from administrative sources should be prioritized. It determines the organization and conduct of the research. It points out that the results have the nature of official statistical data and that the calculations, studies, and analyses made on the basis of these results should be publicly available. Public statistics should ensure equal access to results, basic volumes, and indicators by publishing these data in a way that is accessible to the public.

- **Act of August 9, 2019 on the National Population and Housing Census 2021 (Journal of Laws of 2019, item 1775, of 2020, item 1486, of 2021, item 615, of 2021, item 1143).**

The act determines the manner, form, and procedure for the preparation and conduct of the census, as well as the analysis of the results and their distribution. It groups the scope of information collected in the census of data into eight sections. One of these is economic activity, which included the following areas:

- a) current economic activity status;
- b) location of place of work;
- c) Industry;
- d) occupation;
- e) status in employment;
- f) working time;
- g) type of source of maintenance;
- h) types of benefits received.

The act imposed an obligation on the population of the country to participate in the census and to provide precise, comprehensive, and truthful answers to questions. At the same time, it guaranteed the security and protection of personal data by, among other things, indicating the purposes for which they may be employed and the length of time for which they may be stored.

3. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs. According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was

collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling out an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021.
- **„Census on demand“** – a telephone interview at the respondent’s request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent’s answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

4. Data processing

The processing of the data regarding the economic activity of the population is a process that included, among others, collecting, organizing and analyzing data in order to diagnose the condition, learn about trends and relationships occurring in the labour market. During the first stage of data processing in the process of executing the census, the data was obtained from central and distributed administrative systems, i.e., entities that have and exercise supervision over individual resources and make all substantive decisions regarding these resources. This data was obtained from official records and public administration information systems. Owing to the changes made by public statistics in terms of IT, organizational and legislative solutions, they could be used on a wider scale. The purpose of these changes was to seek to improve data quality, reduce the obligations imposed on respondents and lower the cost of implementing the survey. Acquired datasets from administrative sources were subjected to formal inspection and assessment of compliance with the developed and implemented rules. After these processes were conducted, the datasets were used to create a personal-address-residential list, which was subjected to analysis and substantive control conducted on the basis of prepared quality indicators. Based on these, twelve domain data sets were created, including a set concerning the economic activity of the population. The domain datasets contained characteristics that were derived solely from data obtained from administrative and non-administrative systems.

In the next stage of the survey, the data was obtained from respondents through a census application with a form which included a series of questions developed on the basis of detailed factual assumptions. The form allowed for ongoing logical and coverage control of the records. If any errors occurred, this was indicated by the appearance of a certain message. Additional help was provided by definitions of the variables studied and drop-down cafeterias with prompts to assist the completion of the form. Not every person answered all the questions on economic activity, as the number and type of variables collected depended on the acquired answers. Data from the forms (CAxI) was collected using CAWI, CATI, CAPI methods. Then it was subjected to analysis, control and quality assessment.

The next phase of data processing was the preparation of the resulting Census Data Set. This collection was made up of features whose both sole source of information was data from the domain datasets or CAxI channels, as well as those that were a compilation of these two sources. The set of results created in this way was subjected to inspection, correction and imputation based on the developed and implemented rules. In the next step, the data forming this set was subjected to the process of anonymization and transferred to the Analytical Database. This database is made up of datasets that are used for analyses and are spread in forms that are consistent with the adopted publication policy of the census results.

5. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make it possible to analyze key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope and boundaries of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented:

Population category by national definition. This category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years or over

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons: pre-working age, working age (mobile and immobile) and post-working age.

- **Pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18.
- **Working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
 - a) **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
 - b) **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60).
- **Post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

In the remainder of the publication, data on the education of the population will refer to persons aged 15 or over, and will be presented in the following classes:

- **Tertiary education** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organized as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers.
- **Secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college.
- **Basic vocational or basic sectoral vocational** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school.
- **Lower secondary (gimnazjum)** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary (gimnazjum) or a certificate of completion of a special preparatory school.
- **Primary education** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school.
- **Incomplete primary or no school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of having/having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years or older. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed as defined below.

The employed included all persons aged 15 years or over who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income;
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week;
- actively sought work, i.e. took concrete steps to find a job, between March 1 and March 31;
- were able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 or over who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one;
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15;
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting for a job for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property);
- continuing your education as an apprentice or student;
- child or adult care;
- your own health condition that does not allow you to work;
- exhausting all possibilities of finding a job;
- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers:

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work;
- persons who work as contractors (also known as homeworkers);
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding;
- individuals who are self-employed outside of agriculture (registered or unregistered);
- agents in all agency systems;
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employed persons**.

Workers in other capacities – are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside of agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and **Employment rate** were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.

6. Use of the NSP 2021 results in the scope of economic activity

The results of the National Census of Population and Housing 2021 provide important information about the status of Polish residents in the labour market and the number and structure of employment, the level of unemployment, and professional inactivity while taking into account many socio-demographic variables such as gender, age, place of residence, level of education. They permit the chance to learn about more complex phenomena and processes that occur in the labour market and cover, for example, the period of searching for a job, reasons for economic inactivity or changes in the employment status. The collected data and the carried-out analyses possess a large scope of information that grant a wide use for various purposes and fields. The use of this information can be considered in the subject and object dimensions.

The subject dimension indicates that the results presented in the publication can be used by various groups and institutions. The main beneficiary is the government and local administrations and EU institutions. The information provided to these entities on trends, spatial distributions of processes occurring in the labour market can contribute to the formation of effective economic, employment and educational policies. They can support actions aimed at identifying social groups and geographic areas requiring special support and activation. It also provides an opportunity for more effective management of resources assigned for this purpose. Another group that can use the presented data is business entities and employers. Data on employment and unemployment can be used to make decisions regarding the selection of places to invest in, search for employees, design of job offers or adjustment of the recruitment strategies. Another group of entities that is shaped by the supply side of the labour market are schools, universities and educational institutions that prepare young persons to enter the labour market. The information contained in the publication can help these entities adjust their educational offerings to the needs of the labour market. The results can also be used by labour offices, employment agencies and career counselors in order to identify trends, determine employment prospects and support the unemployed in the job search process. The data can be used to indicate the directions and places in which there are the greatest opportunities for employment. Census is a rich source of information for researchers and scientists that can be used for further analysis, research, theoretical considerations, and building economic and social theories models to better understand the functioning of the labour market in the current reality.

In terms of subject matter, the presented research results and analysis can be used, among others, for:

1. Developing strategies and development plans aimed at activating social groups and supporting residents of territorial units most at risk of social exclusion and unemployment.
2. Evaluating the effectiveness of existing policies and government and implemented international programs in the labour market. Determining the degree of their realization and estimating the impact of the introduced solutions.
3. Determining the directions and formulating the objectives of future activities aimed at fostering the improvement of the labour force participation of the population.
4. Determining the directions and formulating the objectives of future activities aimed at fostering the improvement of the labour force participation of the population.
5. Planning investments and allocating public funds for regional development, vocational activation or support for entrepreneurs in creating new jobs or conditions for existing employees to remain in the labour market.
6. Forecasting labour supply and demand and identifying labour market trends.
7. Evaluating and modifying education programs and the scope of the services of job placement.

The results and analyses presented in the paper regarding the economic activity of the population are intended to provide a better understanding of the situation in the domestic labour market, make it possible to compare the rates internationally, and provide information that can contribute to the implementation of effective measures for the formation of labour market policies, allocating resources, long-term planning to improve the labour situation of the population and counteracting the negative trends.

All tables, maps and charts presented in the publication are of own compilation. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the values given in the analytical text.

of effective measures for the formation of labour market policies, allocating resources, long-term planning to improve the labour situation of the population and counteracting the negative trends.

All tables, maps and charts presented in the publication are of own compilation. Due to the rounding of data, in some cases sums of components may slightly differ from the values given in the analytical text.